

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΜΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

**Η ανάπτυξη της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε
περιόδους κρίσης - Η περίπτωση της Ελλάδας και οι καλές
πρακτικές της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΟΡΓΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

Τριμελής Επιτροπή Αξιολόγησης

**Επιβλέπων
Καθηγητής**

Καθηγητής

**ΑΜΙΤΣΗΣ
ΓΑΒΡΙΗΛ**

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Μέλος

Καθηγητής

**ΠΙΕΡΡΑΚΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Μέλος

**Επίκουρος
Καθηγητής**

**ΣΕΠΕΤΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ**

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη ΓΟΡΓΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ του ΙΩΑΝΝΗ, με αριθμό μητρώου 21063 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ του Τμήματος ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι 5 μήνες και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η Δηλούσα

ΓΟΡΓΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Σύντομη περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτυπώνει την ανάπτυξη της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε περιόδους κρίσης δίνοντας έμφαση στην αναγνώριση καλών πρακτικών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας. Οι ρίζες της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ξεκινούν από τα τέλη του 20 αι. με τη μορφή μιας αλληλέγγυας οικονομίας η οποία έχει μοναδικό σκοπό την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών. Βιβλιογραφικά μια καλή πρακτική δεν έχει ακόμη θεμελιωθεί παγκοσμίως ως προς τα κριτήρια που την οριοθετούν, μπορούμε όμως να πούμε πως υπάρχει μια άτυπη κοινή πορεία που τείνουν να ακολουθούν οι ειδικοί. Αναγνωρισμένοι διεθνείς φορείς όπως είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Διεθνής Οργάνωση για την Εργασία (ILO) και Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) με σκοπό την προσέγγιση μιας ολοκληρωμένης καταγραφής καλών πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας έχουν συντάξει συγκεκριμένες εκθέσεις των οποίων γίνεται ανάλυση στη παρούσα διπλωματική μέσω καταγραφής καλών πρακτικών για επιλεγμένα κράτη της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας. Στο τέλος γίνεται συνδυασμός των αποτελεσμάτων και η ανάδειξη τους.

Λέξεις – κλειδιά

Κοινωνική Επιχειρηματικότητα – Ευρωπαϊκή Περιφέρεια – καλές πρακτικές – καινοτομία

Abstract

This thesis reflects the development of social entrepreneurship in times of crisis, emphasizing on the recognition of good practices in the countries of the European Region. The roots of social entrepreneurship begin at the end of the 20th century. in the form of a solidarity economy whose sole purpose is the decent living of citizens. Bibliographically, a good practice has not yet been universally established in terms of the criteria that define it, but we can say that there is an informal common path that experts tend to follow. In order to approach a comprehensive record of good practices in the field of social entrepreneurship, recognized international bodies such as the European Commission, the International Labor Organization (ILO) and the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) have drawn up specific reports which are analysed in the present thesis through the recording of good practices for selected states of the European Region. At the end, the results are combined and highlighted.

Key – words

Social entrepreneurship – European Region – good practices – innovation

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας τη παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στα άτομα που με στήριξαν για την εκπόνηση της.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέπων καθηγητή μου, κύριο Αμίτση Γαβριήλ τόσο για την καθοδήγηση όσο και για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε αναθέτοντας μου το συγκεκριμένο θέμα.

Επιπλέον, θα ήθελα να απευθύνω ένα ιδιαίτερο ευχαριστώ στο σύζυγο μου για την αμέριστη συμπαράσταση και στήριξη του καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

Σύντομη περίληψη	4
Λέξεις – κλειδιά	4
Abstract.....	5
Key – words	5
Ευχαριστίες.....	6
Κατάλογος Πινάκων	9
Εισαγωγή	11
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο 3^{ΟΣ} ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ	13
1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	13
2. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	21
3. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	26
4. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	29
5. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	34
5.1. Δείκτες για την αξιολόγηση των καλών πρακτικών.....	34
5.2. Μεθοδολογία ανάδειξης καλών πρακτικών	37
5.3. Περίληψη καλών πρακτικών βάση της έκθεσης της Ε.Ε.	38
5.3.1. Ιρλανδία	38
5.3.2. Ιταλία.....	41
5.3.3. Πολωνία	45
5.3.4. Ισπανία	49
5.3.5. Ηνωμένο Βασίλειο.....	53
5.3.6. Κύπρος	57
5.3.7. Γαλλία	61
5.3.8. Ελλάδα	64

5.3.9.	Γερμανία	65
5.3.10.	Σουηδία	68
6.	ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ILO.....	70
6.1.	Μεθοδολογία ανάδειξης καλών πρακτικών	70
6.1.1.	Ηνωμένο Βασίλειο.....	71
6.1.2.	Ιταλία.....	73
6.1.3.	Πολωνία	75
6.1.4.	Γερμανία	76
7.	ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΟΟΣΑ.....	78
7.1.	Μεθοδολογία ανάδειξης καλών πρακτικών	79
7.1.1.	Γαλλία	80
7.1.2.	Ηνωμένο Βασίλειο.....	92
7.1.3.	Ιταλία.....	93
7.1.4.	Γερμανία	94
7.1.5.	Σουηδία	96
7.1.6.	Ισπανία	97
8.	ΣΥΝΘΕΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	99
9.	Βιβλιογραφία – Πηγές.....	103
	Ελληνική Βιβλιογραφία.....	103
	Ξένη βιβλιογραφία	103

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Κατάλογος Ακρωνυμίων και Συντομογραφιών.....	10
Πίνακας 2: Δραστηριοποίηση φορέων κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ανά χώρα στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια σύμφωνα με τις τρεις διαστάσεις της Ε.Ε.....	17
Πίνακας 3: Κριτήρια για την ανάλυση έργων στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.....	35

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

<u>ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ</u>	<u>ΠΛΗΡΗΣ ΤΙΤΛΟΣ</u>
αγγλ	αγγλικά
γαλλ	γαλλικά
CIRIEC	International Centre of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy - Διεθνές Κέντρο Έρευνας και Πληροφόρησης για τη Δημόσια, Κοινωνική και Συνεταιριστική Οικονομία
ILO	International Labor Office – Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
INSME	International Network for Small and Medium Sized Enterprises-INSME - Διεθνές Δίκτυο για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
KFV	Kuratorium für Verkehrssicherheit - Διοικητικό Συμβούλιο για την Οδική Ασφάλεια
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚΑΟ	Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία
ΚΑΛΟ	Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Ελλάδα)
ΚΟ	Κοινωνική Οικονομία
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

Εισαγωγή

Ο τρίτος τομέας της οικονομίας είναι εκείνος που αφορά τη Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Ο τρίτος τομέας είναι γνωστός από τα τέλη του 20ου αιώνα (CIRIEC International, 2007) ενώ η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα άρχισε να εδραιώνεται τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια. Ένας από τους λόγους που συνέβη αυτό είναι η επιτακτική ανάγκη ανάπτυξης κοινωνικού κεφαλαίου ως αποτέλεσμα των διαφόρων κρίσεων και οικονομικών υφέσεων που έλαβαν χώρα (European Commission, 2022).

Στη παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται αναφορά στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, καθώς και μία προσπάθεια χαρτογράφησης των καλών πρακτικών της, στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια.

Το πρώτο κεφάλαιο της εργασίας αναφέρει διάφορους ορισμούς, έννοιες καθώς και τύπους κοινωνικών επιχειρήσεων. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη μεγάλη εικόνα που είναι το πλαίσιο κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη. Σε αυτό γίνεται μία ανασκόπηση στην κοινωνική επιχειρηματικότητα σε περιόδους κρίσεως και πιο συγκεκριμένα δίνεται μία ολιστική εικόνα του πλαισίου κατά τη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα.

Το επόμενο κεφάλαιο αναλύει με λεπτομέρεια το νομοθετικό πλαίσιο, την εφαρμογή του και τα σημερινά στοιχεία σχετικά με την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα όπου και αναδεικνύονται οι κοινωνικές επιχειρήσεις στην ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μία συλλογή ερευνών και εκθέσεων, ώστε να χαρτογραφηθούν οι δείκτες που χρησιμοποιούνται για την ανάδειξη καλών πρακτικών, όπως επίσης και τι σημαίνει καλή πρακτική, και εάν διαφέρει από τους λοιπούς όρους (Best Practices, Lessons Learned κ.α).

Στα επόμενα τρία κεφάλαια αναλύονται ορισμένες εκθέσεις ανάδειξης καλών πρακτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης αντίστοιχα, όπου:

1. Συλλέγονται οι δείκτες που έχουν χρησιμοποιηθεί
2. Αναλύονται οι μεθοδολογίες του τρόπου συλλογής καλών πρακτικών

3. Αναδεικνύονται οι καλές πρακτικές από 10 χώρες της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας και απαντάται το ερώτημα τι τις καθιστά καλές πρακτικές με βάση τους πέντε δείκτες.

Το τελευταίο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας αναφέρει τα γενικότερα συμπεράσματα αυτής και επικοινωνεί την έλλειψη πληροφοριών γύρω από το τομέα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας τόσο στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια όσο και στην Ελλάδα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο 3^{ΟΣ} ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΗΣ

1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Στην οικονομία συναντάμε τρεις κύριους τομείς, τον πρώτο που αφορά δραστηριότητες με σκοπό το ιδιωτικό κέρδος, τον δεύτερο στον οποίο συναντάται η δημόσια αναδιανεμητική οικονομία και τον τρίτο τομέα γνωστό ως Κοινωνική Οικονομία (ΚΟ) ή Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΟ). Οι ρίζες της ΚΑΟ ξεκινούν από τα τέλη του 20 αι. με τη μορφή μιας αλληλέγγυας οικονομίας η οποία έχει μοναδικό σκοπό την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών. Στη σύγχρονη εποχή, λόγω των ραγδαίων κοινωνικών εξελίξεων, οι κοινωνικές απαιτήσεις απέκτησαν έναν περίπλοκο χαρακτήρα καθιστώντας αδύνατη την επίλυση τους από τα όργανα ενός κράτους. Με στόχο τη μείωση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού, δημιουργήθηκαν οι πρώτες ενώσεις και συνεταιρισμοί κοινωνικής ωφέλειας. Με τον τρόπο αυτό η διαχείριση των προβλημάτων πέρασε από το κράτος στους πολίτες. Έτσι αναπτύχθηκε η κοινωνική οικονομία αποκτώντας έναν στοχευμένο ρόλο στην αναγνώριση των απαιτήσεων και στην αντιμετώπιση τους μέσω δράσεων από τους φορείς της κοινότητας. Από το 1980 στη Γαλλία συνδέονται για πρώτη φορά σε Ευρωπαϊκό επίπεδο οι τρεις έννοιες της αγοράς, της αναδιανομής και της αμοιβαιότητας (CIRIEC International, 2007).

Η ΚΑΟ περιλαμβάνει επιχειρήσεις, οργανισμούς και άλλες οντότητες που δημιουργούν οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες με γνώμονα τη συλλογική ή γενική ευημερία. Οι οντότητες αυτές ακολουθούν τις αρχές της εθελοντικής συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας, της δημοκρατικής ή συμμετοχικής διακυβέρνησης, της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας και δίνουν προτεραιότητα στους ανθρώπους και τους κοινωνικούς στόχους έναντι της κερδοφορίας κατά τη διανομή και τη χρήση των κερδών, των πλεονασμάτων και των περιουσιακών στοιχείων. Η ΚΑΟ επιδιώκει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των φορέων της μέσω της επίσημης μετάβασης τους στην οικονομία και έτσι μπορεί να εντοπιστεί σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας. (I.L.O., 2022).

Η κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι σχετικά νέος όρος. Έγινε αντιληπτός μόλις πριν από μερικές δεκαετίες, η χρήση του όμως μπορεί να βρεθεί και στην προγενέστερη ιστορία. Σε αντίθεση με τη γενική Επιχειρηματικότητα, που περιλαμβάνει την ίδρυση ή την

επέκταση μιας επιχείρησης, η κοινωνική Επιχειρηματικότητα δίνει προτεραιότητα στη δημιουργία κοινωνικής αξίας και αντίκτυπου και δεν μετρά την επιτυχία αποκλειστικά με όρους οικονομικού κέρδους ή απόδοσης. Επικεντρώνεται στη δημιουργία κοινωνικού κεφαλαίου για την προώθηση θετικών αλλαγών. Περιλαμβάνει τον εντοπισμό των κοινωνικών προβλημάτων και την ανάληψη δράσης για τη δημιουργία ουσιαστικού αντίκτυπου. Το κέρδος και η απόδοση αποτελούν δευτερεύοντες στόχους. Για το λόγο αυτό, μια κοινωνική επιχείρηση τηρώντας τις βασικές επιχειρηματικές αρχές, διαθέτει κάποια χαρακτηριστικά αντίθετα των υπόλοιπων επιχειρήσεων όπως είναι η προτεραιοποίηση των αναγκών της ομάδας στόχου ενώ δημιουργεί μια κουλτούρα αλληλεγγύης και υποστήριξης. Η φροντίδα για τους ανθρώπους και τον πλανήτη, η ισότητα και η δικαιοσύνη, η αλληλεξάρτηση καθώς και την επίτευξη αξιοπρεπούς εργασίας και μέσω των διαβίωσης είναι κάποιες από τις βασικότερες αξίες ενός φορέα κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (I.L.O., 2022). Ο εσωτερικός ανταγωνισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων δεν εντοπίζεται συχνά, ενώ η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων παραμένει σημαντική προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα και την εξέλιξη του φορέα. Όπως σε όλο το εύρος της Επιχειρηματικότητας έτσι και εδώ ακολουθείται η εφαρμογή συγκεκριμένων αρχών, διαδικασιών και λειτουργιών οι οποίες ακολουθούν το αρχικό επιχειρηματικό σχέδιο του φορέα.

Για να περιγράψει την κοινωνική επιχείρηση, ο Ο.Ο.Σ.Α. δίνει τον παρακάτω ορισμό «*κάθε ιδιωτική δραστηριότητα που ασκείται προς το δημόσιο συμφέρον, οργανωμένη με επιχειρηματική στρατηγική, της οποίας κύριος σκοπός δεν είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους αλλά η επίτευξη ορισμένων οικονομικών και κοινωνικών στόχων και η οποία έχει την ικανότητα να δίνει καινοτόμες λύσεις στα προβλήματα του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας*» (OECD, 2017). Μπορούμε να διακρίνουμε λοιπόν τα βασικά χαρακτηριστικά ενός φορέα ΚΑΟ μέσα από τις λέξεις – κλειδιά «*επιχειρηματική στρατηγική*», «*κοινωνικοί στόχοι*» και «*καινοτόμες λύσεις*».

Το νομικό πλαίσιο

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι ένας τομέας συνεχώς εξελισσόμενος ο οποίος εξαπλώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο με πρωτοβουλία των ίδιων των ωφελούμενων σε πολλές των περιπτώσεων. Έτσι, έχει διαδοθεί και αναπτυχθεί αντίστοιχα σε ευρωπαϊκά και διεθνή κράτη με διαφορετικούς τρόπους. Οι κοινωνικές ανάγκες αποτελούν το κύριο συστατικό για την άνθιση των φορέων. Υπάρχουν συζητήσεις και διαφωνίες σε πολλές

χώρες σχετικά με τον ορισμό του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και τη θέσπιση νόμων και πολιτικών για την υποστήριξή του, ωστόσο σημαντικό στοιχείο αποτελεί η νομική αναγνώριση των φορέων που ανήκουν σε αυτόν. Αναγνωρισμένη οντότητα είναι αυτή που λειτουργεί εντός ενός νομοθετικού πλαισίου, το οποίο επιτρέπει την ελεύθερη κοινωνική και οικονομική της δραστηριότητα. Εξίσου σημαντική για την οντότητα αυτή είναι η συμπερίληψή της στη διαμόρφωση του γενικού νομοθετικού πλαισίου, αποτέλεσμα συνήθως της αναγνώρισης αυτής. Επισημαίνεται επίσης η αποδοχή της οντότητας από την κοινωνία. Οι φορείς της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας καταναλώνουν συνήθως μεγάλο όγκο πόρων και ενέργειας για την επίτευξη των στόχων τους. Η συμπερίληψη μιας νομικά αναγνωρισμένης οντότητας Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στα νέα θεσμικά πλαίσια συμβάλλει στην άμεση επίτευξη ενός στόχου, προσπερνώντας διοικητικούς φραγμούς που προκαλούν καθυστερήσεις.

Για το διαχωρισμό της πληθώρας των φορέων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια ένας τρόπος είναι η διερεύνηση του νομικού πλαισίου. Παρατηρείται ότι ορισμένα κράτη εμφανίζουν πληθωρισμό νομοθετικών διατάξεων όσον αφορά τους φορείς ενώ άλλα δεν διαθέτουν κάποια συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση παρά μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Αυτό φυσικά δεν αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη ενός φορέα Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας καθώς παραμένει οντότητα της οικονομίας υποστηριζόμενη από αντίστοιχες διατάξεις (European Commission. Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion., 2020).

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), οι φορείς Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας έχουν αξιοσημείωτη παρουσία, με αρκετές χώρες να εφαρμόζουν σαφή πλαίσια πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων δράσης και σχεδίων νόμων, για την υποστήριξη της ανάπτυξης και της εξέλιξής τους. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν την ικανότητα να εγκαθιδρύουν μια κουλτούρα κοινωνικής ευθύνης και αντίκτυπου που υπερβαίνει τη νομική τους οντότητα. Είναι σε θέση να οργανώνονται με τρόπο που είναι τόσο κοινωνικά όσο και γνωστικά αποδεκτός, αποδεικνύοντας τη δέσμευσή τους στην κοινωνική ευθύνη (INSME, 2020). Με άλλα λόγια είναι σε θέση να κάνουν περισσότερα από το να υπάρχουν απλώς εντός των ορίων του νόμου - είναι επίσης σε θέση να δημιουργήσουν μια αίσθηση σκοπού και νοήματος που υπερβαίνει την απλή επίτευξη κέρδους.

Ανάλογα με τις ισχύουσες εθνικές νομοθετικές διατάξεις και τον σκοπό που καλούνται να εξυπηρετήσουν οι φορείς της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας μπορούν να έχουν τη

μορφή κοινωνικών συνεταιρισμών (social cooperatives), κοινωνικών επιχειρήσεων (social enterprises), οργανώσεων (associations), ιδρυμάτων (foundations), αλληλασφαλιστικών οργανισμών (mutual societies), ομάδων αυτοβοήθειας και άλλων οντοτήτων οι οποίες εργάζονται για το συλλογικό ή και γενικότερο συμφέρον (I.L.O., 2022). Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δίνουν προτεραιότητα σε σαφείς κοινωνικούς στόχους μέσω οικονομικών δραστηριοτήτων, συνδυάζοντας επιχειρηματικές, κοινωνικές και περιεκτικές διαστάσεις διακυβέρνησης ανάλογα με τη νομική μορφή, το είδος της δραστηριότητας και το στάδιο ανάπτυξης. Οι συνεταιρισμοί δίνουν έμφαση στη διάσταση της συμμετοχικότητας περισσότερο από ό,τι τα ιδρύματα και οι ενώσεις, και είναι περισσότερο επιχειρηματικές, καθώς βασίζονται στο εμπόριο. Οι συμβατικές εταιρείες που χρησιμοποιούνται ως κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν ισχυρότερη οικονομική διάσταση και δίνουν έμφαση στην καινοτομία, αλλά δίνουν λιγότερη έμφαση στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων. Η επιχειρηματικότητα στις κοινωνικές επιχειρήσεις ποικίλλει ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης. Οι μικρότερες επιχειρήσεις μπορεί να βασίζονται σε εθελοντές και να είναι λιγότερο επιχειρηματικές, ενώ οι πρωτοπόρες επιχειρήσεις με επιτυχημένες νέες υπηρεσίες είναι πιο καινοτόμες.

Οι τρεις διαστάσεις της Αποκλειστικότητας, του Προσανατολισμού γενικού συμφέροντος και της Οικονομικής/Επιχειρηματικής συνάφειας αλληλοεπιδρούν για να σχηματίσουν έναν ιδανικό τύπο κοινωνικής επιχείρησης (European Commission. Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion., 2020). Στη συνέχεια δίνεται βάση στους φορείς Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας που τηρούν σε σημαντικό βαθμό τις παραπάνω διαστάσεις σε επιλεγμένα κράτη της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας σύμφωνα με τον Πίνακα 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

ΤΥΠΟΙ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΧΩΡΕΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ	ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΕ - ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (ASSOCIATIONS)	ΑΥΣΤΡΙΑ, ΒΕΛΓΙΟ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΔΑΝΙΑ, ΕΣΘΟΝΙΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ, ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΚΡΟΑΤΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, ΛΕΤΟΝΙΑ, ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΣΟΥΗΔΙΑ, ΣΛΟΒΕΝΙΑ, ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΝΟΡΒΗΓΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ (SOCIAL COOPERATIVES)	ΑΥΣΤΡΙΑ, ΒΕΛΓΙΟ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ, ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΚΡΟΑΤΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, ΜΑΛΤΑ, ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΣΛΟΒΕΝΙΑ, ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ, ΝΟΡΒΗΓΙΑ, ΣΕΡΒΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (SOCIAL ENTERPRISES)	ΒΕΛΓΙΟ, ΙΣΠΑΝΙΑ, ΚΡΟΑΤΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ	

ΙΔΡΥΜΑΤΑ (FOUNDATIONS)	ΒΕΛΓΙΟ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΔΑΝΙΑ, ΕΣΘΟΝΙΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ, ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΚΡΟΑΤΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, ΛΕΤΟΝΙΑ, ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ, ΠΟΛΩΝΙΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΣΛΟΒΕΝΙΑ, ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΣΕΡΒΙΑ
ΑΛΛΗΛΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (MUTUAL SOCIETIES)	ΒΕΛΓΙΟ, ΓΑΛΛΙΑ	

Πηγές:¹(Enjolras et al., 2021), ²(European Commission. Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion., 2020). Πρωτότυπη επεξεργασία Γοργογιάννη Αικατερίνη

Κοινωνικές Επιχειρήσεις (SOCIAL ENTERPRISES)

Μια κοινωνική επιχείρηση είναι ένας οργανισμός που επιδιώκει να επιτύχει τόσο κοινωνικούς όσο και οικονομικούς στόχους. Λειτουργεί στη διασταύρωση του ιδιωτικού και του εθελοντικού τομέα και επικεντρώνεται στην παροχή υπηρεσιών και αγαθών στους καταναλωτές, καθώς και στη λήψη επιχορηγήσεων και δωρεών για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής της αποστολής. Δίνουν προτεραιότητα στην παροχή απασχόλησης σε μειονεκτούντα άτομα και άτομα από κοινότητες που βρίσκονται σε κίνδυνο, προσφέροντάς τους την ευκαιρία να αποκτήσουν δεξιότητες και να γίνουν πιο ανεξάρτητοι (BARONE, 2022). Μια κοινωνική επιχείρηση είναι μια επιχείρηση που ιδρύεται με πρωταρχικό στόχο τη δημιουργία κοινωνικής, περιβαλλοντικής ή πολιτιστικής αξίας και όχι μόνο τη μεγιστοποίηση των κερδών. Μια κοινωνική επιχείρηση μπορεί να παράγει έσοδα μέσω της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών, αλλά ο απώτερος στόχος της είναι να χρησιμοποιήσει αυτά τα κέρδη για την επίτευξη μιας κοινωνικής ή περιβαλλοντικής αποστολής (Council for the English-Speaking Community, Paris, 2012).

Η έννοια των κοινωνικών επιχειρήσεων αναπτύχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο τη δεκαετία του 1970 ως αντίλογος στις παραδοσιακές εμπορικές επιχειρήσεις. Για να είναι επιτυχείς, πρέπει να παράγουν βιώσιμα έσοδα, τα οποία προέρχονται από την πώληση αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και από επιχορηγήσεις. Παρόλο που η μεγιστοποίηση του κέρδους δεν είναι ο πρωταρχικός στόχος, οι κοινωνικές επιχειρήσεις πρέπει να παράγουν αρκετά έσοδα

για να παραμείνουν βιώσιμες και να εκπληρώσουν την κοινωνική τους αποστολή (BARONE, 2022).

Οργανώσεις (ASSOCIATIONS)

Η κοινωνική ένωση/οργάνωση είναι ένας τύπος μη κερδοσκοπικού οργανισμού που ιδρύεται με σκοπό την " κάλυψη των κοινωνικών, πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών αναγκών των μελών του". Ο ορισμός αυτός δίνει έμφαση στο ρόλο των κοινωνικών ενώσεων στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους και όχι στην επιδίωξη μιας κοινωνικής ή περιβαλλοντικής αποστολής. Ο πρωταρχικός στόχος της είναι η προώθηση της κοινωνικής ευημερίας και η προαγωγή των συμφερόντων των μελών της. Μια κοινωνική οργάνωση μπορεί να ασκεί ορισμένες δραστηριότητες που είναι παρόμοιες με αυτές μιας κοινωνικής επιχείρησης, όπως η συγκέντρωση κεφαλαίων ή η κοινωνική δράση. Οι κοινωνικές ενώσεις/οργανώσεις διαφέρουν από τις κοινωνικές επιχειρήσεις ως προς την οργανωτική δομή, τον σκοπό και τους στόχους τους. (Council for the English-Speaking Community, Paris, 2012)

Ιδρύματα (FOUNDATIONS)

Τα ιδρύματα είναι νομικές οντότητες που δημιουργούνται για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων προς όφελος μιας ομάδας ή μιας κοινότητας, χρησιμοποιώντας κληροδοτήματα ή εκστρατείες συγκέντρωσης κεφαλαίων. Οι οργανισμοί αυτοί επικεντρώνονται στην προώθηση κοινωνικών, εκπαιδευτικών, πολιτιστικών και άλλων δραστηριοτήτων. Τα ιδρύματα στην Ευρώπη μπορούν να αναλάβουν δύο ρόλους, είτε παρέχοντας άμεσα αγαθά ή υπηρεσίες, είτε χρηματοδοτώντας συγκεκριμένα άτομα ή δραστηριότητες. Μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Αρκετά ιδρύματα έχουν δημιουργηθεί από πρωτοβουλία ανθρώπων που επέλεξαν να διαθέσουν το αντίστοιχο κεφάλαιο για την υποστήριξη κοινωνικών έργων και οργανισμών. Τα ιδρύματα αυτά έχουν εξελιχθεί και είναι πλέον στρατηγικοί επενδυτές πέρα από τον παραδοσιακό τους ρόλο της παροχής δωρεών και χρηματοδοτήσεων (European Commission. Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion., 2013).

Αλληλασφαλιστικοί Οργανισμοί (MUTUAL SOCIETIES)

Οι αλληλασφαλιστικοί οργανισμοί είναι οργανισμοί που παρέχουν ασφάλιση και κοινωνικές υπηρεσίες χωρίς να επιδιώκουν κέρδη. Διοικούνται από τα μέλη τους και λογοδοτούν στους ανθρώπους που εξυπηρετούν. Αντιπροσωπεύουν σημαντικό μέρος της ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς, με δύο κύριους τύπους - τους αλληλασφαλιστικούς

οργανισμούς υγείας και τους ασφαλιστικούς οργανισμούς - που υπόκεινται σε διαφορετική νομοθεσία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013). Οι αλληλασφαλιστικές εταιρείες διαδραματίζουν ρόλο στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, παρέχοντας μια εναλλακτική λύση στις παραδοσιακές μορφές χρηματοδότησης και ασφάλισης και παρέχοντας πρόσβαση σε υπηρεσίες και οφέλη που διαφορετικά δεν είναι διαθέσιμα σε όσους αποκλείονται από τις κύριες οικονομίες. Παρέχουν επίσης την ευκαιρία στα μέλη να συγκεντρώσουν τους πόρους τους και να συνεργαστούν για να ωφελήσουν ο ένας τον άλλον και τις κοινότητές τους (Jeantet and Poulnot, 2007).

Κοινωνικοί συνεταιρισμοί (SOCIAL COOPERATIVES)

Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί μοιράζονται τις ίδιες αξίες και αρχές με τους άλλους συνεταιρισμούς, ωστόσο, έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά που τους διαφοροποιούν. Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα των κοινωνικών συνεταιρισμών είναι η πρωταρχική αποστολή τους για το γενικό συμφέρον. Αυτό σημαίνει ότι σκοπός τους είναι η άμεση παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που καλύπτουν τις γενικές ανάγκες της κοινότητας, όπως η ένταξη στην απασχόληση. Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί είναι συνήθως μη κυβερνητικές οντότητες. Πρέπει να είναι ουσιαστικά ανεξάρτητοι από τον δημόσιο τομέα και άλλες οντότητες, ακόμη και αν λαμβάνουν ενισχύσεις ή συνάπτουν συμφωνίες συνεργασίας με κυβερνητικές αρχές. Τα μέλη-εργαζόμενοι πρέπει να εκπροσωπούνται σε κάθε επίπεδο της δομής διακυβέρνησης του κοινωνικού συνεταιρισμού και η εκπροσώπηση των μελών πρέπει να υπερβαίνει το ένα τρίτο των ψήφων σε κάθε διοικητική δομή. Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί συχνά εκτελούν δραστηριότητες γενικού συμφέροντος που έχουν εγκαταλειφθεί ή δεν έχουν υλοποιηθεί από τον δημόσιο τομέα. Η έννοια του γενικού συμφέροντος συνδέεται με τις θεμελιώδεις ανθρώπινες ανάγκες σε μια δεδομένη περιοχή ή κοινότητα και ο σκοπός της καλύπτει τις ανάγκες όλων των πολιτών που ζουν εκεί. Επομένως, η αποστολή γενικού συμφέροντος είναι ο βασικός λόγος ύπαρξης των κοινωνικών συνεταιρισμών. Συνολικά, οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί μοιράζονται τις ίδιες αξίες και αρχές με τους άλλους συνεταιρισμούς, αλλά η μοναδική αποστολή γενικού συμφέροντος τους διαφοροποιεί. Παίζουν σημαντικό ρόλο στην ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων και των κοινοτήτων, και η αυτονομία και η ανεξαρτησία τους διασφαλίζουν ότι μπορούν να λειτουργούν προς το συμφέρον των μελών τους και της ευρύτερης κοινότητας (Διεθνής Οργάνωση Βιομηχανικών Συνεταιρισμών και Υπηρεσιών, 2013).

2. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ο 21^{ος} αιώνας ξεκίνησε με σημαντικές προκλήσεις για τα κράτη της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας και όχι μόνο. Από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, την ευρωπαϊκή κρίση δημόσιου χρέους έως και την υγειονομική κρίση του COVID-19 τα κράτη ήρθαν αντιμέτωπα με σημαντικές ανάγκες που έπρεπε να καλυφθούν σε όλα σχεδόν τα επίπεδα. Η ανεπαρκής κατανόηση και ευαισθητοποίηση σχετικά με την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τις συναφείς έννοιες αποτέλεσαν σημαντικά εμπόδια στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Τσεχική Δημοκρατία. Αυτή η έλλειψη ευαισθητοποίησης είχε ως αποτέλεσμα η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα να έχει χαμηλή προβολή τόσο στα μέσα μαζικής ενημέρωσης όσο και στα διάφορα στατιστικά στοιχεία. Επιπλέον, παρουσιάστηκε η ανάγκη για εκπαιδευτικά προγράμματα και κατάρτιση σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για την αύξηση των γνώσεων σχετικά με την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Η απουσία ηγεσίας, στρατηγικών και εξειδικευμένων κυβερνητικών φορέων ήταν ένας ακόμη προβληματισμός. Σύμφωνα με τη μελέτη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, εντοπίστηκε η έλλειψη θεσμικών οργάνων με αρμοδιότητα την ανάπτυξη πολιτικών και την προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και, κατά συνέπεια, δεν υπήρχε εθνική στρατηγική. Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα δεν θεωρούνταν πολιτική προτεραιότητα και οι κυβερνήσεις αγωνίζονταν να τη συμπεριλάβουν στις πολιτικές τους ατζέντες. Από τα τέλη της δεκαετίας του 2000, πολλά θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζήτησαν δημόσιες πολιτικές για την ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Οι επίσημες δηλώσεις περιλαμβάνουν τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2015 που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2009¹. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε επίσης αρκετές γνωμοδοτήσεις κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Οι εξελίξεις αυτές ανατακλούν την αναγνώριση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως βασικού συστατικού του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και ακρογωνιαίου λίθου της βιώσιμης κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης (European Economic

¹ Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020) «Νέες προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.»

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&from=IT](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&from=IT)

and Social Committee and CIRIEC International, 2018). Οι κυβερνήσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη ανέπτυξαν καινοτόμες πολιτικές για την ενίσχυση του τομέα αυτού, ενώ η κρίση COVID-19 έχει επιστήσει περαιτέρω προσοχή στον τομέα.

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης, είτε μέσω μιας δομικής ανάλυσης της οικονομικής κρίσης είτε μέσω μιας πιο άμεσης ερμηνείας. Μαζί με την κρατική παρέμβαση, παρείχε βραχυπρόθεσμη προστασία από την κρίση, προωθώντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αντιπροσωπεύει περίπου το 10% του ΑΕΠ της ΕΕ, γεγονός που αντικατοπτρίζει την σημαντική της ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Ο αριθμός των κοινωνικών επιχειρήσεων στην ΕΕ αυξήθηκε από 1,2 εκατομμύρια το 2012 σε 2 εκατομμύρια το 2016. Η ανάπτυξη αυτή οφείλεται εν μέρει στην αυξανόμενη αναγνώριση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως βασικού παράγοντα για την επίτευξη κοινωνικής καινοτομίας, κοινωνικής συνοχής αλλά και παροχής δημόσιων υπηρεσιών. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις συμμετέχουν όλο και περισσότερο στην παροχή υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας, εκπαίδευσης και περιβαλλοντικών υπηρεσιών. Η συμμετοχή αυτή είναι παράγοντας βελτίωσης της ποιότητας και της προσβασιμότητας των υπηρεσιών, καθώς και αύξησης της καινοτομίας και της αποτελεσματικότητας. Αυτή τη στιγμή οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην ΕΕ περιλαμβάνουν την έλλειψη αναγνώρισης και υποστήριξης από τους φορείς χάραξης πολιτικής, την περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση και επενδύσεις και την ανάγκη για ένα πιο ευνοϊκό νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο (European Commission, 2022).

Επιπρόσθετα η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην άμβλυνση και αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιπτώσεων του COVID-19 στην κοινωνική αγορά, την κοινωνία και την Επιχειρηματικότητα της ΕΕ, και προώθησε και συνέβαλε στην κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα χάρη στη βιωσιμότητα αυτού του μοντέλου (European Commission, 2022). Οι επιχειρήσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας έχουν επίσης συμβάλει στις πολιτικές της ΕΕ για την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή, την περιφερειακή και αγροτική ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, την προστασία των καταναλωτών, τη γεωργία, την ανάπτυξη τρίτων χωρών και την κοινωνική ασφάλιση (European Commission, 2021).

Η κοινωνική καινοτομία αναφέρεται στην ανάπτυξη νέων λύσεων για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, όπως η φτώχεια, η ανεργία και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Μπορεί να προωθήσει την ανάπτυξη και την εξέλιξη της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, καθώς και να συμβάλει στην επίτευξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων της Ε.Ε. Είναι σημαντική η υιοθέτηση μιας πιο ολιστικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλόμορφη και πολύπλοκη φύση της και δίνοντας καλύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση και επενδύσεις. Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα αποτελεί διαρθρωτικό παράγοντα για την έξοδο από την κρίση. Πέρα από την εμπορική πτυχή κοινής ωφέλειας, έχει τα χαρακτηριστικά της καινοτομίας, της δημιουργίας αξιοπρεπούς εργασίας και της κοινωνικής συνοχής. Εν κατακλείδι, η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι μια κρίσιμη δύναμη για την οικοδόμηση ενός δικαιότερου και πιο βιώσιμου μέλλοντος, όπου η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική πρόοδος και η προστασία του περιβάλλοντος μπορούν να συνυπάρχουν (CIRIEC International, 2007).

Θέματα βιωσιμότητας και δημόσιες πολιτικές υποστήριξης

Τα κράτη της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας ανάπτυξαν σημαντικά σχέδια δράσης για την ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Τα σχέδια αυτά περιλάμβαναν συμφωνίες μεταξύ διαφόρων φορέων, όπως η κυβέρνηση, εκπρόσωποι της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, συνδικάτα και πανεπιστήμια με στόχο τη βελτίωση των μεταξύ τους σχέσεων προς αμοιβαίο όφελος για μια μακροπρόθεσμη περίοδο και περιλαμβάναν πλαίσια χρηματοδότησης, συμμετοχικά και συμβουλευτικά σχήματα, στρατηγικούς τομείς προς ανάπτυξη και βελτιώσεις στις σχέσεις και την κοινωνική αλλαγή. Μερικά επιτυχημένα παραδείγματα τέτοιων σχεδίων είναι αυτών της Ανδαλουσίας και της Μούρθια στην Ισπανία, καθώς και της Γαλλίας, του Βελγίου και της Βαρκελώνης.

Στην Ανδαλουσία και το Βέλγιο, πιο συγκεκριμένα στην περιφέρεια της Βαλλονίας, εφαρμόστηκαν δυο παρόμοια σχέδια που περιλάμβαναν στήριξη για την ανάπτυξη συνεταιρισμών, επιχειρήσεων κοινωνικής ένταξης και άλλων φορέων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας μέσω χρηματοδότησης, κατάρτισης και τεχνικής βοήθειας. Τα σχέδια έδωσαν επίσης έμφαση στην προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας και στη δημιουργία δικτύων μεταξύ των φορέων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

Στη Μούρθια, το σχέδιο επικεντρώνεται στην προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως βασικού μοχλού περιφερειακής ανάπτυξης. Το σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα όπως η στήριξη της δημιουργίας επιχειρήσεων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους και η προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Το σχέδιο στοχεύει επίσης στη βελτίωση του νομικού

και θεσμικού πλαισίου για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιων φορέων και φορέων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

Όσον αφορά τα σχέδια για την προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στη Γαλλία και στη Βαρκελώνη, στη Γαλλία, ο Εδαφικός Πόλος Οικονομικής Συνεργασίας (Rôle territorial de coopération économique – RTCE) αναγνωρίστηκε από το νέο γαλλικό νόμο για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Ο RTCE είναι ένα δίκτυο φορέων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, συμπεριλαμβανομένων συνεταιρισμών, επιχειρήσεων κοινωνικής ένταξης και μη κερδοσκοπικών οργανισμών, που συνεργάζονται για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και της κοινωνικής καινοτομίας. Το δίκτυο λαμβάνει οικονομική στήριξη από τις δημόσιες αρχές και συμμετέχει σε συνεργασίες με πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς.

Στη Βαρκελώνη, η πόλη έχει εφαρμόσει ένα τοπικό σχέδιο για την προώθηση των κοινωνικών και αλληλέγγυων επιχειρήσεων. Το σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα όπως η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους, η υποστήριξη για τη δημιουργία επιχειρήσεων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και η προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας. Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης συμμετοχικούς μηχανισμούς διαβούλευσης και αξιολόγησης και στοχεύει στην προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως βασικού μοχλού της τοπικής ανάπτυξης.

Συνολικά, τα σχέδια αυτά υπογραμμίζουν τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων αρχών, των φορέων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, καθώς και τη σημασία της προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Επιπλέον αποσκοπούν στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω της στήριξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Δίνουν προτεραιότητα στη συμμετοχή των φορέων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών και περιλαμβάνουν συμμετοχικούς μηχανισμούς διαβούλευσης και αξιολόγησης (Monzón and Chaves, 2019).

Ωστόσο, άλλα σημαντικά εθνικά πλαίσια αναπτύσσονται κατά καιρούς ανάλογα με τους στόχους εκάστοτε κράτους με στόχο πάντοτε την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ένταξη σε συνεργασία με τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία. Ενδεικτικά κράτη όπως η Βουλγαρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Σουηδία, η Ρουμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σε επίπεδο συνεταιρισμών και παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, έχουν αποδείξει την ανθεκτικότητά τους με την προσαρμογή, την επανεφεύρεση και τη συνεργασία τους. Παρέχουν ένα οικονομικό μοντέλο με βάση την κοινότητα που δίνει προτεραιότητα στις ανάγκες των ανθρώπων και των κοινοτήτων τους. Οι κοινωνικοί και εργατικοί συνεταιρισμοί συνεχίζουν να προστατεύουν τους εργαζομένους τους, να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας και να λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο. Μέσω μιας συλλογής παγκόσμιων πρωτοβουλιών, προσφέρουν μαθήματα για να εμπνεύσουν και να προβληματιστούν σχετικά με τη σημασία της συνεργασίας κάθε μέρα και όχι μόνο κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Αυτές οι πρωτοβουλίες στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών αναδεικνύουν τη σημασία της συνεργασίας σε περιόδους κρίσης και το πώς μπορεί να αποτελέσει τρόπο ζωής που υποστηρίζει ένα οικονομικό μοντέλο που βασίζεται στην κοινότητα (CECOP, 2020).

3. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα υφίσταται εδώ και πάνω από έναν αιώνα, από την ίδρυση συνεταιρισμών που παρείχαν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σε αγρότες και μικρές επιχειρήσεις. Το 1999² θεσμοθετήθηκε η έννοια των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) για την κοινωνική επανένταξη ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Οι συνεταιρισμοί, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, είναι ένας τύπος επιχειρηματικής οργάνωσης που ανήκει και διοικείται από τα μέλη του, τα οποία μοιράζονται τα κέρδη και τα οφέλη της επιχείρησης. Βασίζονται στις αρχές της δημοκρατικής συμμετοχής, της αμοιβαίας αυτοβοήθειας και της κοινωνικής ευθύνης και συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη παρέχοντας απασχόληση, εισόδημα και υπηρεσίες στα μέλη και τις κοινότητες (Διεθνής Οργάνωση Βιομηχανικών Συνεταιρισμών και Υπηρεσιών, 2013).

Με την πάροδο του χρόνου, η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα επεκτάθηκε, περιλαμβάνοντας ένα φάσμα οργανώσεων και επιχειρήσεων, όπως συνεταιρισμούς εργαζομένων, κοινωνικές επιχειρήσεις, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και πρωτοβουλίες με βάση την κοινότητα.

Παρά την ανάπτυξή της, η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα αντιμετωπίζει ένα σύνολο προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης πρόσβασης σε χρηματοδότηση και πόρους, της έλλειψης ρυθμιστικής υποστήριξης και της ανεπαρκούς κατανόησης από το ευρύ κοινό. Παρ' όλα αυτά, υπογραμμίζεται η ανθεκτικότητα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, με πολυάριθμες οργανώσεις και πρωτοβουλίες να συνεχίζουν να ευδοκιμούν και να καινοτομούν.

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα έχει ένα σημαντικό πλεονέκτημα όσον αφορά την έμφαση που δίνει στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Πολλές οργανώσεις και πρωτοβουλίες έχουν δεσμευτεί να αντιμετωπίσουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως η ανεργία, η φτώχεια και η κλιματική αλλαγή. Οι οργανώσεις αυτές συνήθως υιοθετούν καινοτόμες και συμμετοχικές μεθόδους για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, όπως η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η επιδίωξη λύσεων υπό την ηγεσία της κοινότητας.

² Βλ. ν.2716/1999 Άρθρο 12 «Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)»

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί μια βιώσιμη οικονομική εναλλακτική λύση σε δύσκολους οικονομικούς καιρούς, παρέχοντας στήριξη σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες που πλήττονται από την ύφεση. Ωστόσο, δεν αποτελεί απλώς μια απάντηση έκτακτης ανάγκης κατά τη διάρκεια οικονομικών κρίσεων, αλλά και ένα μέσο ενδυνάμωσης, μετασχηματισμού και κοινωνικής αλλαγής. Η Ελλάδα αποτέλεσε μια από τις χώρες η οποίες επλήγησαν σε μεγάλο βαθμό από την πρόσφατη παγκόσμια οικονομική κρίση. Η ύφεση αυτή λειτούργησε ως βασικός μοχλός για την ανάπτυξη των οργανώσεων ΚΑΟ στην Ελλάδα, οι οποίες είναι συνήθως λιγότερο επίσημα οργανωμένες και λειτουργούν κυρίως ως μηχανισμοί αντιμετώπισης επειγουσών κοινωνικοοικονομικών αναγκών (M.Papadaki and S. Kalogeraki, 2018).

Παρά τις θετικές αυτές πτυχές, η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα αντιμετωπίζει σημαντικά εμπόδια όσον αφορά την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα. Συγκεκριμένα, σε ένα μεγάλο βαθμό παραμένει εξαρτημένη από τη δημόσια χρηματοδότηση, η οποία υπόκειται σε πολιτικές μεταβολές και, ως εκ τούτου, είναι απρόβλεπτη. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και την προώθηση της ανάπτυξης και της βιωσιμότητας της είναι σημαντική η δημιουργία ενός διαφανούς νομικού πλαισίου για τις οργανώσεις της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, την αύξηση της στήριξης της έρευνας και της ανάπτυξης, την ευαισθητοποίηση και την κατανόηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας από το ευρύτερο κοινό και την προώθηση συνεργασιών και συμπράξεων μεταξύ οργανώσεων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, κυβερνητικών φορέων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Ωστόσο, είναι δίκαιο να χαρακτηρίσουμε την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα ως ζωντανή και ποικιλόμορφη, με πολυάριθμες οργανώσεις και πρωτοβουλίες που εργάζονται για την αντιμετώπιση κοινωνικών και περιβαλλοντικών ζητημάτων, προωθώντας παράλληλα την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2020).

Υπάρχουν διάφοροι τύποι κοινωνικών φορέων στην Ελλάδα, καθένας από τους οποίους βάσισε την ίδρυση του σε δικούς του ειδικούς νόμους και κανονισμούς. Οι συνεταιρισμοί, για παράδειγμα, ρυθμίζονται από τον νόμο του 2011³ ο οποίος κωδικοποιήθηκε με το νόμο

³ Βλ. ν.4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις. (ΦΕΚ Α' 216/30-09-2011)»

του 2016⁴ και καθορίζει το νομικό πλαίσιο για τη δημιουργία και τη λειτουργία τους, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης για τουλάχιστον πέντε μέλη και ένα ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο. Επιπλέον, περιγράφει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών του συνεταιρισμού και ορίζει τις κοινωνικές επιχειρήσεις ως οργανισμούς που επιδιώκουν κοινωνικούς στόχους μέσω των οικονομικών τους δραστηριοτήτων. Ο νόμος προβλέπει επίσης διάφορες μορφές στήριξης και χρηματοδότησης για τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Εκτός από τον νόμο αυτό, οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα υπόκεινται επίσης στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και του Εμπορικού Κώδικα.

Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί στην Ελλάδα ρυθμίζονται από τον νόμο 2005⁵, ο οποίος παρέχει ένα νομικό πλαίσιο για την ίδρυση και τη λειτουργία τους. Ο νόμος περιγράφει τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία μη κερδοσκοπικών οργανισμών, όπως η ανάγκη ύπαρξης τουλάχιστον τριών μελών και ενός ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου. Περιγράφει επίσης λεπτομερώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών. Όπως οι συνεταιρισμοί και οι κοινωνικές επιχειρήσεις, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί στην Ελλάδα υπόκεινται επίσης στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και του Εμπορικού Κώδικα.

Συνολικά, το νομικό πλαίσιο για την ίδρυση κοινωνικών φορέων στην Ελλάδα είναι σχετικά ανεπτυγμένο, με συγκεκριμένους νόμους και κανονισμούς, ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη σαφήνεια και συνοχή στο νομικό πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά την αναγνώριση και την υποστήριξη των οργανώσεων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Η έλλειψη σαφούς νομικού πλαισίου υποστήριξης για τους οργανισμούς Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση και αβεβαιότητα, δυσχεραίνοντας την πρόσβαση αυτών των οργανισμών σε χρηματοδότηση και πόρους και τη δημιουργία συνεργασιών με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Ως εκ τούτου, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για την προώθηση της ανάπτυξης και της βιωσιμότητας των οργανώσεων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα (Υπουργείο Εργασίας Και Κοινωνικών Υποθέσεων, 2023).

⁴ Βλ. 4416/2016 «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ Α' 205/31-10-2016)»

⁵ Βλ. ν. 3419/2005 ΦΕΚ Α' 297/6.12.2005 «Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) και Εκσυγχρονισμός της Επιμελητηριακής Νομοθεσίας.»

4. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Η αναγνώριση των καλών πρακτικών στον τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας είναι μια πολύ σημαντική διαδικασία μέσω της οποίας επιτυγχάνεται σε σημαντικό βαθμό η κατανόηση του τομέα αυτού (Nicolaescu, 2012). Συχνά γίνεται αναφορά σε βέλτιστη πρακτική ή σε «ιστορίες επιτυχίας» (αγγλ. Success Stories) σε μία κοινωνική επιχείρηση χωρίς ωστόσο ο συγγραφέας του κειμένου να ενημερώνει τον αναγνώστη για τα κριτήρια που πληροί η επιχείρηση αυτή. Όπως αναφέρεται επιγραμματικά από τον καθηγητή Αμίτση «Ο όρος «καλή ή βέλτιστη πρακτική» (*good or best practice*) αντιστοιχεί σε κάθε μέθοδο ή τεχνική που είναι ορθολογικά σχεδιασμένη ως προς την αποτελεσματική επίτευξη στόχων σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αναφοράς (Εθνικό, τομεακό κ.ο.κ.), παρουσιάζοντας ειδικά χαρακτηριστικά όπως την καινοτομία (*innovation*) και την δυνατότητα μεταφοράς της (*transferability*) σε ένα πλαίσιο διαφορετικό από το πλαίσιο της αρχικής της εφαρμογής. Υπό το πρίσμα αυτό, οι βέλτιστες πρακτικές μπορούν να αξιοποιηθούν ως σημείο αναφοράς στο πλαίσιο διαδικασιών αυτοαξιολόγησης (*self-assessment*) ή συγκριτικής αξιολόγησης μέσω ομοιόμορφων και προκαθορισμένων όρων – δεικτών (*benchmarking*)» (Αμίτσης Γ, 2014). Ο ορισμός αυτός δεν διαφέρει από εκείνο του Perrin στο 2ο Κεφάλαιο του βιβλίου *Managing Evaluative Systems*, όπου αναφέρει ότι ως καλή πρακτική ορίζεται κάθε κοινωνική παρέμβαση που λειτουργεί, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, και που μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε πλαίσιο και όχι μόνο σε αυτό για το οποίο δημιουργήθηκε (δυνατότητα μεταφοράς) (Stame, 2017).

Συνεπώς, θα μπορούσαμε να επεκτείνουμε και να αναφέρουμε ότι μία καλή πρακτική διαθέτει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Είναι **καινοτόμα** και αποδεικνύεται πως η συγκεκριμένη παρέμβαση είναι διαφορετική από άλλες υπάρχουσες παρεμβάσεις στον τομέα αυτό. Ωστόσο, το ότι είναι καινοτόμα δεν σημαίνει ότι είναι πρωτότυπη ή ότι δεν έχει ξαναχρησιμοποιηθεί στο παρελθόν. Διαφέρει ανάλογα με το τομέα αλλά και τη χώρα στην οποία μπορεί να εφαρμοστεί.
- Διαθέτει **ικανότητα μεταφοράς** (αγγλ. *Transferability*) που σημαίνει ότι η πρακτική αυτή δύναται να εφαρμοστεί υπό άλλες συνθήκες από αντίστοιχους φορείς στον τομέα και να παραμείνει λειτουργική.

Τα κριτήρια αυτά είναι σημαντικά ώστε να γίνει αντικειμενικός διαχωρισμός μεταξύ των φαινομενικά καλών πρακτικών και των πραγματικά καλών πρακτικών. Ταυτόχρονα, η

Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) με σκοπό την αξιολόγηση των προγραμμάτων που υλοποιεί έχει θέσει αντίστοιχα ειδικά κριτήρια τα οποία έχουν ως εξής:

- **Αποτελεσματικότητα** – περιγράφεται η επίδραση της παρέμβασης σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί. Η αποτελεσματικότητα περιλαμβάνει και τη εμφάνιση αναμενόμενων αλλαγών και αν η παρέμβαση αυτή ευθύνεται για τις εν λόγω αλλαγές.
- **Βιωσιμότητα** – αναφέρεται τόσο στη διάρκεια της παρέμβασης όσο και το εάν παραμένει σχετική με το πέρασμα του χρόνου. Πιο συγκεκριμένα αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο οι στόχοι που τέθηκαν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινότητας.

Όσο αφορά τη μεθοδολογία που χρησιμοποιεί ο ILO, πέρα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση ως εργαλείο αξιολόγησης, θέτει και άλλα κριτήρια όπως συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια και αξιολόγηση της παρέμβασης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο (I.L.O., 2023) δίνοντας έτσι το δικό του ορισμό για τις καλές πρακτικές και διαχωρίζοντας αυτές από λοιπούς μοντέρνους ορισμούς όπως είναι τα «lessons learned» (διδάγματα από την εμπειρία).

Παράλληλα, μέσω αντίστοιχων μεμονωμένων δράσεων γίνεται η προσπάθεια να δομηθεί ένα πλαίσιο αξιολόγησης και ανάδειξης καλών πρακτικών, το οποίο όμως εστιάζει κάθε φορά σε ξεχωριστούς τομείς της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Έτσι, ο Patton θέτει το ερώτημα κατά πόσο μία καλή πρακτική είναι καλή και από ποιον ορίζεται αυτό. Πιο συγκεκριμένα, ρωτά για τα κριτήρια που αυτή πληροί και για τη σημασία της φράσης «καλή πρακτική» καθώς τείνει να υποβιβάζει άλλες προσπάθειες (Patton, 2001). Έτσι δημιουργούνται δύο κατηγορίες καλών πρακτικών, εκείνες που στηρίζονται σε επιχειρήματα και αυτές που ορίστηκαν χωρίς προγενέστερη αξιολόγηση.

Ο Perrin αναφέρει επίσης ότι οι καλές πρακτικές έχουν σαν στόχο τη μεταλαμπάδευση και μετάδοση της γνώσης είτε στηρίζονται σε συγκεκριμένα κριτήρια είτε όχι. Επιπρόσθετα, τονίζει ότι οι καλές πρακτικές που δεν στηρίζονται σε επαρκή τεκμηρίωση και δεν έχουν αξιολογηθεί δεν είναι το ίδιο πολύτιμες και δεν συνδράμουν στην μετάδοση της γνώσης (Stame, 2017).

Ο Vettoretto συμφωνεί με το ανωτέρω και επαυξάνει ότι οι καλές πρακτικές έχουν ως στόχο τη μετάδοση γνώσεων αλλά θέτει το ζήτημα του πως επικυρώνεται μία καλή πρακτική αναφερόμενος σε άρθρα που δεν αναφέρουν κάποια μεθοδολογία. Συνεχίζει λέγοντας ότι καλές πρακτικές είναι εκείνες που παράγουν αποτελέσματα σε τοπικό επίπεδο

σύμφωνα με κριτήρια που μετρούν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα (Vettoreto, 2009). Οι καλές πρακτικές λοιπόν έχουν δύο σκοπούς και αποτελούν τόσο όργανο συλλογής γνώσεων όσο και μετάδοσης αυτών (Probst et al., 1999).

Όπως έχει αναφερθεί, δεν υπάρχει κάποιο βασικό πλαίσιο οριοθέτησης μίας καλής πρακτικής, ειδικά στον τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, του τρίτου κλάδου της οικονομίας. Ωστόσο, μέσα από άλλους τομείς, θα προσπαθήσουμε να βρούμε κοινά στοιχεία και στη συνέχεια να θέσουμε τα κριτήρια μίας καλής πρακτικής στο τομέα αυτό. Όσον αφορά κοινωνικά ζητήματα και πιο συγκεκριμένα, αυτό της έλλειψης στέγης, οι Minnery & Greenhalgh, ορίζουν ως καλή πρακτική για την αντιμετώπιση της φτώχειας εκείνη που πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Να γίνεται συνδυασμός μεθόδων βασισμένων στη βιβλιογραφία όπως πρόληψη, πρόωμη παρέμβαση και μακροπρόθεσμες στρατηγικές υποστήριξης.
2. Να είναι κατανοητό το υπό μελέτη πρόβλημα όπως και οι αιτίες αυτού.
3. Να είναι καινοτόμα η δράση που υλοποιείται.
4. Να αυξάνει την ανεξαρτησία του πληθυσμού στόχου μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων (Minnery and Greenhalgh, 2007).

Στην έκθεση του KFV (Διοικητικό Συμβούλιο για την Οδική Ασφάλεια) γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα σε βέλτιστες (Best), καλές (Good) και υποσχόμενες (Promising) πρακτικές. Όπως και άλλοι φορείς, ο KFV επικεντρώνεται σε πολύ συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως είναι:

1. η επιστημονικά αποδεδειγμένη ή αναμενόμενη μείωση του παράγοντα που καταπολεμάται
2. η θετική σχέση κόστος – όφελος
3. η βιωσιμότητα της δράσης και
4. αποδοχή της πρακτικής από την ομάδα – στόχο

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, όταν πληρούνται, χαρακτηρίζουν μια πρακτική ως Βέλτιστη (Best) ή Καλή (Good) ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο τεκμηριώνονται τα κριτήρια αυτά. Αν μια πρακτική, η οποία τηρεί τα κριτήρια αλλά δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη σε Ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο παρά μόνο σε ένα με δυο κράτη μέλη της Ε.Ε., τότε ονομάζεται υποσχόμενη (Promising). Έτσι, δημιουργείται ένα πιο αυστηρό πλαίσιο αξιολόγησης στο οποίο προκύπτει ως βασική προϋπόθεση για μια καλή και βέλτιστη πρακτική, η ικανότητα μεταφοράς της (αγγλ. Transferability) (Supreme Consortium, 2007).

Στο κεφάλαιο αυτό δίνεται έμφαση στην οριοθέτηση καλών πρακτικών στο τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας συγκεκριμένα από φορείς οι οποίοι συσχετίζονται με υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Κατά την εκτίμηση πρακτικών στην υγεία, τα κριτήρια πολλές φορές μπορεί να διαφέρουν σε σχέση με αυτά που έχουν παρουσιαστεί νωρίτερα. Ο λόγος οφείλεται στην πολυπαραγοντική διάσταση της φροντίδας υγείας και στον τρόπο με τον οποίο μετράται η ποιότητα. Αυτό σημαίνει ότι μια καλή πρακτική μπορεί να καθοριστεί και μέσω ποιοτικής καταγραφής δεδομένων (π.χ. από μια σειρά συνεντεύξεων) και όχι μόνο μέσω παρακολούθησης της τήρησης συγκεκριμένων κριτηρίων. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται ακόμη πιο εξειδικευμένα κριτήρια τα οποία εφαρμόζονται αντίστοιχα ανά τομέα μελέτης (Priebe et al., 2011). Τα κριτήρια αυτά διαχωρίζουν σε υποκατηγορίες τις καλές πρακτικές δίνοντας ένα πιο εξειδικευμένο αποτέλεσμα κάθε φορά.

Σύμφωνα με τον Σ. Πρίμπε και συνεργάτες, σε ποιοτική έρευνα που υλοποιήθηκε στον τομέα παροχής ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών σε περιθωριοποιημένους πληθυσμούς, προέκυψαν τέσσερα κριτήρια που συστήνουν μια καλή πρακτική:

1. δράσεις προσέγγισης και εμπλοκής της ομάδας στόχου
2. διευκόλυνση της πρόσβασης στις υπηρεσίες ενδιαφέροντος μειώνοντας το χρόνο αναμονής
3. ενίσχυση συνεργασίας και συντονισμού διάφορων υπηρεσιών και
4. διάδοση πληροφοριών για τις υπηρεσίες στην ομάδα στόχο και σε αντίστοιχους επαγγελματίες

Συνδυάζοντας τα αποτελέσματα αυτά μπορούμε να πούμε πως μια καλή πρακτική στον τομέα παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας απαιτεί την καλύτερη δυνατή οργάνωση των υπηρεσιών, καθοδήγηση και πληροφόρηση της ομάδας στόχου (Priebe et al., 2012).

Η παραπάνω οριοθέτηση είναι πλέον εξειδικευμένη, εστιάζοντας περισσότερο στην αλληλεπίδραση με τους ωφελούμενους, χωρίς όμως να αποκλείει την τήρηση των κριτηρίων όπως είναι η καινοτομία, η βιωσιμότητα, η δυνατότητα μεταφοράς σε άλλο πλαίσιο κ.α.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι η αξιολόγηση μιας πρακτικής δεν είναι μια συμπληρωματική διαδικασία αλλά υλοποιείται σε στάδια παράλληλα με την πρακτική ώστε να επιτυγχάνεται άμεσα η συσχέτιση των αρχικών στόχων με το παραγόμενο αποτέλεσμα και τις επιπτώσεις αυτού. Η συνεχής αξιολόγηση επίσης, προσφέρει το προνόμιο της παρακολούθησης των λαθών και στη συνέχεια της πρόβλεψης και χειρισμού

για την αποφυγή τους ενώ διευκολύνει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων (Nicolaescu, 2012).

Συνοψίζοντας, παρόλο που μια καλή πρακτική δεν έχει ακόμη θεμελιωθεί ως προς τα κριτήρια που την οριοθετούν, μπορούμε να πούμε πως υπάρχει μια άτυπη κοινή πορεία που τείνουν να ακολουθούν οι ειδικοί. Ωστόσο, είναι σύνηθες στη βιβλιογραφία να χαρακτηρίζεται μια φαινομενικά καλή πρακτική ως πραγματικά καλή και για το λόγο αυτό είναι σημαντικό να καταγράφονται τα βασικά κριτήρια που μπορεί να έχουν ως εξής:

- 1. Πρωτοπορία (innovation)**
- 2. Ικανότητα μεταφοράς (Transferability)**
- 3. Ικανότητα εφαρμογής σε άλλους τομείς (Transversality)**
- 4. Βιωσιμότητα (Sustainability)**
- 5. Χρησιμότητα (Usefulness)**
- 6. Αποδοτικότητα (Efficiency)**
- 7. Εκτίμηση αντικτύπου (Impact evaluation)**

Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν είναι απαραίτητο να τηρούνται ταυτόχρονα, ωστόσο η έλλειψη τους μειώνει ως ένα βαθμό την αναγνώριση μιας δράσης ως καλή πρακτική.

5. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

5.1. Δείκτες για την αξιολόγηση των καλών πρακτικών

Για την εύρεση των δεικτών όπως και το τρόπο αξιολόγησης των καλών πρακτικών, είναι απαραίτητη η ανάγνωση της συγκριτικής συνθετικής έκθεσης «Οι κοινωνικές επιχειρήσεις και τα οικοσυστήματά τους στην Ευρώπη» (αγγλ. Social enterprises and their ecosystems in Europe) η οποία αποτελεί μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη και των οικοσυστημάτων τους, εκδοθείσα τον Ιανουάριο του 2020 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η έκθεση είναι μια σύνθεση και ερμηνεία των βασικών ευρημάτων από 35 ξεχωριστές εκθέσεις ανά χώρα που παρουσιάζουν μια εικόνα των κοινωνικών επιχειρήσεων και των συστημάτων τους.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις αποτελούν κρίσιμο μέρος της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα, αντιπροσωπεύοντας πλέον περίπου 13,6 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Αποτελούν εξαιρετικό παράδειγμα μιας «οικονομίας που λειτουργεί για τους ανθρώπους» και μπορούν να βοηθήσουν στη δημογραφική, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση μειώνοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Η έκθεση υπογραμμίζει τη σημασία της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων για τη στήριξη της κοινωνικής πολιτικής. Παρέχει στοιχεία, αριθμούς και παραδείγματα για να λειτουργήσει ως πηγή αποδείξεων και έμπνευσης για πολιτικές που υποστηρίζουν την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων. Εξετάζει επίσης διάφορα έργα και επιχορηγήσεις τα οποία απαιτούν από τους φορείς ένα ορισμένο επίπεδο συμμόρφωσης και υποβολής εκθέσεων. Εντοπίζονται επίσης παραρτήματα με πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση της μεθοδολογίας και των ευρημάτων της μελέτης, συμπεριλαμβανομένης μιας σύντομης επισκόπησης των βασικών στόχων της μελέτης, των εμπλεκόμενων φορέων και των παραδοτέων (European Commission, 2020).

Παρόλο που στην έκθεση δεν αποτυπώνονται οι δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν, αυτοί μπορούν να βρεθούν στη σελίδα 19 της έκθεσης με τίτλο «Χρηματοδοτούμενα έργα και οργανισμοί από το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την κοινωνική Καινοτομία» (αγγλ. Projects and organisations funded by the European Union Programme for Employment and Social Innovation) (European Commission, 2022) όπου

αναλύονται λεπτομερώς οι προϋποθέσεις που διερευνά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το προσδιορισμό καλών πρακτικών όσον αφορά τη Κοινωνική Επιχειρηματικότητα.

Μέσω των προϋποθέσεων αυτών μπορεί να δομηθεί μια λίστα με κριτήρια για τον προσδιορισμό καλών πρακτικών στον τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Τα κριτήρια αυτά χωρίζονται σε διάφορες ενότητες που παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα του πλαισίου, των στόχων, των αποτελεσμάτων, του αντίκτυπου και της βιωσιμότητας του έργου. Παρόλο όμως που συνδέονται με τη λήψη χρηματοδότησης έργων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, μας επιτρέπουν να εξάγουμε ορισμένους δείκτες που θεωρούμε ότι χρησιμοποιούνται και οι μπορούν να συνοψιστούν στον πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κοινωνικοοικονομικό Πλαίσιο	Περιγράφει τους λόγους για τους οποίους υλοποιήθηκε η δράση και την πολιτική που την διέπει. Εξηγεί επίσης πώς το υπό ανάλυση έργο εντάσσεται στο τοπικό, εθνικό, πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ενότητα αυτή είναι ζωτικής σημασίας διότι βοηθά στην κατανόηση του σκοπού του έργου και των παραγόντων που επηρέασαν την ανάπτυξή του.
Στόχοι του Έργου/Οργανισμού	Συνοψίζει τι επεδίωκε να επιτύχει η δράση. Η ενότητα αυτή βοηθά στον προσδιορισμό των στόχων του έργου και στο κατά πόσον ήταν επιτυχής η διεξαγωγή του. Είναι σημαντικό να μετρηθεί η επιτυχία του έργου σε σχέση με τους αρχικούς του στόχους για να προσδιοριστεί η αποτελεσματικότητά του.
Αποτελέσματα	Η ενότητα αυτή συνοψίζει τις επιπτώσεις και τα διδάγματα που αντλήθηκαν. Εξετάζει τα αποτελέσματα του έργου και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις (τόσο τις τρέχουσες όσο και τις αναμενόμενες). Η ενότητα αυτή βοηθά στον προσδιορισμό του συνολικού αντίκτυπου του έργου.

<p>Προσδιορισμός Μεθοδολογίας</p>	<p>Προσδιορίζει τις διαδικασίες/μεθοδολογίες που χρησιμοποιήθηκαν σε ένα έργο και οι οποίες θα μπορούσαν να προταθούν σε άλλους ως παραδείγματα ορθής πρακτικής. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ενότητα αυτή βοηθά στον προσδιορισμό των δυνατών σημείων του έργου και των στοιχείων που το έκαναν επιτυχημένο.</p>
<p>Δυνατότητα Μεταφοράς του Έργου</p>	<p>Η ενότητα αυτή εξετάζει τις δυνατότητες εφαρμογής της δράσης ή των επιμέρους τμημάτων της σε άλλα πλαίσια ή σε άλλους τομείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι η ενότητα αυτή είναι απαραίτητη, διότι βοηθά να προσδιοριστεί κατά πόσον το έργο μπορεί να αναπαραχθεί σε άλλα πλαίσια.</p>
<p>Καινοτομία των Δραστηριοτήτων</p>	<p>Αναλύει τις δραστηριότητες που θεωρούνται καινοτόμες, και πως αυτές διαφοροποιούνται από παρόμοιες δράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει ότι η ενότητα αυτή βοηθά να προσδιοριστεί κατά πόσο η δράση είναι καινοτόμα και τι την έκανε να ξεχωρίζει.</p>
<p>Στοιχεία Πολιτικής που Δημιουργήθηκαν από το Έργο</p>	<p>Επισκόπηση τυχόν μελετών, εκθέσεων, βάσεων δεδομένων ή άλλων στοιχείων που παράγονται με σκοπό την χάραξη νέων πολιτικών στον αντίστοιχο τομέα. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ενότητα αυτή βοηθά στον προσδιορισμό της συμβολής του έργου στην ανάπτυξη πολιτικής.</p>
<p>Διεθνής Διάσταση</p>	<p>Δραστηριότητες που υλοποιούνται σε περισσότερες από μία χώρες, σε επίπεδο ΕΕ ή σε διεθνές επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει ότι η ενότητα αυτή είναι ζωτικής σημασίας, διότι βοηθά στον προσδιορισμό του αντίκτυπου του έργου και σε άλλα κράτη.</p>
<p>Νέες Συνεργασίες που Δημιουργήθηκαν</p>	<p>Δράσεις που οδήγησαν τους οργανισμούς να βρουν νέους εταίρους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ότι η ενότητα αυτή βοηθά στον προσδιορισμό του αντίκτυπου του έργου στη δημιουργία νέων εταιρικών σχέσεων.</p>

Στρατηγική Διάδοσης	Ο τρόπος με τον οποίο διαδόθηκαν τα αποτελέσματα του έργου στα μέλη τους, σε ενδιαφερόμενους φορείς και στο ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων – στόχων. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ενότητα αυτή βοηθά στον προσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο το έργο έκανε γνωστά τα αποτελέσματά του και ποιοι επωφελήθηκαν από αυτό.
Ευρωπαϊκή Προστιθέμενη Αξία	Η ενότητα αυτή μελετά κατά πόσον η δράση θα μπορούσε να είχε υλοποιηθεί ή να είχε επιτύχει παρόμοια αποτελέσματα χωρίς τη συμβολή της ΕΕ και κατά πόσον συνέβαλε στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ ή στη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της. Επίσης, μελετά κατά πόσον συνδυάστηκαν παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών από προηγούμενες δράσεις της ΕΕ. Αυτή η ενότητα είναι σημαντική καθώς επαληθεύει την ουσιαστική συμβολή του νομοθετικού πλαισίου και των πολιτικών της Ε.Ε. στον τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

Τα παραπάνω κριτήρια συνοψίζονται σε μια πιο σύντομη και περιεκτική λίστα ως εξής:

1. Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο
2. Στόχοι του οργανισμού:
3. Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων
4. Καινοτομία
5. Προστιθέμενη αξία

5.2.Μεθοδολογία ανάδειξης καλών πρακτικών

Η έκθεση στην οποία βασίζεται το κεφάλαιο αυτό αναφέρει ότι έλαβε πληροφορίες μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση διαφόρων πηγών, όπως διεθνής έρευνες, γκρίζα βιβλιογραφία, εκθέσεις πολιτικής και αδημοσίευτες μελέτες που εκπονήθηκαν σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, εξετάστηκαν έρευνες και αναλύσεις από δίκτυα, οργανισμούς – ομπρέλες και ανεξάρτητους ερευνητές, καθώς και πρακτικά ημερίδων, σεμιναρίων και συνεδρίων. Μέσω των ανωτέρω έγινε η ανάλυση των οικοσυστημάτων Κοινωνικής

Επιχειρηματικότητας και η αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφόρων στοιχείων που τα διαμορφώνουν. Η μεθοδολογία επικεντρώνεται σε δύο πυλώνες, δηλαδή στις δημόσιες πολιτικές που αναγνωρίζουν, ρυθμίζουν και υποστηρίζουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις και στην ικανότητα αυτοοργάνωσης των πολιτών. Η μεθοδολογία της έκθεσης είναι η ανάλυση μελέτης περίπτωσης (case studies) και η συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνολικά, η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε παρέχει μια εις βάθος ανάλυση του οικοσυστήματος των κοινωνικών επιχειρήσεων και αναδεικνύει τη σημασία των δημόσιων πολιτικών και της συμμετοχής των πολιτών στην ανάπτυξη τους (European Commission, 2020).

5.3. Περίληψη καλών πρακτικών βάση της έκθεσης της E.E.

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα αναλυθούν οι καλές πρακτικές Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια, όπως αναγράφονται στις διεθνείς εκθέσεις των χωρών. Ωστόσο, στις εκθέσεις αυτές δεν αποτυπώνεται η αιτιολογία γύρω από το τι, τις καθιστά καλές πρακτικές. Έτσι, κάνοντας χρήση των ανωτέρω πέντε κριτηρίων, έγινε η προσπάθεια τόσο της χαρτογράφησης αυτών των καλών πρακτικών όσο και της αποτύπωσης του τρόπου με τον οποίο δικαιολογείται η αναφορά τους. Λόγω του μεγάλου όγκου πληροφορίας, η αναφορά περιλαμβάνει επιλεγμένες πρακτικές από 10 χώρες της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας οι οποίες είναι οι παρακάτω:

Ιρλανδία, Ιταλία, Πολωνία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κύπρος, Γαλλία, Ελλάδα, Γερμανία και Σουηδία.

5.3.1. Ιρλανδία

1. CareBright Κοινωνική επιχείρηση κατ' οίκον φροντίδας ηλικιωμένων⁶:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η CareBright ξεκίνησε για να ανταποκριθεί σε ένα κενό υπηρεσιών και να προσφέρει απασχόληση.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η CareBright είναι μια εταιρεία που δραστηριοποιείται στην Ιρλανδία και παρέχει υπηρεσίες κατ' οίκον φροντίδας ηλικιωμένων και ευκαιρίες απασχόλησης.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η CareBright μπόρεσε να προσαρμόσει τις υπηρεσίες της ώστε να είναι σχετικές και να ανταποκρίνονται

⁶ <https://www.carebright.ie/>

στις θεσμοθετημένες ευκαιρίες και στις ευκαιρίες της αγοράς κατά τη διάρκεια σχεδόν 15 ετών λειτουργίας.

- **Καινοτομία:** Η CareBright υιοθέτησε μια πιο εμπορική προσέγγιση και χαρακτηρίστηκε καινοτόμος το 2012 στο πλαίσιο της ικανότητάς της να διαχειρίζεται τις προκλήσεις.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η ικανότητα της CareBright να διαχειρίζεται τις προκλήσεις και να προσαρμόζει τις υπηρεσίες της ώστε να ανταποκρίνεται στις ευκαιρίες της επέτρεψε να αναπτύξει σημαντικά αποθέματα, να ανταποκριθεί στις αλλαγές και να διερευνήσει στρατηγικές συμμαχίες.

2. Κοινωνική επιχείρηση Speedpak CLG⁷ :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Speedpak Group είναι μια κοινωνική επιχείρηση που παρέχει εμπορική εργασιακή εμπειρία και κατάρτιση με βάση τη βιομηχανία σε μακροχρόνια άνεργους στο Northside του Δουβλίνου.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η εταιρεία έχει ως στόχο την ενίσχυση των επιχειρήσεων και την προώθηση της ανάπτυξης των υπηρεσιών της. Υποστηρίζει τους μακροχρόνια άνεργους να επιστρέψουν στην εργασία, παρέχοντας πραγματική εργασιακή εμπειρία, διαπιστευμένη κατάρτιση στον κλάδο, καθοδήγηση και εξατομικευμένη υποστήριξη.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το βιομηχανικό δίκτυο της Speedpak CLG της επιτρέπει να συνδυάζει τα talέντα ατόμων που ήταν προηγουμένως άνεργοι με τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας.
- **Καινοτομία:** Η Speedpak Group συνεργάστηκε πρόσφατα με τη βιομηχανία και το Coláiste Dhulaigh College of Further Education για την παροχή μιας νέας εθνικής πρακτικής άσκησης στην παραγωγή, την εφοδιαστική αλυσίδα και την εξυπηρέτηση πελατών.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Speedpak CLG έχει απασχολήσει και εκπαιδεύσει πάνω από 1.150 άτομα στο Northside του Δουβλίνου, επιφέροντας σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο σε άτομα και οικογένειες στις κοινότητες αυτές.

⁷ <http://www.speedpakgroup.com/>

3. Frenchpark and Districts Childcare Ltd. (<https://fdcl.ie/>):

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η FDCL ιδρύθηκε για να παρέχει προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες παιδικής φροντίδας σε μια αγροτική περιοχή της Ιρλανδίας με περιορισμένες επιλογές.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση αυτή αφορά στην εκπαίδευση των παιδιών. Στοχεύει στην παροχή υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτών τοπικών υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, προσφέροντας παράλληλα ευκαιρίες απασχόλησης για τους πολίτες της τοπικής κοινότητας.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η επιτυχία του μοντέλου της FDCL θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλες αγροτικές περιοχές με περιορισμένες επιλογές παιδικής φροντίδας.
- **Καινοτομία:** Η FDCL υπήρξε καινοτόμος στην ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της παιδικής μέριμνας και έχει αναγνωριστεί για τα επιτεύγματά της.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η FDCL προσφέρει πρόσθετες υπηρεσίες, όπως κατάρτιση και υποστήριξη για επαγγελματικά και εκπαιδευτικά μαθήματα και έχει επιδείξει ηγετική ικανότητα και καινοτομία στην ανάπτυξη κατάλληλων πολιτικών ανθρώπινου δυναμικού.

4. Lisdoonan Recreational Development Association Ltd.⁸:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η LRDA ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1993 για να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές ανάγκες της περιοχής Lisdoonan.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Στόχος της LRDA είναι να παρέχει μια σειρά υπηρεσιών, όπως οικονομικά προσιτή στέγαση και ένα κοινοτικό κατάστημα, για να ενθαρρύνει τους ντόπιους να παραμείνουν στην κοινότητα.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της LRDA θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλες αγροτικές περιοχές για να ενθαρρύνει τους ντόπιους να παραμείνουν στις κοινότητές τους.
- **Καινοτομία:** Η LRDA υπήρξε καινοτόμος στην ανάπτυξη μιας σειράς υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες, όπως η προσιτή

⁸ <https://www.solocheck.ie/>

στέγαση και το κοινοτικό κατάστημα, ενώ παράλληλα παράγει έσοδα για τη στήριξη των πρωτοβουλιών της.

- **Προστιθέμενη αξία:** Οι πρωτοβουλίες της LRDA, όπως το κοινοτικό κατάστημα, έχουν γίνει σημείο εστίασης και πηγή αλληλεγγύης για την τοπική κοινότητα, ιδίως για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με κινητικές δυσκολίες. (European Commission,2020a)

5.3.2. Ιταλία

1. Nuova Dimensione⁹ :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Nuova Dimensione παρέχει υπηρεσίες για την αντιμετώπιση της κοινωνικής δυσπραγίας στην περιοχή της Umbria, όπως παιδική φροντίδα, βοήθεια στο σπίτι για μειονεκτούντα άτομα και υπηρεσίες για άτομα με αναπηρίες.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης, Στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των μειονεκτούντων ατόμων, με έμφαση στην αναπηρία, τη φροντίδα ηλικιωμένων και τον κοινωνικό τουρισμό.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Οι υπηρεσίες, οι αξίες και η φιλοσοφία του συνεταιρισμού μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες περιοχές ή πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Η Nuova Dimensione ασχολείται με τον κοινωνικό και βιώσιμο τουρισμό από το 2009 για την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων.
- **Προστιθέμενη αξία:** Ο συνεταιρισμός δημιούργησε προστιθέμενη αξία που χρησιμοποιήθηκε για την αμοιβή των εργαζομένων και την επένδυση στην κοινωνική αποστολή.

2. L'Incontro Industria¹⁰ :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η L'Incontro Industria ασχολείται με τη βιομηχανική συναρμολόγηση στην επαρχία του Treviso και προωθεί την ένταξη μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας.

⁹ <http://www.nuovadimensione.com/>

¹⁰ <http://www.lincontroindustria.it/>

- **Στόχοι της οργάνωσης:** Προωθεί την οικονομική αυτάρκεια, την υπευθυνότητα και τα επαγγελματικά προσόντα μέσω εργασιών για την υποστήριξη της κοινωνικής ένταξης μειονεκτούντων ατόμων.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η πορεία αποκατάστασης που προωθεί μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες περιοχές ή πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Συνδυάζει την επιχειρηματική διάσταση με τον ειδικό κοινωνικό στόχο της ένταξης των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η L'Incontro Industria πραγματοποίησε κύκλο εργασιών ύψους 10 εκατ. ευρώ το 2015.

3. K-Pax¹¹ :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η K-Pax ιδρύθηκε για να υποστηρίξει τις ανάγκες των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις ζωής.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Παρέχει κοινωνική στέγαση, κοινωνική και πολιτιστική ένταξη, κατάρτιση, υπηρεσίες υποδοχής, καθώς και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και ψυχαγωγίας στις τοπικές κοινότητες.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Οι υπηρεσίες της K-Pax μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες περιοχές ή πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Η K-Pax ανακαίνισε ένα εγκαταλελειμμένο ξενοδοχείο που βρίσκεται στο Μπρένο και προσέλαβε μετανάστες που είχαν γίνει προηγουμένως αποδεκτοί από το φορέα ως αιτούντες διεθνή προστασία, για τη διαχείριση του ξενοδοχείου.
- **Προστιθέμενη αξία:** Ο συνεταιρισμός ασχολήθηκε με την υποδοχή και την ένταξη μεταναστών και αιτούντων άσυλο στο πλαίσιο του συστήματος της υπηρεσίας προστασίας αιτούντων άσυλο και πολιτικών προσφύγων.

4. A.FO.R.I.S.¹² :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η A.FO.R.I.S. παρέχει συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες στον τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας στη Νότια Ιταλία.

¹¹ <http://www.k-pax.eu/>

¹² <https://www.aforis.it/>

- **Στόχοι του οργανισμού:** Έχει ως στόχο την προστασία των φυσικών πόρων. Προωθεί έργα βιώσιμης ανάπτυξης και οικολογικής διαχείρισης για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, την παροχή υπηρεσιών με υψηλό ηθικό και σχεσιακό περιεχόμενο και την υποστήριξη των τοπικών αναπτυξιακών διαδικασιών.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Οι συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες της A.FO.R.I.S. μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες περιοχές ή πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Η κοινωνική επιχείρηση στοχεύει στη δημιουργία μιας νέας ηγετικής τάξης πιο ευαίσθητης απέναντι στα περιβαλλοντικά ζητήματα και ικανής να κατανοήσει την αλληλεπίδρασή τους με τους μηχανισμούς των αγορών και των δημόσιων αρχών.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η A.FO.R.I.S. δραστηριοποιείται για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που ακολουθούν οι πελάτες της, προωθώντας την προστασία και τη βιώσιμη χρήση των πολιτιστικών, φυσικών και ανθρώπινων πόρων.

5. Welfare Milano Impresa Sociale S.R.L.¹³:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Welfare Milano προσφέρει ποιοτικές υπηρεσίες υγείας σε προσιτές τιμές που γεφυρώνουν το χάσμα μεταξύ της Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας και των ιδιωτικών κερδοσκοπικών φορέων.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η Welfare welfare παρέχει υπηρεσίες και υπηρεσίες για την προστασία των ασθενών. Είναι πλήρως αυτοχρηματοδοτούμενη και αυτοσυντηρούμενη μέσω των δραστηριοτήτων της και έχει ως στόχο την ποιοτική φροντίδα των ανθρώπων και όχι μόνο τη θεραπεία της ασθένειάς τους.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Welfare Italia Servizi ενεργεί ως δικαιοπάροχος, παρέχοντας στους συνεργάτες τεχνογνωσία, δεξιότητες και υπηρεσίες για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
- **Καινοτομία:** Οι παρεχόμενες υπηρεσίες πρόνοιας εμπνέονται από την αρχή της ύπαρξης πιο ανθρώπινων σχέσεων με τους ασθενείς, σε συνδυασμό με πιο προσεκτικό χειρισμό και μεγαλύτερη προσβασιμότητα των υπηρεσιών.

¹³ <http://solari6.it/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Το σύνθημα της κοινωνικής επιχείρησης είναι "η φροντίδα των ανθρώπων και των οικογενειών τους σε κάθε στάδιο της ζωής τους, από την παιδική ηλικία έως τα γηρατειά".

6. La Strada - Der Weg ONLUS¹⁴ :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η ένωση παρέχει υπηρεσίες φροντίδας για την κοινότητα και αποτελεί ουσιαστικό εταίρο των τοπικών αρχών στην παροχή και διαχείριση των υπηρεσιών πρόνοιας στο Alto Adige-Südtirol.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η ένωση εργάζεται για τη βελτίωση των δεξιοτήτων, των δυνατοτήτων και των προσδοκιών των χρηστών των υπηρεσιών της, ενθαρρύνοντας τις διαδικασίες αντιπαράθεσης και συμμετοχής.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η ένωση διεγείρει τον διάλογο και τη συζήτηση με την επικράτεια και τους ενδιαφερόμενους φορείς και προωθεί τον εθελοντισμό.
- **Καινοτομία:** Παρέχει εκπαιδευτικές εμπειρίες και θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο.
- **Προστιθέμενη αξία:** Απασχολεί 130 εργαζομένους και έχει 140 εθελοντές.

7. InConcerto¹⁵ :

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η κοινοπραξία ενισχύει το δίκτυο των κοινωνικών συνεταιρισμών μέσω της δημιουργίας μιας "εσωτερικής αγοράς" μεταξύ των συνδεδεμένων συνεταιρισμών, η οποία ενισχύει τους εσωτερικούς δεσμούς και συμβάλλει επίσης στην τόνωση της τοπικής οικονομίας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η συνεταιριστική οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας των προϊόντων της: Η κοινοπραξία στοχεύει στην αύξηση των ευκαιριών ένταξης στην εργασία για τα μειονεκτούντα άτομα, ιδίως για τα άτομα που πάσχουν από ψυχικές ασθένειες.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η κοινοπραξία συγκεντρώνει 21 συνεταιρισμούς, 5 από τους οποίους παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, ενώ 16 δραστηριοποιούνται στον τομέα της ένταξης στην εργασία.
- **Καινοτομία:** Η κοινοπραξία μπορεί να θεωρηθεί ως κοινωνική επιχειρηματική περιοχή.

¹⁴ http://www.lastrada-derweg.org/?page_id=1298&lang=de

¹⁵ <http://consorzioinconcerto.it/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Τα μέλη των συνεταιριστών παράγουν κύκλο εργασιών 55 εκατ. ευρώ και απασχολούν 1.500 εργαζόμενους, εκ των οποίων το 15% είναι μειονεκτούντα άτομα (European Commission, 2020b).

5.3.3. Πολωνία

1. Κοινωνικός συνεταιρισμός "Jedyneczka":

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Jedyneczka ιδρύθηκε για να ανταποκριθεί στις ανεκπλήρωτες κοινωνικές ανάγκες στην ετήσια παιδική εκπαίδευση και φροντίδα στο Suwałki της Πολωνίας, όπου οι δημόσιοι και ιδιωτικοί πάροχοι δεν ήταν σε θέση να προσφέρουν υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες των γονέων όσον αφορά τις ώρες εργασίας.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ανάπτυξη και την προώθηση της παιδικής αγωγής: Η Jedyneczka στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών ετήσιας παιδικής εκπαίδευσης και φροντίδας για παιδιά ηλικίας 20 εβδομάδων έως 3 ετών και σχεδιάζει να δημιουργήσει μια μη δημόσια, προσχολική υπηρεσία για παιδιά ηλικίας 3 έως 5 ετών.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Jedyneczka εισήγαγε την έννοια των "ημερήσιων φροντιστών" στον τοπικό νόμο για την εκπαίδευση στο Suwałki, παρέχοντας ευέλικτες και προσαρμοσμένες υπηρεσίες για τους γονείς που πρέπει να έχουν τη φροντίδα των παιδιών τους για λίγες μόνο ώρες την ημέρα.
- **Καινοτομία:** Η Jedyneczka συμβάλλει στην παροχή νέων προϊόντων που συνδέονται με τη χρήση νέων παιδαγωγικών μεθόδων εργασίας με παιδιά νηπιαγωγείου, όπως η μέθοδος Doman.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Jedyneczka παρέχει συμπληρωματικές και υποκατάστατες υπηρεσίες για τους δημόσιους και αγοραίους παρόχους υπηρεσιών παιδικής αγωγής και φροντίδας ετήσιας διάρκειας και προσλαμβάνει εργαζόμενους που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, επωφελούμενη από φορολογικά οφέλη και μειώσεις που εφαρμόζονται στον νομικό τύπο του κοινωνικού συνεταιρισμού.

2. Σύνδεσμος για την ανάπτυξη, την κοινοτική ψυχιατρική και τη φροντίδα:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Ένωση για την Ανάπτυξη, την Κοινοτική Ψυχιατρική και τη Φροντίδα ιδρύθηκε ανταποκρινόμενη στην ανάγκη

προώθησης και ανάπτυξης μεθόδων και μέσων για την ενεργοποίηση των ψυχικά ασθενών στις κοινότητές της Κρακοβίας στην Πολωνία.

- **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο Σύλλογος στοχεύει στην παροχή διαφόρων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας εγκαταστάσεων για ψυχικά ασθενείς, της εκπαίδευσης, της προώθησης του εθελοντισμού, της πρόσληψης προσωπικού από τους δικαιούχους και της λειτουργίας προστατευμένων κατοικιών για ψυχικά ασθενείς.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Ο Σύλλογος λειτουργεί το Οικοτροφείο και Εστιατόριο "U Pana Cogito"¹⁶, το οποίο προσλαμβάνει ψυχικά πάσχοντες που είχαν προηγουμένως συμμετάσχει σε εργαστήρια επαγγελματικής ενδυνάμωσης του Συλλόγου.
- **Καινοτομία:** Ο Σύλλογος ίδρυσε την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης "Cogito Laboratory", στόχος της οποίας είναι η πρόσληψη ψυχικά ασθενών και η ανάληψη δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη άλλων κοινωνικών επιχειρήσεων που θα προσλαμβάνουν ψυχικά ασθενείς και άτομα που αναρρώνουν μετά από σοβαρή ψυχική πάθηση.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Ένωση παρέχει υπηρεσίες για την ενεργοποίηση των ψυχικά ασθενών στις κοινότητές τους, προσλαμβάνει ψυχικά ασθενείς και ασκεί οικονομικές δραστηριότητες συμβάλλοντας στην ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων.

3. Professional Activity Establishment (ZAZ):

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το ZAZ είναι ένα πρόγραμμα επαγγελματικής επανένταξης για άτομα με αναπηρία, το οποίο παρέχει ευκαιρίες για επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Το ZAZ είναι ένα πρόγραμμα που παρέχει τη δυνατότητα εργασίας σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Κύριος στόχος είναι η προώθηση της επαγγελματικής επανένταξης ατόμων με αναπηρίες.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το ZAZ προσφέρει ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών κατάρτισης σε διάφορους τομείς, όπως η εκτύπωση, η ενδυματολογία, οι τέχνες, η κηπουρική, η μεταξοτυπία και η κεραμική, οι οποίες μπορούν να αναπαραχθούν και σε άλλα πλαίσια.

¹⁶ <https://pcogito.pl/>

- **Καινοτομία:** Αποτελεί ξεχωριστό οργανωτικό τμήμα του Ιδρύματος "Σπίτι Οικογενειακής Αποκατάστασης για παιδιά με εγκεφαλική παράλυση" και προσφέρει επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων του γραφιστικού σχεδιασμού και της εκτύπωσης.
 - **Προστιθέμενη αξία:** Παράγει εισόδημα μέσω των οικονομικών δραστηριοτήτων του, ενώ το βασικό ίδρυμα διαχειρίζεται επίσης μια μη δημόσια μονάδα υγειονομικής περίθαλψης, ένα σπίτι κοινοτικής αυτοβοήθειας και ένα προστατευμένο εργαστήριο, το οποίο προσφέρει πρόσθετη υποστήριξη στους εργαζόμενους.
4. Ένωση για την ανάπτυξη της κοινότητας Bałtów "Bałt":
- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Ιδρύθηκε για την ανοικοδόμηση του δυναμικού της κοινότητας Bałtów, η οποία υπέφερε από υψηλή ανεργία μετά το κλείσιμο της χαλυβουργίας Ostrowiec.
 - **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο κύριος στόχος είναι η λειτουργία του Μπαλτάβικου Πάρκου¹⁷, το οποίο παρέχει μια εκπαιδευτική διαδρομή και παρουσιάζει τα στοιχεία της ιστορίας της φύσης, που συνδέονται κυρίως με τα αποτυπώματα των δεινοσαύρων.
 - **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Ο σύλλογος προσφέρει διάφορα αξιοθέατα, όπως κέντρο ιππασίας, εκμάθηση της ιστορίας της περιοχής, εκπαιδευτικές υπηρεσίες για άτομα και σχολεία και διοργάνωση εκδηλώσεων ένταξης, οι οποίες μπορούν να αναπαραχθούν και σε άλλες περιοχές.
 - **Καινοτομία:** Η ένωση έχει επεκτείνει την προσφορά της ώστε να περιλαμβάνει περισσότερα από 60 εκτάρια και είναι πλέον το μεγαλύτερο πάρκο ψυχαγωγίας στην Πολωνία.
 - **Προστιθέμενη αξία:** Το πάρκο επισκέπτονται αρκετές χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο, γεγονός που ωφελεί ολόκληρη την κοινότητα του Bałtów.
5. Ίδρυμα Αμοιβαίας Βοήθειας Barka και η Ένωση Οργανώσεων – Δίκτυο Συνεργασίας Barka¹⁸:
- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το Ίδρυμα Αμοιβαίας Βοήθειας Barka και η Ένωση Οργανώσεων - Δίκτυο Συνεργασίας Barka συνεργάζονται για την

¹⁷ <https://juraparkbaltow.pl/>

¹⁸ <https://barka.org.pl/>

επανεένταξη περιθωριοποιημένων ατόμων αναπτύσσοντας συνεργασίες μεταξύ των εν λόγω ατόμων και των επαγγελματιών που εργάζονται μαζί τους.

- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των μελών του οργανισμού και των μελών της. Ο κύριος στόχος του ιδρύματος είναι η επανεένταξη περιθωριοποιημένων ατόμων στην κοινωνία μέσω της εμπλοκής τους σε διάφορους τύπους οικονομικών δραστηριοτήτων.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το ίδρυμα συμμετείχε στη διάδοση της ιδέας του κοινωνικού συνεταιρισμού, η οποία έγινε σημαντικό στοιχείο της πολωνικής Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- **Καινοτομία:** Το ίδρυμα συμμετείχε στη μεταφορά των ιταλικών εμπειριών με τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς στην Πολωνία, και μετά την εισαγωγή του το 2006, η πλειονότητα των οικονομικών δραστηριοτήτων του FB μετατράπηκε σε κοινωνικούς συνεταιρισμούς.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Ένωση Οργανώσεων - Δίκτυο Συνεργασίας Barka βοηθά στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των διαφόρων μελών της "οικογένειας Barka", γεγονός που ενθαρρύνει την ανταλλαγή διαφόρων τύπων πόρων: γνώση, ικανότητες, εμπειρία και ανθρώπους.

6. Akces Lab - κοινωνικός συνεταιρισμός στον τομέα της πληροφορικής:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Akces Lab προσφέρει υπηρεσίες που σχετίζονται με την προσβασιμότητα των ιστότοπων σε άτομα με αναπηρία.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η εταιρεία παρέχει υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση του κοινού: Ο κύριος στόχος είναι η παροχή κατάρτισης, ελέγχου και υποστήριξης σε άτομα και οργανισμούς που ενδιαφέρονται για τη δημιουργία και τη συντήρηση ιστοσελίδων που είναι προσβάσιμες σε άτομα με διάφορα είδη αναπηρίας.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το Akces Lab έχει αναπτύξει νέα μαθήματα κατάρτισης για να βοηθήσει τους δυνητικούς διαχειριστές έργων να κατανοήσουν την ιδέα της προσβασιμότητας και τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να επιτευχθεί.
- **Καινοτομία:** Η Akces Lab χρησιμοποιεί εξειδικευμένο λογισμικό και υλικό για την πραγματοποίηση της έρευνάς τους και την κατασκευή νέων, πιο

προσβάσιμων ιστότοπων. Συνεργάζονται επίσης με μια ομάδα ελεγκτών με διαφορετικούς τύπους αναπηρίας για την αξιολόγηση της προσβασιμότητας των ιστότοπων.

- **Προστιθέμενη αξία:** Η Akces Lab συνεργάζεται με διάφορους φορείς, όπως η πολωνική Βουλή και το Υπουργείο Υποδομών και Ανάπτυξης, για να βοηθήσει στη διαμόρφωση πολιτικών προς τα άτομα με αναπηρία. Προσφέρει επίσης μια μοναδική και καινοτόμο υπηρεσία στον τομέα της πληροφορικής, εστιάζοντας στην προσβασιμότητα ιστότοπων για άτομα με αναπηρίες (European Commission, 2020c).

5.3.4. Ισπανία

1. TIEBEL, S. Coop.¹⁹:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η TIEBEL βρίσκεται στη Σαραγόσα, μια πόλη με υψηλό ποσοστό ανεργίας, ιδίως μεταξύ των γυναικών. Η TIEBEL επιδιώκει να δημιουργήσει ποιοτικές θέσεις εργασίας για γυναίκες και κοινωνικά μειονεκτούντα άτομα, αντιμετωπίζοντας την κατάσταση ανεργίας μιας ομάδας ατόμων που διαθέτουν δεξιότητες και θέλουν να εργαστούν.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η TIEBEL στοχεύει στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, όπως επαγγελματική καθαριότητα, επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνικοπολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες. Επιπλέον, προωθεί επιχειρήσεις κοινωνικής ένταξης και τη δια-συνεργασία μεταξύ τους. Έχουν προωθηθεί δύο "κοινωνικά spin-offs", όπως το aRora2, το οποίο προωθεί την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημιουργία θέσεων εργασίας για άτομα που κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό και το "DE TESELA EN TESELA", ένα πολιτιστικό έργο που προωθεί την τέχνη του ψηφιδωτού ως καλλιτεχνικό και πολιτιστικό στοιχείο, αξιοποιώντας τις συνέργειες της πολιτιστικής κληρονομιάς στην πόλη Azuara.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η TIEBEL είναι ένα εξαιρετικό παράδειγμα ενός τυπικού συνεταιρισμού κοινωνικής πρωτοβουλίας που ασχολείται με παραδοσιακές δραστηριότητες, εστιάζοντας σε έναν σημαντικό τομέα ένταξης εργασίας, όπως η καθαριότητα. Τα έργα της, όπως το aRora2

¹⁹ <http://www.tiebelcooperativa.com/>

και το DE TESELA EN TESELA, αποδεικνύουν τη δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε διαφορετικούς τομείς.

- **Καινοτομία:** Η TIEBEL προωθεί την κοινωνική καινοτομία μέσω των έργων δια-συνεργασίας της, προωθώντας την προστασία του περιβάλλοντος και την πολιτιστική κληρονομιά, αντίστοιχα.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η TIEBEL δημιουργεί προστιθέμενη αξία παρέχοντας ποιοτικές υπηρεσίες και δημιουργώντας ποιοτικές θέσεις εργασίας για γυναίκες και μειονεκτούντα άτομα.

2. MAPISER²⁰:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η MAPISER δημιουργήθηκε για να παρέχει επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση σε άτομα που πλήττονται ή κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό. Η ομάδα αυτή αντιμετωπίζει δυσκολίες στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και επιδιώκει να τους παρέχει σταθερή και αξιόλογη απασχόληση.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που παρέχει. Επιδιώκει να δημιουργήσει σταθερή και αξιόλογη απασχόληση για άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση στη συνήθη αγορά εργασίας, να ευνοήσει την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη των εργαζομένων και να εργαστεί για ένα μέλλον στο οποίο η επιχείρηση θα εξισορροπεί τον ανθρώπινο παράγοντα και την κερδοφορία. Έχει αναζητήσει θέσεις απασχόλησης σε διάφορους τομείς και έχει γίνει μια κοινωνική εταιρεία χαρτοφυλακίου, οι επιχειρήσεις της οποίας αλληλοσυμπληρώνονται διατηρώντας μια ισορροπία μεταξύ των κοινωνικών στόχων και της οικονομικής βιωσιμότητας.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η MAPISER αποδεικνύει τη δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας με την ενσωμάτωση ενός εργατικού δυναμικού σε τομείς όπου η εξειδίκευση αποτελεί βασικό παράγοντα. Έχει εισέλθει σε νέες δραστηριότητες με υψηλή προστιθέμενη αξία, όπως η διαχείριση και η ψηφιοποίηση εγγράφων και η προσαρμογή στις απαιτήσεις των πελατών, ως ένας τρόπος να συνεχίσει την ενσωμάτωση στο εργατικό δυναμικό.

²⁰ <http://www.mapiser.com/>

- **Καινοτομία:** Η MAPISER επιδεικνύει καινοτομία επιδιώκοντας επιχειρηματικές ευκαιρίες στην πραγματική αγορά, η οποία προσφέρει θέσεις απασχόλησης για τον πληθυσμό-στόχο των κοινωνικών επιχειρήσεων, εάν οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να προσαρμόσουν τις ευκαιρίες ώστε να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των ομάδων αυτών. Επιπλέον η επιχειρηματική συνεργασία είναι το κλειδί για τη δημιουργία και την ενίσχυση δικτύων που εξυπηρετούν αυτές τις ομάδες και την απόκτηση μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η MAPISER παρέχει προστιθέμενη αξία δημιουργώντας σταθερή και αξιόλογη απασχόληση για άτομα με δυσκολίες πρόσβασης στην κανονική αγορά εργασίας και ευνοώντας την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη των εργαζομένων. Εξισορροπεί επίσης τους κοινωνικούς στόχους με την οικονομική βιωσιμότητα.

3. ANOBIUM²¹:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η ANOBIUM εστιάζει στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία, παρέχοντας αξιοπρεπή εργασία και ασφάλεια απασχόλησης, ενώ παράλληλα υποστηρίζει την προσωπική τους ανάπτυξη.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Στοχεύει στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό μέσω της παροχής καινοτόμων και βασισμένων στην τεχνολογία υπηρεσιών στην αγορά.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η διαδικασία ένταξης στην εργασία αναπτύσσεται σύμφωνα με πρωτόκολλα που μπορούν να συστηματοποιηθούν και να επαγγελματοποιηθούν για την απόκτηση και ανάπτυξη προσωπικών, κοινωνικών και εργασιακών δεξιοτήτων για την καλύτερη πρόσβαση στην εργασία και τη διατήρησή της.
- **Καινοτομία:** Το επιχειρηματικό μοντέλο της ANOBIUM είναι ένας συνδυασμός της εργασιακής ένταξης των ατόμων με αναπηρία και της παροχής υπηρεσιών ΤΠΕ στην αγορά, που αποτελεί καινοτόμο προσέγγιση.

²¹ <https://anobium.es/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Οι υπηρεσίες της ANOBIUM παρέχουν αξιοπρεπή εργασία, ασφάλεια απασχόλησης και προσωπική ανάπτυξη στα άτομα με αναπηρία.

4. Portal Berguedà²²:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Portal Berguedà παρέχει επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση στον τομέα της γαλακτοποιίας σε νέους που πάσχουν από διπλή παθολογία, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην ενσωμάτωση τους στην αγορά εργασίας.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης δημιουργώντας μια απάντηση στο πρόβλημα των νέων και των εφήβων που πλήττονται από διπλή παθολογία, οι οποίοι έχουν πραγματοποιήσει μια θεραπευτική διαδικασία και έχουν συμβάλει στην έξοδο από την κατάσταση κινδύνου.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η παραδοσιακή διαδικασία της Portal Berguedà με τον έλεγχο των προϊόντων στα διάφορα στάδια μετατροπής μπορεί να εφαρμοστεί σε άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα και να μεταφερθεί σε άλλες περιοχές.
- **Καινοτομία:** Η Portal Berguedà χρησιμοποιεί καινοτόμες τεχνολογίες για να εγγυηθεί ένα χειροποίητο προϊόν ως σπιτικό, το οποίο αναγνωρίζεται ως ποιοτικό γκουρμέ προϊόν.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Portal Berguedà παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης σε νέους που πάσχουν από διπλή παθολογία, ενώ παράλληλα παράγει γκουρμέ προϊόντα υψηλής ποιότητας.

5. Rey Ardid Holding Group (FRRA)²³:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Rey Ardid δραστηριοποιείται σε έξι τομείς (ψυχική υγεία, ηλικιωμένοι, παιδιά, κατάρτιση, ένταξη και απασχόληση), δημιουργώντας περιβάλλοντα που ευνοούν μεγαλύτερη προσωπική αυτονομία και καλύτερη ποιότητα ζωής και υπηρεσίες για ευάλωτα άτομα.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης αποσκοπώντας στην επίτευξη πλήρους κοινωνικής ένταξης, στην κάλυψη των βασικών αναγκών των χρηστών και στη βελτίωση

²² <https://www.deliciasdelbergueda.cat/es>

²³ <https://www.reyardid.org/>

της ποιότητας ζωής τόσο των ίδιων όσο και των συγγενών τους, μέσω μιας σειράς δράσεων όπως η κατάρτιση, η ευαισθητοποίηση, ο ελεύθερος χρόνος και η αναψυχή.

- **Μεταδοτικότητα των στοιχείων:** Οι ποικίλες συμφωνίες του Rey Ardid με επίσημους φορείς και ιδιωτικά ιδρύματα μπορούν να εφαρμοστούν σε άλλους τομείς για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων βοήθειας, πρόληψης, αποκατάστασης, κοινωνικο-επαγγελματικής ένταξης και κατάρτισης.
- **Καινοτομία:** Η Rey Ardid δημιούργησε την Empreya (Κοινωνικές Επιχειρήσεις Rey Ardid), συγκεντρώνοντας πόρους, ικανότητες, ταλέντο και εμπειρία για να γίνει πιο καινοτόμος και αποτελεσματική και να προσφέρει μοναδικές λύσεις προσαρμοσμένες και προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε πελάτη.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Rey Ardid παρέχει βοήθεια, πρόληψη, αποκατάσταση, κοινωνικο-επαγγελματική ένταξη και δραστηριότητες κατάρτισης για ευάλωτα άτομα, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους και δημιουργώντας κοινωνική αξία (European Commission, 2020d).

5.3.5. Ηνωμένο Βασίλειο

1. London Early Years Foundation²⁴:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το LEYF παρέχει βρεφονηπιακούς σταθμούς και άλλες υπηρεσίες πρώιμης εκπαίδευσης σε πιο μειονεκτικές περιοχές του Λονδίνου.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Ο οργανισμός στοχεύει στην οικοδόμηση ενός καλύτερου μέλλοντος για τα παιδιά, τις οικογένειες και τις τοπικές κοινότητες του Λονδίνου μέσω της δέσμευσης για αριστεία στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την έρευνα στην πρώιμη ηλικία.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Ο LEYF στοχεύει στην κοινωνική ένταξη και επιδιώκει να παρέχει σε όλα τα παιδιά υψηλής ποιότητας φροντίδα, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο, ενώ τα δίδακτρα χρεώνονται ανάλογα με τη δυνατότητα πληρωμής.
- **Καινοτομία:** Η παιδαγωγική του LEYF έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει το κοινωνικό και πολιτιστικό κεφάλαιο των παιδιών μέσω της γλώσσας, των κοινωνικών ευκαιριών, των πολιτιστικών εμπειριών και των φιλικών σχέσεων.

²⁴ <https://www.leyf.org.uk/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Ο LEYF πιστεύει ότι οι παιδικοί σταθμοί αποτελούν καταλύτη για την κοινωνική συνοχή της κοινότητας, η οποία καλλιεργείται μέσω συνεργασιών πολλών γενεών στις τοπικές κοινότητες, με τη φιλοξενία τοπικών καλλιτεχνικών, διατροφικών και άλλων εκδηλώσεων, καθώς και με συνεργατικά έργα με σχολεία, οίκους ευγηρίας και άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις.

2. Eco Larder²⁵:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το Eco Larder εδρεύει στην περιοχή Haymarket του Εδιμβούργου, όπου βοηθά τους κατοίκους να μειώσουν τα πλαστικά τους απόβλητα.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την προστασία των τροφίμων από την καταστροφή. Ο οργανισμός έχει ως στόχο να ενσωματώσει έναν κοινωνικό σκοπό στις αξίες της εταιρείας και διαθέτει τυχόν κέρδη για περιβαλλοντικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και τοπικές αποστολές καθαρισμού.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το Eco Larder είναι το πρώτο σούπερ μάρκετ μηδενικών αποβλήτων του Εδιμβούργου και το κίνημα αυτό ενθαρρύνει τον επανασχεδιασμό, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση υλικών και προϊόντων.
- **Καινοτομία:** Υπήρχαν διαφορετικές ροές χρηματοδότησης διαθέσιμες στο Eco Larder κατά τη δημιουργία του, συμπεριλαμβανομένης μιας επιχορήγησης 5.000 λιρών από την Firstport.
- **Προστιθέμενη αξία:** Το Eco Larder διοργανώνει κοινοτικές εκδηλώσεις, όπως καθαρισμούς τοπικών παραλιών και εκπαιδευτικά εργαστήρια, εκτός από το σούπερ μάρκετ μηδενικών αποβλήτων.

3. Core Arts²⁶:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το Core Arts είναι μια υπηρεσία ημερήσιας φροντίδας ψυχικής υγείας και ένα εκπαιδευτικό κολέγιο που προωθεί την αποκατάσταση, την κοινωνική ένταξη και την ψυχική ευεξία μέσω των τεχνών.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η καλλιτεχνική κοινότητα έχει ως στόχο την προώθηση της τέχνης και στοχεύει να υποστηρίξει 900 σπουδαστές που

²⁵ <https://www.gov.uk/government/case-studies/the-eco-larder-cic>

²⁶ <https://www.corearts.co.uk/>

συμμετέχουν σε 85 δημιουργικά μαθήματα την εβδομάδα ενώ προσφέρει πόρους για αυτοκατευθυνόμενα έργα, συμπεριλαμβανομένων στούντιο ηχογράφησης, εκθεσιακούς χώρους, εργαστήρια τέχνης και ατομική καθοδήγηση και υποστήριξη στην εξατομικευμένη εξέλιξη και ανάπτυξη δεξιοτήτων.

- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το Core Arts διευθύνεται από επαγγελματίες καλλιτέχνες, συγγραφείς και μουσικούς, ορισμένοι από τους οποίους έχουν περάσει οι ίδιοι από το σύστημα ψυχιατρικής περίθαλψης.
- **Καινοτομία:** Δεδομένου του δύσκολου και αβέβαιου πλαισίου χρηματοδότησης για την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας, το Core Arts ανταποκρίνεται σε ευκαιρίες δημιουργίας εισοδήματος.
- **Προστιθέμενη αξία:** Το Core Arts εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους εθελοντές, με ένα ειδικό σύστημα εξέλιξης των εθελοντών μελών που αποτελείται από πελάτες ή πρώην πελάτες.

4. Κοινοτικό κέντρο Glamis Hall²⁷:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το Glamis Hall παρέχει δραστηριότητες ευεξίας για άτομα όλων των ηλικιών στο Wellingborough, Northamptonshire.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας των υπηρεσιών του. Οι κύριες δραστηριότητες του οργανισμού είναι το ημερήσιο κέντρο και η λέσχη γεύματος για άτομα άνω των 50 ετών, οι οποίες στοχεύουν στην βελτίωση της υγείας και της ευημερίας ευρύτερα, μειώνοντας την απομόνωση και τη μοναξιά, καθώς και στην αύξηση της σωματικής δραστηριότητας και τη βελτίωση της διατροφής.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το Glamis Hall αντλεί από διάφορες πηγές έσοδα, συμπεριλαμβανομένων των συναλλαγών με το κοινό, των επιχορηγήσεων και των δωρεών.
- **Καινοτομία:** Το Glamis Hall είναι επιχειρηματικό στον εντοπισμό ευκαιριών για τη δημιουργία εισοδήματος που μπορεί να επανεπενδυθεί στον κοινωνικό του στόχο χωρίς να προκαλέσει σύγκρουση με τις βασικές δραστηριότητες.

²⁷ <http://www.glamishall.org.uk/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Το Glamis Hall επωφελείται από διάφορες τοπικές επιχειρήσεις που έχουν επιλέξει να στηρίζουν τον οργανισμό στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης τους.

5. Windmill Hill City Farm²⁸:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το Windmill Hill City Farm βρίσκεται στην καρδιά του Μπρίστολ και ιδρύθηκε το 1976 για την αντιμετώπιση των μειονεκτημάτων και την παροχή ενός χώρου πρασίνου στην περιοχή.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Το Windmill Farm Hill Hill αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πάρκα της χώρας: Ο οργανισμός στοχεύει στη βελτίωση της ζωής των κατοίκων της περιοχής μέσω των υπηρεσιών και των εγκαταστάσεών του, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης της ψυχικής υγείας, των σύντομων μαθημάτων για ενήλικες με ανάγκες υποστήριξης και των θέσεων εργασίας και εθελοντισμού.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το Windmill Hill City Farm έχει διατηρήσει ισχυρούς δεσμούς με την τοπική του γειτονιά και φιλοξενεί άλλες οργανώσεις με παρόμοιους στόχους και υπηρεσίες, προσφέροντας εκπαιδευτικές, ψυχαγωγικές και θεραπευτικές εγκαταστάσεις.
- **Καινοτομία:** Το αγρόκτημα λειτουργεί ως φιλανθρωπικό ίδρυμα και αντλεί από ποικίλες πηγές έσοδα, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων που προέρχονται από τις συναλλαγές με το ευρύ κοινό.
- **Προστιθέμενη αξία:** Τα έσοδα από τις συναλλαγές με το ευρύ κοινό χρησιμοποιούνται για τη διασταυρούμενη επιδότηση των δραστηριοτήτων υποστήριξης της ψυχικής υγείας που ενεργεί ο οργανισμός.

6. Hill Holt Wood²⁹:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Hill Holt Wood είναι μια περιοχή διατήρησης 34 στρεμμάτων στην αγροτική περιοχή του Lincolnshire που παρέχει πρόσβαση σε χώρο πρασίνου διαθέσιμο σε άτομα που πάσχουν από προβλήματα ψυχικής υγείας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο οργανισμός στοχεύει στην ανάπτυξη μιας περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμης αλλά και τοπικά αξιόλογης

²⁸ <https://www.windmillhillcityfarm.org.uk/>

²⁹ <http://www.hillholtwood.co.uk/>

κοινωνικής επιχείρησης που παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση σε νεαρούς παραβάτες, νέους που δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης καθώς και μια σειρά από εκπαιδευτικά και υγειονομικά προγράμματα.

- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Hill Holt Wood έχει δικτυωθεί και συνεργαστεί αποτελεσματικά με την τοπική αυτοδιοίκηση, σχολεία και φιλανθρωπικά ιδρύματα και έχει κερδίσει ένα ευρύ φάσμα βραβείων.
- **Καινοτομία:** Ο οργανισμός έχει προχωρήσει σε νέους τομείς, όπως η οικολογική στέγαση και η αναβάθμιση υφιστάμενων κτιρίων.
- **Προστιθέμενη αξία:** Το Hill Holt Wood παρέχει αμειβόμενη εργασιακή εμπειρία σε νεαρούς παραβάτες και σε άτομα που δεν εντάσσονται στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, απασχόληση ή κατάρτιση μέσω συμβάσεων συντήρησης και διατήρησης που εκτελούνται για τις τοπικές αρχές, ενώ διαθέτει και άλλες πηγές εσόδων, όπως ένα καφέ, πώληση καυσόξυλων και ενοικίαση χώρου για γάμους, παιδικά πάρτι και άλλες γιορτές.

5.3.6. Κύπρος

1. ΠΑΣΥΚΑΦ (Παγκύπριος Σύλλογος Καρκινοπαθών και Φίλων)³⁰:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Στόχος του ΠΑΣΥΚΑΦ είναι η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης σε καρκινοπαθείς και η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που σχετίζονται με τον καρκίνο. Δραστηριοποιείται στην Κύπρο, όπου ο καρκίνος αποτελεί αναγνωρισμένο και σημαντικό ζήτημα δημόσιας υγείας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο οργανισμός έχει ως στόχο την προστασία των πολιτών από τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης: Πρωταρχικός στόχος του ΠΑΣΥΚΑΦ είναι η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης σε ασθενείς με καρκίνο και η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που σχετίζονται με τον καρκίνο. Το πρόγραμμα ανακύκλωσης ρούχων του παράγει έσοδα για τη χρηματοδότηση των δωρεάν υπηρεσιών του προς τους καρκινοπαθείς.
- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το πρόγραμμα ανακύκλωσης ενδυμάτων του ΠΑΣΥΚΑΦ μπορεί να αναπαραχθεί σε άλλες περιοχές για τη δημιουργία εσόδων για μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης σε ασθενείς με καρκίνο ή άλλες ευάλωτες ομάδες.

³⁰ <https://pasykaf.org/>

- **Καινοτομία:** Το πρόγραμμα ανακύκλωσης ρούχων του ΠΑΣΥΚΑΦ είναι καινοτόμο, διότι δημιουργεί εισόδημα για τη χρηματοδότηση των δωρεάν υπηρεσιών του προς τους καρκινοπαθείς, ενώ παράλληλα ελαχιστοποιεί τα απόβλητα.
- **Προστιθέμενη αξία:** Το πρόγραμμα ανακύκλωσης ενδυμάτων του ΠΑΣΥΚΑΦ δημιουργεί προστιθέμενη αξία, καθώς παράγει έσοδα για τη χρηματοδότηση των δωρεάν υπηρεσιών του προς τους καρκινοπαθείς και ελαχιστοποιεί τα απόβλητα. Παρέχει επίσης προσιτές επιλογές ένδυσης σε οικογένειες καρκινοπαθών που έχουν ανάγκη.

2. Ανάκυκλος:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Ο Ανάκυκλος αντιμετωπίζει την ανάγκη για μείωση των αποβλήτων, δημιουργία θέσεων εργασίας και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Ο Ανάκυκλος στοχεύει στη δημιουργία μιας βιώσιμης κοινωνικής επιχείρησης που προωθεί την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, συμβάλλει σε περισσότερες πράσινες θέσεις εργασίας και μειώνει τα απορρίμματα σε χώρους υγειονομικής ταφής.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Ο Ανάκυκλος έχει ξεκινήσει ένα δίκτυο φιλανθρωπικών οργανώσεων για τη συλλογή ρούχων και τη διευκόλυνση εργαστηρίων σχετικά με την κατάλληλη ανακύκλωση. Έχει επίσης κάνει δωρεές πίσω στο δίκτυο οργανώσεων της και έχει υποστηρίξει κοινωνικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες.
- **Καινοτομία:** Ο Ανάκυκλος αντιμετωπίζει μια κοινωνική ανάγκη μέσω της συλλογής και ανακύκλωσης υφασμάτων, δημιουργώντας πράσινες θέσεις εργασίας και προωθώντας την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση.
- **Προστιθέμενη αξία:** Ο Ανάκυκλος παράγει εισόδημα που χρησιμοποιείται για τη στήριξη κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων και άλλων οργανισμών, προωθώντας τη βιωσιμότητα. Έχει δημιουργήσει ένα δίκτυο φιλανθρωπικών οργανώσεων που επωφελούνται από το πρόγραμμα ανακύκλωσης υφασμάτων.

3. Αγία Σκέπη³¹:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Στοχεύει στην υποστήριξη των μακροχρόνιων χρηστών ουσιών και των οικογενειών τους παρέχοντας επαγγελματική θεραπεία και επανένταξη στην κοινωνία μέσω ουσιαστικής απασχόλησης, γεγονός που ευθυγραμμίζεται με το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο της αντιμετώπισης του εθισμού και της ανεργίας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η Σκέπη έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Στόχος της Αγίας Σκέπης είναι να βοηθήσει τα άτομα με μακροχρόνια προβλήματα κατάχρησης ουσιών να ζήσουν μια ζωή χωρίς χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ, παρέχοντας αποκατάσταση μέσω της επαγγελματικής θεραπείας και της απασχόλησης στη βιολογική γεωργία.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η πρωτοβουλία της Αγίας Σκέπης για τη βιολογική γεωργία είναι μεταβιβάσιμη σε άλλες θεραπευτικές κοινότητες, επιτρέποντάς τους να παρέχουν αποκατάσταση μέσω της επαγγελματικής θεραπείας και της βιώσιμης γεωργίας, οδηγώντας στην αυτάρκεια και την κοινωνική επανένταξη.
- **Καινοτομία:** Η ενσωμάτωση της βιολογικής γεωργίας από την Αγία Σκέπη ως θεραπευτικό εργαλείο για τους χρήστες ουσιών αποτελεί καινοτόμο προσέγγιση για την αποκατάσταση που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και την αυτάρκεια.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η οικονομική δραστηριότητα της Αγίας Σκέπης στο πλαίσιο της παραγωγής βιολογικών τροφίμων αναβαθμίζει το πρόγραμμα απεξάρτησής της, παρέχοντας στους πελάτες της το απαραίτητο σύνολο δεξιοτήτων για την κοινωνική επανένταξη και βοηθώντας τους να αναπτύξουν την αυτονομία για να επανέλθουν στην κοινωνία ως ενεργά, συνεισφέροντα μέλη. Η πρωτοβουλία έχει επίσης οδηγήσει σε νέες θέσεις εργασίας για όσους έχουν αποκατασταθεί επιτυχώς.

4. Καταφύγιο σκύλων Λευκωσίας:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το καταφύγιο σκύλων της Λευκωσίας έχει ως στόχο την παροχή φροντίδας για αδέσποτα και εγκαταλελειμμένα σκυλιά, την εκπαίδευση του κοινού σχετικά με την ευημερία και τη φροντίδα των ζώων και

³¹ <https://www.agiaskepi.org/index.html>

τη διαχείριση δύο καταστημάτων μεταχειρισμένων ειδών για τη στήριξη της λειτουργίας του. Η οργάνωση αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω οικονομικών δυσκολιών, όπως η περιορισμένη κρατική βοήθεια και το κόστος για την κτηνιατρική περίθαλψη, που εμποδίζουν την κοινωνική της αποστολή.

- **Στόχοι της οργάνωσης:** Οι στόχοι της οργάνωσης είναι οι εξής: Ο κύριος στόχος του Καταφυγίου Σκύλων Λευκωσίας είναι η παροχή φροντίδας σε αδέσποτα και εγκαταλελειμμένα σκυλιά και η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα ευημερίας και φροντίδας των ζώων. Η οργάνωση στοχεύει επίσης στη δημιουργία εσόδων από τα καταστήματα μεταχειρισμένων ειδών για τη στήριξη των δραστηριοτήτων της.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Οι οικονομικές δραστηριότητες του Καταφυγίου Σκύλων Λευκωσίας μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ευημερίας των ζώων και στη δημιουργία εισοδήματος μέσω των καταστημάτων μεταχειρισμένων ειδών. Η εμπειρία της οργάνωσης στη διαχείριση των καταστημάτων μεταχειρισμένων ειδών και των εκδηλώσεων συγκέντρωσης χρημάτων μπορεί επίσης να μεταφερθεί σε άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις.
- **Καινοτομία:** Οι οικονομικές δραστηριότητες του Καταφυγίου Σκύλων Λευκωσίας, όπως η διαχείριση καταστημάτων μεταχειρισμένων ειδών για την παραγωγή εισοδήματος, είναι καινοτόμες και συμβάλλουν στη βιωσιμότητά του. Ωστόσο, ο οργανισμός αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω της περιορισμένης κρατικής βοήθειας και του κόστους της κτηνιατρικής περίθαλψης.
- **Προστιθέμενη αξία:** Οι οικονομικές δραστηριότητες του Καταφυγίου Σκύλων Λευκωσίας, όπως η διαχείριση καταστημάτων μεταχειρισμένων ειδών και η διοργάνωση εκδηλώσεων για τη συγκέντρωση χρημάτων, παρέχουν προστιθέμενη αξία, καθώς δημιουργούν εισόδημα για τη στήριξη των δραστηριοτήτων τους και την παροχή φροντίδας για αδέσποτα και εγκαταλελειμμένα σκυλιά. Το έργο της οργάνωσης συμβάλλει επίσης στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ευημερία και τη φροντίδα των ζώων (European Commission, 2019b).

5.3.7. Γαλλία

1. Coopaname³²:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Στόχος της Coopaname είναι να επινοήσει μια νέα σχέση με την εργασία που προωθεί τη συλλογική προστασία και την κοινωνική αλληλεγγύη. Παρέχει μια εναλλακτική λύση στις παραδοσιακές σχέσεις απασχόλησης, ιδίως σε ένα πλαίσιο όπου η επισφαλής εργασία γίνεται όλο και πιο συχνή.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η Coopaname επικεντρώνεται στην εργασία ως ζήτημα προτεραιότητας. Επιδιώκει να παρέχει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τα μέλη της, ώστε να αναπτύξουν τις οικονομικές τους δραστηριότητες, επωφελούμενοι παράλληλα από τα πλεονεκτήματα της ιδιότητας του εργαζομένου.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της Coopaname μπορεί να μεταφερθεί σε άλλα πλαίσια και να προσαρμοστεί σε άλλους τύπους οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον υπάρχει ανάγκη για συλλογική προστασία και κοινωνική αλληλεγγύη.
- **Καινοτομία:** Το μοντέλο της Coopaname είναι καινοτόμο ως προς την προώθηση ενός νέου καθεστώτος, του "μισθωτού επιχειρηματία", που συνδυάζει την αυτονομία και την αλληλεγγύη. Η προσέγγισή της στη διακυβέρνηση, με τη δημοκρατική λειτουργία και τη συλλογική της κατεύθυνση, είναι επίσης καινοτόμος.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η προστιθέμενη αξία της Coopaname έγκειται στην ικανότητά της να προωθεί την Επιχειρηματικότητα παρέχοντας ταυτόχρονα υπηρεσίες και αγαθά στους εργαζομένους. Συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη μιας πιο περιεκτικής και βιώσιμης οικονομίας προωθώντας τη συλλογική προστασία και την κοινωνική αλληλεγγύη.

2. Family Help (Valréas)³³:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η ένωση στοχεύει στην παροχή υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας για να βοηθήσει τις οικογένειες και τα εξαρτώμενα άτομα

³² <https://www.coopaname.coop/>

³³ <https://www.aideauxfamilles.fr/>

που έχουν ανάγκη, συμβάλλοντας στην ποιότητα του επιπέδου διαβίωσης και εξασφαλίζοντας ασφαλή και αξιοπρεπή διαβίωση.

- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η Family Help στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας που παρέχει.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Επένδυση σε ανθρώπινους πόρους, βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και προώθηση της σύμπραξης σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και της υγείας.
- **Καινοτομία:** Η ένωση παρέχει θέσεις εργασίας καλής ποιότητας σε έναν τομέα όπου η ποιότητα της απασχόλησης είναι συχνά φτωχή.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η ένωση βοηθά τις οικογένειες που έχουν ανάγκη και τα εξαρτώμενα άτομα σε μια αξιοπρεπή διαβίωση.

3. La Varappe³⁴:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η La Varappe είναι μια ένωση που άλλαξε τη δομή, τη νομική μορφή και την κλίμακά της για να αντιμετωπίσει τις εξελίξεις του ανταγωνιστικού και θεσμικού της περιβάλλοντος, υιοθετώντας μια εμπορική νομική μορφή προκειμένου να προσελκύσει κεφάλαια για την ανάπτυξη της δραστηριότητάς της.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η La Varappe στοχεύει στην επιδίωξη της κοινωνικής της αποστολής ως πρωταρχικού στόχου για την καλύτερη εκμετάλλευση και την προστασία των αξιών των ενώσεων.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Ο όμιλος χαρακτηρίστηκε ως κοινωνική επιχείρηση ένταξης στην εργασία και ως επιχείρηση αλληλεγγύης, αναγνωρίζοντας ότι η αποστολή της κοινωνικής επιχείρησης, που αναφέρεται ρητά στο καταστατικό της, είναι αρκετά σημαντική ώστε να έχει αντίκτυπο στις επιδόσεις του οργανισμού και στη διάθεση του πλεονάσματος.
- **Καινοτομία:** Χαρακτηρίζεται από 3 διαστάσεις, κοινωνική, οικονομική και εδαφική. Για το λόγο αυτό δύναται να δραστηριοποιείται σε πολλούς τομείς, γεγονός που δημιουργεί μια σπάνια συνθήκη προσωρινής εργασίας για τους ωφελούμενους της.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η La Varappe συμβάλλει στην εργασιακή ενσωμάτωση ενώ τηρεί σταθερό στόχο την κοινωνική της αποστολή.

³⁴ <http://www.groupelavarappe.fr/>

4. Scop Ti,³⁵:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Ο Scop Ti είναι ένας συνεταιρισμός εργαζομένων που έχει ως στόχο την ανάπτυξη και διατήρηση μιας ποιοτικής οικονομικής δραστηριότητας στον τομέα της παραγωγής τσαγιού.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η Scop Ti στοχεύει να σεβαστεί τους καταναλωτές πουλώντας προϊόντα καλής ποιότητας, να αναζωογονήσει την τοπική βιομηχανία και να συμβάλει στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η διακυβέρνηση, η δημοκρατική λειτουργία και η δικαιοσύνη είναι κεντρικά ζητήματα για τη Scop Ti που θέλει να προωθήσει ένα άλλο μοντέλο οργάνωσης της εργασίας όπου οι εργαζόμενοι είναι κυρίαρχοι.
- **Καινοτομία:** Η Scop Ti θέλει να περιορίσει όσο το δυνατόν περισσότερο το μισθολογικό χάσμα στο εσωτερικό του συνεταιρισμού, με τρία μόνο επίπεδα μισθών που υπάρχουν ανάλογα με την επαγγελματική τους κατηγορία.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Scop Ti συμβάλλει στην εργασιακή ολοκλήρωση, την οικονομική δραστηριότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη στην περιοχή.

5. Un goût d'illusion³⁶:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Un goût d'illusion στοχεύει στην υποστήριξη πολιτιστικών και καλλιτεχνικών έργων στον τομέα των παραστατικών τεχνών, συμβάλλοντας στην επαγγελματοποίηση και τη διάρθρωση πολιτιστικών οργανισμών.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας των προϊόντων της και να αποκαταστήσει τα συμφέροντα των ωφελούμενων της μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής αλληλεγγύης.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Δημιουργεί πρότυπες διαδικασίες για την επισημοποίηση των εταιρικών σχέσεων μεταξύ φορέων ενώ μπορεί η ίδια δραστηριότητα να εφαρμοστεί και σε άλλα πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Η Un goût d'illusion λειτουργεί ως υβριδικό γραφείο, μεταξύ ενός αυτόνομου καλλιτέχνη και ενός γραφείου παραγωγής, διατηρώντας παράλληλα έναν «χειροποίητο» τρόπο λειτουργίας.

³⁵ <https://www.1336.fr/>

³⁶ <https://www.illusion-macadam.coop/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Η Un goût d'illusion συμβάλλει στην επαγγελματοποίηση και τη διάρθρωση των πολιτιστικών οργανισμών και αυξάνει την ικανότητά τους να προσαρμόζονται στις νέες ευκαιρίες και να προβλέπουν τις αλλαγές στο περιβάλλον (European Commission, 2020e).

5.3.8. Ελλάδα

1. Solidarity Ventures Seed (Σπόρος)³⁷:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Ο Σπόρος εισήγαγε την παγκόσμια δικαιοσύνη, τα δικαιώματα των ζώων, την αειφορία, την οριζόντια αυτοοργάνωση και την αλληλεγγύη στα κινήματα των ιθαγενών της Λατινικής Αμερικής στην Ελλάδα, συμβάλλοντας έτσι σε ένα πιο ποικιλόμορφο και χωρίς αποκλεισμούς οικοσύστημα κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο Σπόρος είχε ως στόχο να εισαγάγει ιδέες και πρακτικές της αλληλεγγύας Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα και να εφαρμόσει ορισμένες από αυτές τις ιδέες στην πράξη.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Ο Σπόρος ανέπτυξε ένα δίκτυο διανομής με βάση την αλληλεγγύη, το οποίο θα μπορούσε να μεταφερθεί και να αναπαραχθεί σε άλλα πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Ο Σπόρος ήταν ίσως το πρώτο εγχείρημα στην Ελλάδα που έθεσε ζητήματα που σχετίζονται με την παγκόσμια δικαιοσύνη, τα δικαιώματα των ζώων, τη βιωσιμότητα, την οριζόντια αυτοοργάνωση και την αλληλεγγύη στα κινήματα των ιθαγενών της Λατινικής Αμερικής.
- **Προστιθέμενη αξία:** Ο Σπόρος εισήγαγε πρακτικές δίκαιου εμπορίου και προώθησε προϊόντα ηθικής προέλευσης, συμβάλλοντας στην υποστήριξη της βιώσιμης κατανάλωσης.

2. SOLIDARITY PIRAEUS³⁸:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Αλληλεγγύη του Πειραιά στηρίζει τους φτωχούς και προωθεί πρακτικές συνεργασίας και αλληλεγγύης, συμβάλλοντας έτσι σε ένα οικοσύστημα χωρίς αποκλεισμούς και με περισσότερη δικαιοσύνη.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η Αλληλεγγύη Πειραιά στοχεύει στη στήριξη των

³⁷ <https://sporos.espiv.net/>

³⁸ <http://www.solidaritypeiraias.gr/>

φτωχών ανθρώπων και στη συμμετοχή των δικαιούχων της σε πρακτικές συνεργασίας και αλληλεγγύης.

- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Αλληλεγγύη του Πειραιά ανέπτυξε μια σειρά δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν να μεταφερθούν και να αναπαραχθούν σε άλλα πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Η Αλληλεγγύη του Πειραιά προωθεί έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής και τη χρήση του τοπικού νομίσματος, του Πόρτο, συμβάλλοντας στην προώθηση της βιώσιμης κατανάλωσης και της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Αλληλεγγύη του Πειραιά παρέχει μια σειρά από υπηρεσίες και δραστηριότητες για την υποστήριξη των φτωχών ανθρώπων και την προώθηση της συνεργασίας και των πρακτικών αλληλεγγύης, συμβάλλοντας έτσι στην κοινωνική και οικονομική ευημερία των δικαιούχων της (European Commission, 2019c).

5.3.9. Γερμανία

1. Nordberliner Werkgemeinschaft gGmbH³⁹:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Nordberliner Werkgemeinschaft gGmbH παρέχει στους πελάτες της ποικίλες υπηρεσίες και προϊόντα, όπως ψηφιοποίηση εγγράφων, ασφαλή καταστροφή αρχείων, υπηρεσίες πλυντηρίου και κηπουρικής, καθώς και βασικές υπηρεσίες για τις ηλεκτρονικές βιομηχανίες, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης, καθοδήγηση, εκπαίδευση και άλλη υποστήριξη στους πελάτες της.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η Nordberliner Werkgemeinschaft gGmbH έχει ως στόχο να στηρίζει τα άτομα με αναπηρία και να τους παρέχει ευκαιρίες να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να τους υποστηρίξει στην πορεία τους προς την αγορά εργασίας.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Nordberliner Werkgemeinschaft gGmbH λειτουργεί υπό τη νομική μορφή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης και αναγνωρίζεται ως κοινωφελής οργανισμός.
- **Καινοτομία:** Η Nordberliner Werkgemeinschaft gGmbH συνδυάζει την παροχή υπηρεσιών και προϊόντων με ευκαιρίες εργασιακής ένταξης και υποστήριξης.

³⁹ <https://nbw.de/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Η Nordberliner Werkgemeinschaft gGmbH προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης, καθοδήγηση, εκπαίδευση και άλλη υποστήριξη στους πελάτες της, ενώ παράλληλα παρέχει ποιοτικές υπηρεσίες και προϊόντα.

2. BUND⁴⁰:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η BUND ασχολείται με περιβαλλοντικά θέματα που επηρεάζουν την ευημερία των πολιτών.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η BUND ενεργεί προς το συμφέρον των μελών της καθώς και του ευρύτερου κοινού.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η BUND λειτουργεί ως ένα πρωτότυπο σωματείο με έσοδα από συνδρομές, δωρεές και περιστασιακές επιχορηγήσεις έργων.
- **Καινοτομία:** Η BUND είναι μια παραδοσιακή ένωση που ασχολείται με περιβαλλοντικά θέματα.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η BUND παρέχει υπηρεσίες που προωθούν τη διατήρηση του περιβάλλοντος, όπως συμμετοχή στα κοινά, διαδηλώσεις, εκστρατείες και παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης για τους πολίτες.

3. Cooperative Mensch (πρώην Spastikerhilfe eG Berlin)⁴¹:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Cooperative Mensch παρέχει διάφορες υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία, όπως ολοκληρωμένη παιδική φροντίδα, κοινωνικό παιδιατρικό κέντρο, τμήμα εξωτερικών ιατρείων, ομάδες φιλοξενίας για παιδιά και νέους και ενήλικες και επαγγελματική ημερήσια φροντίδα.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Στόχος είναι η παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους και την προώθηση της ανεξαρτησίας τους.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Cooperative Mensch λειτουργεί ως συνεταιρισμός που ιδρύθηκε ως θυγατρική εταιρεία της Spastikerhilfe Association.
- **Καινοτομία:** Ο συνεταιρισμός Mensch είναι ένας συνεταιρισμός που παρέχει υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία, εστιάζοντας στη χρήση των δομών της επιχείρησης και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, διατηρώντας παράλληλα

⁴⁰ <https://www.bund.net/>

⁴¹ <https://www.cooperative-mensch.de/>

τον έλεγχο του οργανισμού στα χέρια των συγγενών των ασθενών και του προσωπικού φροντίδας.

- **Προστιθέμενη αξία:** Ο συνεταιρισμός Mensch παρέχει διάφορες υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία, εστιάζοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, στην προώθηση της ανεξαρτησίας τους και στη συμμετοχή στην κοινωνική πολιτική.

4. Dialogmuseum Frankfurt gGmbH⁴²:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Dialogmuseum Frankfurt gGmbH ασχολείται με την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων απέναντι σε άτομα με αναπηρία και προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης σε άτομα με προβλήματα όρασης.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Στόχος της Dialogmuseum Frankfurt gGmbH είναι να αλλάξει τις αντιλήψεις για την αναπηρία προσφέροντας σε όλους την ευκαιρία να βιώσουν τον αισθητηριακό κόσμο των τυφλών και να προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης σε άτομα με προβλήματα όρασης.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η ιδέα της Dialogmuseum Frankfurt gGmbH έχει εφαρμοστεί με επιτυχία σε άλλες πόλεις παγκοσμίως, με πολλές από αυτές να συνδέονται με σύστημα franchise.
- **Καινοτομία:** Η χρήση του πλήρους σκοταδιού για την προσομοίωση του αισθητηριακού κόσμου των τυφλών και τη δημιουργία ευαισθητοποίησης σχετικά με τις ικανότητές τους είναι μια μοναδική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Dialogmuseum Frankfurt gGmbH προσφέρει μια ασυνήθιστη εκπαιδευτική εμπειρία στους επισκέπτες χωρίς προβλήματα όρασης, ενισχύει την κατανόηση και την εκτίμησή τους απέναντι στα άτομα με δυσκολίες όρασης και τους προσφέρει εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Προσφέρει επίσης μαθήματα κατάρτισης για εταιρείες και νοικιάζει τους χώρους του για ειδικές εκδηλώσεις (*European Commission, 2018a*).

⁴² <https://dialogmuseum.de/>

5.3.10. Σουηδία

1. Vågen Ut! (Η έξοδος!)⁴³:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Vågen Ut! αντιμετωπίζει την ανάγκη για κοινωνική ένταξη και ευκαιρίες απασχόλησης για άτομα που βιώνουν επαγγελματικό αποκλεισμό και που αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των εργαζομένων. Στόχος της Vågen Ut! είναι να ενδυναμώσει και να παρέχει ευκαιρίες στους ωφελούμενους της ώστε να έχουν πρόσβαση στην απασχόληση και σε κοινωνικές δραστηριότητες.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Vågen Ut! έχει επεκτείνει τις δραστηριότητές της σε ολόκληρη τη χώρα μέσω του κοινωνικού franchise και υποστηρίζει δραστηριότητες που διεξάγονται από άλλους.
- **Καινοτομία:** Η Vågen Ut! εμπνευσμένη από τους ιταλικούς κοινωνικούς συνεταιρισμούς προσαρμόσε το μοντέλο τους στο σουηδικό πλαίσιο.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Vågen Ut! παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης και κοινωνικές δραστηριότητες σε άτομα που διαφορετικά θα αντιμετώπιζαν σε μεγάλο βαθμό κοινωνικό και επαγγελματικό αποκλεισμό.

2. Fryshuset⁴⁴:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Fryshuset υποστηρίζει την ανάγκη για κοινωνική ένταξη και παροχή ευκαιριών σε νέους που μπορεί να αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Στόχος της Fryshuset είναι να παρέχει ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και κοινωνικές δραστηριότητες σε νέους ανθρώπους.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Fryshuset έχει επεκταθεί ώστε να συμπεριλάβει μια σειρά κοινωνικών πρωτοβουλιών και συνεργάζεται με εταίρους σε άλλα μέρη της χώρας.
- **Καινοτομία:** Η Fryshuset ιδρύθηκε ως απάντηση στην ανάγκη για νέες προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση της αυξημένης βίας των νέων και έκτοτε έχει προσαρμόσει και επεκτείνει τις δραστηριότητές της.

⁴³ <http://www.vagenut.coop/>

⁴⁴ <https://www.fryshuset.se/>

- **Προστιθέμενη αξία:** Η Fryshuset παρέχει μια σειρά κοινωνικών πρωτοβουλιών και ευκαιριών για προσωπική ανάπτυξη και κοινωνικές δραστηριότητες για τους νέους.

3. Urkraft⁴⁵:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Urkraft αντιμετωπίζει την ανάγκη για κατάρτιση και ευκαιρίες απασχόλησης για νέους και μακροχρόνια ανέργους.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Στόχος της Urkraft είναι να παρέχει ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης στους ωφελούμενους της.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η Urkraft συνεργάζεται με τοπικές επιχειρήσεις και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για τον εντοπισμό πιθανών θέσεων εργασίας για τους ωφελούμενους και λαμβάνει πρωτοβουλίες κατάρτισης που ταιριάζουν στις δυνατότητες τους.
- **Καινοτομία:** Αντλεί επιρροές από διαφορετικούς τύπους κοινωνικών επιχειρήσεων.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Urkraft παρέχει ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης σε νέους και μακροχρόνια ανέργους και συνεργάζεται με τοπικές επιχειρήσεις και ενδιαφερόμενους φορείς για τον εντοπισμό πιθανών θέσεων εργασίας (European Commission, 2019d).

⁴⁵ <https://urkraft.se/>

6. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ILO

6.1.Μεθοδολογία ανάδειξης καλών πρακτικών

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) είναι ένας εξειδικευμένος οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που διαδραματίζει καίριο ρόλο στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, αφιερωμένος στην καθιέρωση καλύτερων συνθηκών εργασίας παγκοσμίως. Ο οργανισμός αναγνωρίζει το μετασχηματιστικό δυναμικό της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας ως πλαίσιο για την υλοποίηση ενός από τους βασικούς της στόχους, αυτό της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η κοινωνική Επιχειρηματικότητα, η οποία περιλαμβάνει συνεταιρισμούς, επιχειρήσεις κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, κοινωνίες αλληλοβοήθειας, ενώσεις και ιδρύματα, ευθυγραμμίζεται με την έμφαση που δίνει η ILO στην προώθηση δίκαιων συνθηκών εργασίας, κοινωνικής προστασίας και ισχυρού κοινωνικού διαλόγου.

Οι δραστηριότητες της ILO που σχετίζονται με την κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι πολύπλευρες. Προσφέρει τεχνική βοήθεια στα μέλη της και προωθεί την έρευνα και την ανταλλαγή γνώσεων στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα, προωθεί τον ρόλο των συνεταιρισμών και των ευρύτερων οργανώσεων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, ιδίως στο πλαίσιο της αξιοπρεπούς εργασίας και της οικονομικής ανθεκτικότητας. Μέσω μιας προσέγγισης βασισμένης στα δικαιώματα, η ILO βοηθά τις χώρες να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για αυτές τις οντότητες, ιδίως υποστηρίζοντας την ανάπτυξη κατάλληλων νομικών και πολιτικών πλαισίων. Η κοινωνική Επιχειρηματικότητα στηρίζει επίσης τις προσπάθειες της ILO για την υποστήριξη των εργαζομένων στην ανεπίσημη οικονομία κατά τη μετάβαση στην εισημοποίηση, καθώς παρέχει μια σειρά από συλλογικές και αλληλέγγυες στρατηγικές που ανταποκρίνονται στις ανάγκες αυτών των εργαζομένων (ILO, 2023).

Η ILO συνέταξε έναν οδηγό γύρω από τη Κοινωνική Επιχειρηματικότητα με τίτλο «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία: Ο κοινός μας δρόμος προς την αξιοπρεπή εργασία» όπου μεταξύ άλλων, κάνει αναφορά σε διάφορες καλές πρακτικές ανά τον κόσμο (ILO, 2011). Ο οδηγός αυτός, παρόλο που αναδεικνύει καλές πρακτικές ανά τον κόσμο, δεν αναφέρει τα κριτήρια και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιεί για αυτές. Λόγω αυτού,

δεν είναι δυνατή η εξαγωγή δεδομένων για τα εργαλεία που χρησιμοποίησε, έτσι χρειάζεται να βασιστούμε στα κριτήρια που θέσαμε στο κεφάλαιο της οριοθέτησης αλλά με σκοπό τη τήρηση κοινής γραμμής με την Ευρωπαϊκή Περιφέρεια, θα χρησιμοποιηθούν εκείνα που αναφέρονται στη προηγούμενη έκθεση, δηλαδή:

1. Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο
2. Στόχοι του οργανισμού:
3. Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων
4. Καινοτομία
5. Προστιθέμενη αξία

Παράλληλα, οι χώρες για τις οποίες θα γίνει αναφορά, παραμένουν οι ίδιες.

6.1.1. Ηνωμένο Βασίλειο

1. Suma Wholefoods

Η Suma Wholefoods είναι ένας ανεξάρτητος χονδρέμπορος τροφίμων ολικής αλέσεως με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο, που ιδρύθηκε το 1974. Η επιχείρηση ξεκίνησε με έναν εργαζόμενο και έχει εξελιχθεί σε συνεταιρισμό που απασχολεί περίπου 150 μέλη με πολλαπλές δεξιότητες. Η Suma έχει ιστορικό προσαρμογής στην ανάπτυξη της αγοράς και στην αυξανόμενη επιχειρηματική πολυπλοκότητα. Λειτουργεί χωρίς διευθύνοντα σύμβουλο, με μια εκλεγμένη διοικητική επιτροπή να διαχειρίζεται τις καθημερινές λειτουργίες. Όλα τα μέλη έχουν ίσο μερίδιο στην επιχείρηση, προωθώντας μια δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπου κάθε μέλος μπορεί να υποβάλει μια πρόταση προς εξέταση.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Suma προέκυψε ως απάντηση στην ανάγκη της αγοράς για έναν συνεταιρισμό χονδρικής πώλησης ολικής αλέσεως τροφίμων στη βόρεια Αγγλία. Έκτοτε έχει αναπτυχθεί ανταποκρινόμενη στην αναπτυσσόμενη αγορά ολικής διατροφής, αποδεικνύοντας ότι κατανοεί το κοινωνικοοικονομικό της πλαίσιο και ότι είναι σε θέση να προσαρμόζεται στις αλλαγές.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Στόχος της Suma είναι να παρέχει χονδρική πώληση ολικής αλέσεως τροφίμων, καλλιεργώντας ένα συνεταιριστικό και δημοκρατικό εργασιακό περιβάλλον, όπου όλοι οι εργαζόμενοι είναι μέλη και έχουν ίσο λόγο στις επιχειρηματικές αποφάσεις.
- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το συνεταιριστικό μοντέλο που εφαρμόζει η Suma, το οποίο περιλαμβάνει την ισότιμη ιδιοκτησία μετοχών και τη δημοκρατική λήψη αποφάσεων, θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλους οργανισμούς που στοχεύουν στη δημιουργία ενός περιεκτικού και δίκαιου εργασιακού περιβάλλοντος. Η προσέγγισή της

για τη διαχείριση της επιχειρηματικής ανάπτυξης και της πολυπλοκότητας θα μπορούσε επίσης να χρησιμεύσει ως πρότυπο για άλλες αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις.

- **Καινοτομία:** Η Suma έχει επιδείξει καινοτομία στην επιχειρηματική της δομή, αποφεύγοντας το παραδοσιακό μοντέλο του διευθύνοντος συμβούλου υπέρ μιας εκλεγμένης διοικητικής επιτροπής. Αυτό το δημοκρατικά διοικούμενο επιχειρηματικό μοντέλο είναι μια νέα προσέγγιση στην οργάνωση και τη λήψη αποφάσεων.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Suma προσθέτει αξία παρέχοντας χονδρική πώληση ολικής αλέσεως τροφίμων, συμβάλλοντας στη διαθεσιμότητα πιο υγιεινών επιλογών διατροφής. Το συνεταιριστικό της μοντέλο προσθέτει επίσης αξία δημιουργώντας ένα δημοκρατικό και δίκαιο εργασιακό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην ικανοποίηση των εργαζομένων και στη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

2. Ο Όμιλος Wise

Η Wise Group είναι μια κοινωνική επιχείρηση που εδρεύει στη Σκωτία και δραστηριοποιείται την τελευταία δεκαετία, αξιοποιώντας διάφορες πηγές χρηματοδότησης για τη στήριξη των δραστηριοτήτων της, συμπεριλαμβανομένων κρατικών επιχορηγήσεων, τραπεζικών δανείων, υπεραναλήψεων και αγορών με μίσθωση. Ο οργανισμός έχει επιδείξει οικονομική ανθεκτικότητα μειώνοντας σταδιακά την εξάρτησή του από τις επιχορηγήσεις και εστιάζοντας περισσότερο στην παραγωγή των δικών του εσόδων. Το 2009, η Wise Group και οι εταίροι της κέρδισαν πενταετή σύμβαση αξίας άνω των 120 εκατομμυρίων αγγλικών λιρών για την υλοποίηση του κυβερνητικού προγράμματος απασχόλησης Flexible New Deal στη Σκωτία.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Wise Group δραστηριοποιείται σε ένα πλαίσιο όπου η χρηματοδότηση για κοινωνικές επιχειρήσεις είναι διαθέσιμη, αλλά περιορισμένη. Ο οργανισμός έχει εξελίξει τις πηγές χρηματοδότησής του με την πάροδο του χρόνου για να διασφαλίσει βιώσιμες λειτουργίες, χρησιμοποιώντας έναν συνδυασμό επιχορηγήσεων, δανείων, αγορών με μίσθωση και εσόδων από συμβάσεις παροχής υπηρεσιών.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Η Wise είναι ένας οργανισμός, ο οποίος έχει ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας των προϊόντων του: Πρωταρχικός στόχος της είναι να παρέχει υπηρεσίες και προγράμματα που υποστηρίζουν μειονεκτούντα άτομα και κοινότητες, με οικονομικά βιώσιμο τρόπο.
- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Η προσέγγιση της Wise Group για την οικονομική διαχείριση και τη βιωσιμότητα, η οποία περιλαμβάνει ποικίλες πηγές χρηματοδότησης και σταδιακή στροφή προς τα αυτοπαραγόμενα έσοδα, θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε παρόμοια κοινωνικοοικονομικά πλαίσια.

- **Καινοτομία:** Η Wise Group έχει επιδείξει καινοτομία στις στρατηγικές χρηματοδότησής της, χρησιμοποιώντας ένα μείγμα επιχορηγήσεων, δανείων και μισθωμάτων παράλληλα με τη δημιουργία δικών της εσόδων μέσω συμβάσεων παροχής υπηρεσιών. Η προσέγγιση αυτή της επέτρεψε να συνεχίσει την κοινωνική της αποστολή, επιτυγχάνοντας παράλληλα οικονομική βιωσιμότητα.
- **Προστιθέμενη αξία:** Ο Όμιλος Wise Group προσθέτει αξία παρέχοντας κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες με αντίκτυπο. Το πλεόνασμα που παράγεται από τις συμβάσεις της επιτρέπει την αποπληρωμή των χρεών της και την επανεπένδυση για τη συνέχιση της αποστολής της. Επιπλέον, το ιστορικό της και η βάση των περιουσιακών της στοιχείων της επέτρεψαν να δημιουργήσει σταθερές σχέσεις με χρηματοδότες και να προσελκύσει νέες επενδύσεις, συμβάλλοντας στην οικονομική βιωσιμότητα και ανάπτυξή της.

6.1.2. Ιταλία

1. CGM (Consorzio Gino Mattarelli)

Η CGM είναι η μεγαλύτερη κοινοπραξία κοινωνικών συνεταιρισμών στην Ιταλία, η οποία ιδρύθηκε το 1987. Η κοινοπραξία δημιουργήθηκε ως απάντηση στην ταχεία ανάπτυξη των κοινωνικών συνεταιρισμών μετά τον ιταλικό νόμο του 1991. Η CGM παρέχει υποστήριξη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και ενθαρρύνει την ανάπτυξη των κοινωνικών συνεταιρισμών. Έχει εθνική εμβέλεια, με 75 εδαφικές κοινοπραξίες και έξι εξειδικευμένες θυγατρικές. Εκτός από τη στήριξη των τοπικών συνεταιρισμών, η CGM έχει επίσης κάνει βήματα προς τη διεθνή αλληλεγγύη, συνεργαζόμενη με διάφορους οργανισμούς για τη στήριξη της ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρήσεων εκτός Ευρώπης.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η CGM δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της ραγδαίας ανάπτυξης των κοινωνικών συνεταιρισμών στην Ιταλία μετά την ψήφιση ενός νόμου το 1991. Έκτοτε η κοινοπραξία έχει καταφέρει να πλοηγηθεί αποτελεσματικά στο ιταλικό κοινωνικοοικονομικό τοπίο, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη μικρών συνεταιρισμών και βοηθώντας περιοχές όπου η πρόσβαση σε πιστώσεις είναι πιο δύσκολη.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν ως στόχο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών που έχουν συσταθεί: Στόχος της CGM είναι η υποστήριξη, η προώθηση και η υποβοήθηση της ανάπτυξης των κοινωνικών συνεταιρισμών. Αυτό το επιτυγχάνει προσφέροντας υποστήριξη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, διευκολύνοντας τη μεταφορά βέλτιστων πρακτικών και ανοίγοντας νέες αγορές για τους συνεταιρισμούς.
- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο μιας κοινοπραξίας που παρέχει διάφορες μορφές υποστήριξης στα μέλη της CGM θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε άλλα πλαίσια όπου οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν εμπόδια στην κλιμάκωση και στην

πρόσβαση σε επιχειρηματικές υπηρεσίες. Οι πρωτοβουλίες της για διεθνή αλληλεγγύη θα μπορούσαν επίσης να αντικατοπτριστούν από άλλα δίκτυα που επιθυμούν να επεκτείνουν την επιρροή τους και να υποστηρίξουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

- **Καινοτομία:** Η CGM επιδεικνύει καινοτομία στην προσέγγισή της για τη στήριξη των κοινωνικών συνεταιρισμών. Δημιουργώντας μια κοινοπραξία, παρέχει μια πλατφόρμα για τους συνεταιρισμούς ώστε να μοιράζονται βέλτιστες πρακτικές και να έχουν πρόσβαση σε νέες αγορές. Η δημιουργία εξειδικευμένων θυγατρικών και οι συνεργασίες της για τη διεθνή αλληλεγγύη αποτελούν επίσης καινοτόμες προσεγγίσεις για την προώθηση της αποστολής της.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η CGM προσθέτει αξία ενισχύοντας το δυναμικό των κοινωνικών συνεταιρισμών στην Ιταλία, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε αγορές και πόρους και προωθώντας την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Συμβάλλει επίσης στη διεθνή αλληλεγγύη υποστηρίζοντας την ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων εκτός Ευρώπης.

2. In Concerto

Η In Concerto είναι μια κοινοπραξία δεύτερου επιπέδου που ιδρύθηκε το 2002 και αποτελείται από 21 κοινωνικούς συνεταιρισμούς στην Ιταλία. Η κοινοπραξία έχει ως στόχο να διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας για άτομα που προηγουμένως ήταν δικαιούχοι επαγγελματικών κέντρων ημερήσιας φροντίδας. Η In Concerto περιλαμβάνει πέντε συνεταιρισμούς τύπου Α που παρέχουν κοινωνικές, υγειονομικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες, 15 συνεταιρισμούς τύπου Β που προσφέρουν ένταξη στο εργατικό δυναμικό και μια κοινοπραξία για επενδύσεις σε ακίνητα με την ονομασία "Quartieri della Solidarietà" (γειτονιές αλληλεγγύης). Το 2010, η κοινοπραξία απασχολούσε 1.350 άτομα, εκ των οποίων οι 350 ήταν εργαζόμενοι σε μειονεκτική θέση. Η In Concerto έχει αναπτύξει ισχυρούς δεσμούς με τις τοπικές αρχές, τα συνδικάτα και τους ιδιωτικούς οργανισμούς και έχει συμμετάσχει στη δημιουργία νέων ευκαιριών για κοινωνική τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η In Concerto δημιουργήθηκε για να αντιμετωπίσει την ανάγκη παροχής πρόσβασης στην αγορά εργασίας σε άτομα με ψυχιατρικές αναπηρίες, τα οποία προηγουμένως ήταν δικαιούχοι των κέντρων ημερήσιας φροντίδας εργασίας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης και την προώθηση της κοινωνικής αλληλεγγύης: Ο κύριος στόχος της In Concerto είναι να διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τα μειονεκτούντα άτομα. Η κοινοπραξία εργάζεται επίσης για τη δημιουργία ενός δικτύου αλληλεγγύης και υπηρεσιών για την τοπική κοινότητα, ενσωματώνοντας δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της περιοχής.

- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της Concerto για τη συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών, τοπικών αρχών, συνδικάτων και ιδιωτικών οργανώσεων θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλα πλαίσια όπου υπάρχει ανάγκη για την ενσωμάτωση του εργατικού δυναμικού και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού δικτύου για μειονεκτούντα άτομα.
- **Καινοτομία:** Η In Concerto επιδεικνύει Καινοτομία με τη δημιουργία ενός κοινωνικού οργανισμού απασχόλησης που λειτουργεί ως διεπαφή μεταξύ διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων, δημιουργώντας ένα "κοινωνικό σύμπλεγμα". Επιπλέον, η κοινοπραξία αναπτύσσει κοινωνικές συμπράξεις με στόχο την αντιμετώπιση των κοινοτικών προτεραιοτήτων, αντί να ανταποκρίνεται αποκλειστικά στις κοινωνικές ανάγκες που προσδιορίζονται από δημόσιους φορείς.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η In Concerto προσθέτει αξία παρέχοντας ευκαιρίες απασχόλησης σε μειονεκτούντες εργαζόμενους και δημιουργώντας ένα δίκτυο υποστήριξης και υπηρεσιών για την τοπική κοινότητα. Η κοινοπραξία έχει επίσης συμμετάσχει στην ανάπτυξη σχεδίων, όπως το "New Poverties", το οποίο ενσωματώνει ανέργους που δεν διαθέτουν δίκτυα κοινωνικής προστασίας, και στην επανένταξη εργαζομένων που έχουν απολυθεί λόγω κλεισίματος εργοστασίων.

6.1.3. Πολωνία

1. Σύνδεσμος EKON

Η Ένωση EKON, που ιδρύθηκε το 2003 στην Πολωνία, έχει ως στόχο να στηρίξει τα άτομα που απειλούνται από τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως τα άτομα με ψυχικές αναπηρίες. Η ένωση, σε συνεργασία με δύο προστατευόμενα εργαστήρια, παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης για άτομα με αναπηρία στον τομέα της οικολογικής εργασίας, κυρίως στη διαχείριση αποβλήτων συσκευασίας. Η EKON προσφέρει επίσης ψυχολογική και επαγγελματική φροντίδα, καθώς και υπηρεσίες κατάρτισης και εκπαίδευσης. Η πρωτοβουλία έχει αυξήσει σημαντικά την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, με το 80% του συνολικού εργατικού δυναμικού της να είναι άτομα με αναπηρία. Οι δραστηριότητες της EKON συμβάλλουν τόσο στην οικολογική ευαισθητοποίηση όσο και στον αποστιγματισμό των ατόμων με αναπηρία και των ψυχικά ασθενών.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η EKON ιδρύθηκε ως απάντηση στον υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην Πολωνία, ιδίως μεταξύ των ατόμων με αναπηρία. Η ένωση αντιμετωπίζει άμεσα τα ζητήματα αυτά παρέχοντας ευκαιρίες απασχόλησης και υπηρεσίες υποστήριξης για την ευάλωτη αυτή ομάδα.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Πρωταρχικός στόχος της EKON είναι να βοηθήσει τα άτομα που απειλούνται από τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως τα άτομα με νοητική αναπηρία. Αυτό το

επιτυγχάνει με τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα της οικολογικής εργασίας και την παροχή πρόσθετων υποστηρικτικών υπηρεσιών.

- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της EKON που συνδυάζει ευκαιρίες απασχόλησης με πρόσθετες υποστηρικτικές υπηρεσίες θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλα πλαίσια με παρόμοια κοινωνικά ζητήματα. Η έννοια της οικολογικής εργασίας, η οποία περιλαμβάνει τη δημιουργία πράσινων χώρων εργασίας για άτομα με αναπηρία, θα μπορούσε επίσης να εφαρμοστεί αλλού.
- **Καινοτομία:** Η EKON παρουσιάζει καινοτομία στην ιδέα της οικολογικής εργασίας, η οποία παρέχει απασχόληση σε άτομα με αναπηρία σε έναν τομέα που είναι επίσης επωφελής για το περιβάλλον. Η ενσωμάτωση πρόσθετων υποστηρικτικών υπηρεσιών, όπως η ψυχολογική και επαγγελματική φροντίδα, είναι επίσης καινοτόμος.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η EKON προσθέτει αξία παρέχοντας απασχόληση σε μια περιθωριοποιημένη ομάδα, μειώνοντας έτσι τον κοινωνικό αποκλεισμό. Επιπλέον, το έργο της στη διαχείριση αποβλήτων συσκευασίας συμβάλλει στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα και προάγει την οικολογική συνείδηση των κατοίκων. Επιπλέον, προσφέρει επίσης στην τοπική κοινωνία την ευκαιρία να αλλάξει την προσέγγισή της απέναντι στα άτομα με αναπηρία και τους ψυχικά ασθενείς.

6.1.4. Γερμανία

1. Graefewirtschaft

Η Graefewirtschaft είναι μια κοινωνική επιχείρηση που ιδρύθηκε το 2009 από άνεργες μετανάστριες από εννέα διαφορετικές χώρες. Με έδρα το Werner-Duettman-Siedlung της Γερμανίας, μια γειτονιά που χαρακτηρίζεται από υψηλή μακροχρόνια ανεργία και σημαντικό μεταναστευτικό πληθυσμό, η επιχείρηση στοχεύει στην προώθηση της εργασιακής ένταξης των γυναικών και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στη γειτονιά. Η Graefewirtschaft λειτουργεί ένα εστιατόριο που προσφέρει υγιεινά, πολυπολιτισμικά, φθηνά γεύματα, παρέχει διαπολιτισμικές υπηρεσίες τροφοδοσίας και προσφέρει εργαστήρια ραπτικής και επαγγελματικής κατάρτισης. Συνεργάζεται με διάφορες άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις και υιοθετεί ένα μοντέλο διακυβέρνησης με πολλούς ενδιαφερόμενους, συμβάλλοντας στη μείωση των γλωσσικών εμποδίων και στην ενίσχυση του κοινωνικού κεφαλαίου σε τοπικό επίπεδο.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Graefewirtschaft ιδρύθηκε ως απάντηση στο υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας και στη σημαντική εξάρτηση από κοινωνικές παροχές στη γειτονιά της. Η επιχείρηση αντιμετωπίζει άμεσα αυτά τα ζητήματα παρέχοντας ευκαιρίες απασχόλησης και κατάρτισης σε άνεργες μετανάστριες.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η οργάνωση έχει ως στόχο την ενίσχυση της ποιότητας των προϊόντων της και πρωταρχικός στόχος της Graefewirtschaft είναι η προώθηση της

εργασιακής ένταξης των γυναικών, ιδίως των γυναικών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Στόχος της είναι επίσης να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης της γειτονιάς παρέχοντας τις απαραίτητες υπηρεσίες, όπως οικονομικά προσιτά γεύματα και υπηρεσίες τροφοδοσίας.

- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της Graefewirtschaft που συνδυάζει ευκαιρίες απασχόλησης και κατάρτισης για μειονεκτούσες ομάδες, παρέχοντας παράλληλα πολύτιμες υπηρεσίες στην τοπική κοινότητα, θα μπορούσε να μεταφερθεί σε άλλα πλαίσια με παρόμοια κοινωνικά ζητήματα.
- **Καινοτομία:** Η Graefewirtschaft επιδεικνύει καινοτομία μέσω του μοντέλου διακυβέρνησης με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς και της προσέγγισής της για τη μείωση των γλωσσικών εμποδίων και την ενίσχυση του κοινωνικού κεφαλαίου. Η προσέγγιση της επιχείρησης για μάθηση "εν ώρα εργασίας" για τους ιδιοκτήτες της, οι οποίοι είναι μετανάστριες, είναι επίσης καινοτόμος.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Graefewirtschaft προσθέτει αξία παρέχοντας ευκαιρίες απασχόλησης και κατάρτισης σε μια περιθωριοποιημένη ομάδα, προωθώντας έτσι την εργασιακή ενσωμάτωση. Βελτιώνει επίσης τις συνθήκες διαβίωσης της γειτονιάς μέσω των υπηρεσιών εστιατορίου και εστίασης, ενώ ενισχύει το κοινωνικό κεφάλαιο και μειώνει τα γλωσσικά εμπόδια σε τοπικό επίπεδο (ILO, 2011).

7. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΟΟΣΑ

Η αποστολή του ΟΟΣΑ περιστρέφεται γύρω από την προώθηση πολιτικών που βελτιώνουν την οικονομική και κοινωνική ευημερία των ανθρώπων παγκοσμίως. Ο οργανισμός επιδιώκει να κατανοήσει και να συγκρίνει τις εμπειρίες των διαφόρων χωρών, προκειμένου να εντοπίσει τις βέλτιστες πρακτικές και να προωθήσει αποφάσεις και συστάσεις που βασίζονται σε στοιχεία.

Ο ΟΟΣΑ συλλέγει δεδομένα, παρακολουθεί τις τάσεις, αναλύει και προβλέπει τις οικονομικές εξελίξεις και ερευνά τις κοινωνικές αλλαγές ή τα εξελισσόμενα πρότυπα στο εμπόριο, το περιβάλλον, τη γεωργία, την τεχνολογία, τη φορολογία και άλλα. Με βάση αυτές τις έρευνες, ο ΟΟΣΑ παρέχει συμβουλές για πολιτικές που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής ευημερίας των πολιτών.

Με την έναρξη του 21ου αιώνα, η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα έχει κερδίσει ολοένα και μεγαλύτερη αναγνώριση ως βασικός παράγοντας στο παγκόσμιο οικονομικό τοπίο. Ο ρόλος του ΟΟΣΑ υπήρξε καθοριστικός στην ανάδειξη της σημασίας των οργανισμών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και της συμβολής τους στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την κοινωνική συνοχή και την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Ο τομέας της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας συμπεριλήφθηκε ως απάντηση στις αυξανόμενες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση. Η αρχή του αιώνα σηματοδεύτηκε από την άνοδο των κοινωνικών επιχειρήσεων, οι οποίες προσπαθούσαν να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές ανάγκες μέσω καινοτόμων λύσεων.

Με την πάροδο των ετών, ο ΟΟΣΑ διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη της αναγνώρισης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε διεθνές επίπεδο. Το 1999, το πρόγραμμα LEED του ΟΟΣΑ δρομολόγησε μια σειρά μελετών για την εξέταση του νέου ρόλου της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην τοπική ανάπτυξη, η οποία συνέβαλε στην εδραίωση του ρόλου της σε ένα ευρύτερο πλαίσιο.

Στα μέσα της δεκαετίας του 2000, ο ΟΟΣΑ άρχισε να εστιάζει στο πώς η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα θα μπορούσε να συμβάλει σε πιο βιώσιμες, χωρίς αποκλεισμούς και

ανθεκτικές οικονομίες. Η στροφή αυτή αντανακλάται στη δημοσίευση πολυάριθμων εγγράφων και εκθέσεων που διερευνούσαν τον αντίκτυπο της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην απασχόληση, την κοινωνική ένταξη και την τοπική ανάπτυξη.

Αργότερα, το 2017 ο ΟΟΣΑ συνέταξε την έκθεση με τίτλο «Ενίσχυση της ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρήσεων - Συλλογή καλών πρακτικών» (OECD and European Union, 2017) όπου κάνει αναφορά στους μηχανισμούς εκείνους, κρατικούς και μη, που στηρίζουν και ενισχύουν την ίδρυση νέων επιχειρήσεων με κοινωνικό χαρακτήρα ανά την Ευρώπη. Ωστόσο, η έκθεση αυτή αναγραφεί μόνο τους μηχανισμούς και όχι τις ίδιες κοινωνικές επιχειρήσεις οπότε για την εύρεση καλών πρακτικών χρειάζεται να κοιτάξουμε σε παλαιότερες εκθέσεις του ΟΟΣΑ και συγκεκριμένα δύο, του 2013 «Κοινωνική επιχειρηματικότητα στη Γαλλία: Προβληματισμοί και καλές πρακτικές, οικονομική ανάπτυξη και τοπική δημιουργία θέσεων εργασίας» (γαλλ. "L'entrepreneuriat social en France: Réflexions et bonnes pratiques, Développement économique et création d'emplois locaux") και «Επιχειρηματικές Δραστηριότητες στην Ευρώπη - Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» (αγγλ. Entrepreneurial Activities in Europe - Social Entrepreneurship). Στις εκθέσεις αυτές αναφέρονται καλές πρακτικές που έχει ξεχωρίσει ο ΟΟΣΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση για κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες αναλύονται στα επόμενα κεφάλαια.

7.1. Μεθοδολογία ανάδειξης καλών πρακτικών

Από αυτές τις δύο εκθέσεις προκύπτουν δύο μεθοδολογίες που χρησιμοποιήθηκαν, η πρώτη αφορά τη χρήση ειδικών ερωτηματολογίων ώστε να μετρηθούν οι δείκτες που έχει ορίσει ο ΟΟΣΑ. Δυστυχώς, δεν υπάρχει ξεκάθαρη αναφορά σε αυτούς τους δείκτες οπότε ξανά, θα γίνει χρήση των ίδιων δεικτών με τα δύο προηγούμενα κεφάλαια. Η δεύτερη μεθοδολογία είναι πιο περίπλοκη, αφορά μια ανάλυση κόστους/οικονομίας/οφέλους - που επινοήθηκε σε συνεργασία με την εταιρεία συμβούλων McKinsey, η οποία ποσοτικοποιεί με ακρίβεια τις οικονομικές επιπτώσεις της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Η μεθοδολογία εφαρμόστηκε στις δραστηριότητες εννέα κοινωνικών επιχειρηματιών που συνδέονται με την Ashoka France, ένα διεθνές δίκτυο κοινωνικών επιχειρηματιών που δραστηριοποιείται σε 70 χώρες. Η προσέγγιση αυτή θεωρείται σημαντική πρόοδος, καθώς παρέχει για πρώτη φορά ποσοτικοποιήσιμα στοιχεία για τη μέτρηση του οικονομικού αντίκτυπου της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Υπογραμμίζει ότι ενώ η παρούσα μελέτη δεν αποτελεί τον τελικό προορισμό, σηματοδοτεί μια ελπιδοφόρα αρχή στο ταξίδι προς την

ανάπτυξη πιο ολοκληρωμένων και ακριβών αναλυτικών και υπολογιστικών μεθόδων για την αξιολόγηση ενός ευρύτερου πεδίου τομέων στο μέλλον.

Η μέθοδος McKinsey επικεντρώνεται στον υπολογισμό της απόδοσης της επένδυσης σε κοινωνικά επιχειρηματικά σχέδια. Προβλέπει τη δυνητική ουσιαστική συμβολή που θα μπορούσαν να έχουν τέτοια έργα στην αντιμετώπιση διαφόρων κοινωνικών και οικονομικών ζητημάτων. Ο υπολογισμός βασίζεται στη διαφορά μεταξύ των δημόσιων επενδύσεων και των χρημάτων που συγκεντρώνονται από τα έργα, αναδεικνύοντας ουσιαστικά το κόστος που εξοικονομείται για την κοινότητα. Η μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορους τομείς, όπως η οικονομική ολοκλήρωση, η στέγαση, η δημιουργία επιχειρήσεων, η υπερχρέωση και η εξάρτηση. Αν και η προσέγγιση αυτή αξιολογεί τα έμμεσα κοινωνικά οφέλη, τα αντιμετωπίζει διακριτά ξεχωριστά από τα οικονομικά οφέλη. Η μελέτη καταλήγει σε τρεις βασικές διαπιστώσεις: οι δραστηριότητες των κοινωνικών επιχειρηματιών είναι οικονομικά αποδοτικές και παρέχουν θετική απόδοση των δημόσιων επενδύσεων- η επεκτασιμότητα αυτών των έργων θα μπορούσε δυνητικά να συμβάλει στην ανακούφιση μέρους του δημόσιου ελλείμματος – και ο οικονομικός αντίκτυπος αυτών των δραστηριοτήτων συσχετίζεται με ποιοτικά οφέλη, όπως η καθυστερημένη εξάρτηση, η κοινωνική σταθερότητα και η βελτίωση των συνθηκών υγείας για τα μη προνομιούχα άτομα.

7.1.1. Γαλλία

1. Η ACTAVISTA είναι ένας οργανισμός κοινωνικής Επιχειρηματικότητας που ιδρύθηκε και διευθύνεται από τον Arnaud Castagnède. Ειδικεύεται στην αποκατάσταση διατηρητέων ιστορικών μνημείων, ενώ παράλληλα ενσωματώνει κοινωνική υποστήριξη και επαγγελματική κατάρτιση για άτομα που προσλαμβάνονται σε έργα ένταξης. Συνδυάζοντας αυτά τα στοιχεία με συγκεκριμένη εμπειρία στην αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της οικολογικής κατασκευής, η ACTAVISTA στοχεύει να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας ένταξης και να διευκολύνει την τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας. Ο οργανισμός δραστηριοποιείται κυρίως στην περιοχή Bouches-du-Rhône, προσλαμβάνοντας περίπου 600 άτομα ετησίως για 20 έργα. Παρέχει κατά μέσο όρο 980 ώρες κατάρτισης ανά άτομο ετησίως και επιτυγχάνει ποσοστό "θετικής εξόδου" 65%, το οποίο είναι τετραπλάσιο του εθνικού ποσοστού. Η ACTAVISTA επεκτείνει επίσης τις

δραστηριότητες της στην περιοχή της Μεσογείου, συμπεριλαμβανομένων χωρών όπως η Μάλτα, η Κύπρος, η Ιταλία και το Μαρόκο.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η ACTAVISTA δραστηριοποιείται στον τομέα των έργων αποκατάστασης και ενσωμάτωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι δραστηριότητες της συμβάλλουν στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην κοινωνική ένταξη ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα απασχόλησης.
 - **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο οργανισμός στοχεύει στη δημιουργία βιώσιμων ευκαιριών απασχόλησης και στη βελτίωση της ένταξης των ατόμων μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης, της κοινωνικής υποστήριξης και της συγκεκριμένης εμπειρίας στην αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
 - **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Τα σχέδια ένταξης και η προσέγγιση της επαγγελματικής κατάρτισης μπορούν να προσαρμοστούν και να αναπαραχθούν σε διαφορετικά πολιτιστικά και κοινωνικοοικονομικά πλαίσια.
 - **Καινοτομία:** Η ACTAVISTA καινοτομεί ενσωματώνοντας την κοινωνική στήριξη και την επαγγελματική κατάρτιση με την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς, με αποτέλεσμα μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στα έργα ένταξης. Η έμφαση που δίνει στην οικολογική κατασκευή και τη χρήση παραδοσιακών τεχνικών αναδεικνύει επίσης την καινοτομία στον τομέα.
 - **Προστιθέμενη αξία:** Ο οργανισμός προσφέρει προστιθέμενη αξία επιτυγχάνοντας σημαντικά υψηλότερο ποσοστό "θετικής εξόδου" σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο. Οι προσπάθειές του δεν οδηγούν μόνο σε αποτελέσματα απασχόλησης ή κατάρτισης, αλλά παράγουν επίσης οικονομικά οφέλη για τις τοπικές αρχές και το κράτος μέσω της μείωσης του κοινωνικού κόστους και της βιώσιμης επανένταξης στην αγορά εργασίας.
2. Η BGE (BOUTIQUES DE GESTION) είναι ένα δίκτυο περίπου 430 δομών που βρίσκονται σε όλη τη Γαλλία. Ιδρυμένο από την Danielle Desguées, το BGE επικεντρώνεται στη συμβουλευτική και την κατάρτιση για την ίδρυση επιχειρήσεων με σκοπό την καλλιέργεια και την ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος σε άτομα, ιδίως σε εκείνα που είναι αποκλεισμένα από την παραδοσιακή αγορά εργασίας. Ο οργανισμός στοχεύει στην προώθηση της ίδρυσης επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων και μεταξύ μειονεκτούντων ατόμων, παρέχοντας υποστήριξη, καθοδήγηση και απόκτηση δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την αποσαφήνιση των επιχειρηματικών τους σχεδίων και την προετοιμασία για τη μετάβασή τους στην Επιχειρηματικότητα. Η BGE

αλληλεπιδρά με σχεδόν 100.000 άτομα ετησίως και έχει διευκολύνει τη δημιουργία 200.000 επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια τριάντα ετών. Το 2010, η BGE βοήθησε περίπου 7.000 άτομα στην περιοχή του Παρισιού, με αποτέλεσμα τη δημιουργία 1.345 επιχειρήσεων.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** με ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη δυνητικών επιχειρηματιών που αντιμετωπίζουν αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Ο οργανισμός στοχεύει στην αφύπνιση και την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος στα άτομα, προωθώντας έτσι την οικονομική ενδυνάμωση.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** BGE είναι η προώθηση της Επιχειρηματικότητας με την παροχή ενημέρωσης, υποστήριξης και καθοδήγησης σε δυνητικούς επιχειρηματίες. Επικεντρώνεται στην παροχή βοήθειας σε άτομα, συμπεριλαμβανομένων των μειονεκτούντων, για την αποσαφήνιση των επιχειρηματικών τους σχεδίων, την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων και την προετοιμασία για τη μετάβασή τους στην Επιχειρηματικότητα.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της BGE για την παροχή συμβουλών και κατάρτισης για την ίδρυση επιχειρήσεων μπορεί να εφαρμοστεί και να αναπαραχθεί σε διάφορες περιοχές. Το δίκτυο των Boutiques de Gestion, με έμφαση στην υποστήριξη, την καθοδήγηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά πλαίσια, ενθαρρύνοντας έτσι την Επιχειρηματικότητα και υποστηρίζοντας τη δημιουργία επιχειρήσεων.
- **Καινοτομία:** Η BGE καινοτομεί προσφέροντας ένα ολοκληρωμένο πακέτο υποστήριξης, καθοδήγησης και κατάρτισης δεξιοτήτων σε δυνητικούς επιχειρηματίες. Η προσέγγιση του οργανισμού απευθύνεται σε μειονεκτούντα άτομα και τα ενθαρρύνει να εισέλθουν στον κόσμο της Επιχειρηματικότητας, προωθώντας έτσι την κοινωνική καινοτομία.
- **Προστιθέμενη αξία:** Οι δραστηριότητες της BGE συμβάλλουν σε οικονομικά οφέλη υποστηρίζοντας τη δημιουργία και την επιβίωση επιχειρήσεων. Το υψηλότερο ποσοστό επιβίωσης των επιχειρήσεων που υποστηρίζονται από την BGE σε σύγκριση με τον μέσο όρο υποδηλώνει την προστιθέμενη αξία της υποστήριξης του οργανισμού. Επιπλέον, η βοήθεια της BGE δεν οδηγεί μόνο στη δημιουργία επιχειρήσεων, αλλά βοηθά επίσης τους αιτούντες εργασία να βρουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης, δημιουργώντας περαιτέρω οικονομικά οφέλη. Ο συνολικός αντίκτυπος των δραστηριοτήτων της BGE, λαμβάνοντας υπόψη τη

δημόσια χρηματοδότηση, καταδεικνύει τη σημαντική προστιθέμενη αξία της όσον αφορά την απόδοση της επένδυσης και τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν.

3. Η CRÉSUS, με πρόεδρο τον Jean-Louis Kiehl, είναι ένας οργανισμός που επικεντρώνεται στην πρόληψη της υπερχρέωσης για την άμβλυνση του οικονομικού αποκλεισμού. Το μοναδικό τους μοντέλο στοχεύει στην ανίχνευση και την πρόληψη της υπερχρέωσης μεταξύ των πληθυσμών που βρίσκονται σε κίνδυνο, βοηθώντας τα άτομα να αποφύγουν τις συνέπειες τόσο του οικονομικού όσο και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η CRÉSUS λειτουργεί ως ομοσπονδία και συνεργάζεται με παρόχους πιστώσεων για την προώθηση υπεύθυνων πρακτικών. Ο οργανισμός παρέχει ατομική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης, των συμβουλών και της ψυχολογικής βοήθειας, σε άτομα που αντιμετωπίζουν υπερχρέωση. Μέσω συνεργασιών με πιστωτικά ιδρύματα, η CRÉSUS εντοπίζει έγκαιρα τις περιπτώσεις κινδύνου για να αποτρέψει την ανάγκη για επίσημη υποβολή αίτησης υπερχρέωσης. Με 19 περιφερειακά υποκαταστήματα, το CRÉSUS έχει παρουσία σε εθνικό επίπεδο και παρακολούθησε σχεδόν 55.000 άτομα το 2011, βοηθώντας επιτυχώς 7.441 άτομα να αποφύγουν την υπερχρέωση.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η CRÉSUS λειτουργεί στο πλαίσιο της πρόληψης της υπερχρέωσης και του περιορισμού του οικονομικού αποκλεισμού. Ο οργανισμός επικεντρώνεται στο να βοηθήσει τους πληθυσμούς που βρίσκονται σε κίνδυνο να ξεφύγουν από τις αρνητικές συνέπειες του οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η CRÉSUS στοχεύει στην πρόληψη της υπερχρέωσης και στη στήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Ο οργανισμός παρέχει εξατομικευμένη υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης, των συμβουλών και της ψυχολογικής βοήθειας, ενώ παράλληλα συνεργάζεται με τα πιστωτικά ιδρύματα για την προώθηση υπεύθυνων πρακτικών.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο πρόληψης και έγκαιρης ανίχνευσης της υπερχρέωσης της CRÉSUS μπορεί να προσαρμοστεί και να εφαρμοστεί σε διάφορες περιοχές και χώρες. Η έμφαση που δίνει ο οργανισμός στη συνεργασία με τους πιστωτικούς φορείς και την ατομική υποστήριξη μπορεί να μεταφερθεί σε διάφορα κοινωνικοοικονομικά πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Η CRÉSUS καινοτομεί αναπτύσσοντας ένα μοναδικό μοντέλο για την έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη της υπερχρέωσης. Η προσέγγιση της

οργάνωσης που συνεργάζεται με πιστωτικά ιδρύματα και προσφέρει ατομική υποστήριξη συμβάλλει στην κοινωνική καινοτομία για την αντιμετώπιση του οικονομικού αποκλεισμού.

- **Προστιθέμενη αξία:** Η CRÉSUS δημιουργεί οικονομικό αντίκτυπο με την εξοικονόμηση κόστους για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις τοπικές αρχές. Αποτρέποντας την υπερχρέωση, η CRÉSUS βοηθά τους πιστωτές να αποφύγουν δαπάνες όπως τέλη αίτησης, μερική διαγραφή χρέους και αναδιάρθρωση χρέους. Ο οικονομικός αντίκτυπος για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις τοπικές αρχές είναι σημαντικός και ανήλθε σε 125 εκατ. ευρώ και 15 εκατ. ευρώ αντίστοιχα το 2011. Επιπλέον, η υποστήριξη του οργανισμού συμβάλλει στον περιορισμό των κοινωνικών προβλημάτων που συνδέονται με την υπερχρέωση, παρέχοντας έτσι προστιθέμενη αξία στα άτομα και την κοινωνία.

4. Η SIEL BLEU GROUP, με διευθυντή τον Jean-Michel Ricard, επικεντρώνεται στην πρόληψη μέσω της άσκησης για ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία και άτομα που πάσχουν από εκφυλιστικές ασθένειες. Ο οργανισμός προσφέρει προσαρμοσμένες σωματικές δραστηριότητες για την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης, ορισμένων ασθενειών και της απώλειας αυτονομίας αυτών των πληθυσμών, με στόχο τη βελτίωση της ευεξίας και την πρόληψη των ασθενειών. Η SIEL BLEU λειτουργεί σήμερα στη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ιρλανδία και την Ισπανία, με 300 υπαλλήλους και 70.000 δικαιούχους που συμμετέχουν σε σωματικές δραστηριότητες σε εβδομαδιαία βάση. Ο όμιλος εισήγαγε επίσης ένα εξειδικευμένο πανεπιστημιακό δίπλωμα το 2000 και συνεργάζεται με γιατρούς οι οποίοι "συνταγογραφούν" τις δραστηριότητες Siel Bleu ως εναλλακτική λύση στα αγχολυτικά. Η θυγατρική εταιρεία πωλήσεων του ομίλου, η GPS Santé, προσφέρει αθλητικές δραστηριότητες για επιχειρήσεις.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η SIEL BLEU GROUP δραστηριοποιείται στον τομέα της πρόληψης μέσω της σωματικής δραστηριότητας για ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία και άτομα με εκφυλιστικές ασθένειες. Με την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης και την προώθηση της ευημερίας, ο οργανισμός αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που σχετίζονται με την υγεία που αντιμετωπίζουν αυτοί οι πληθυσμοί.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η SIEL BLEU GROUP έχει ως στόχο την πρόληψη ασθενειών και τη βελτίωση της ευεξίας μέσω προσαρμοσμένων σωματικών δραστηριοτήτων. Ο οργανισμός επικεντρώνεται στην παροχή προσβάσιμων και

προσαρμοσμένων σωματικών δραστηριοτήτων για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με εκφυλιστικές ασθένειες.

- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο πρόληψης μέσω της σωματικής δραστηριότητας της SIEL BLEU GROUP μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες περιοχές και χώρες. Η έμφαση που δίνει ο οργανισμός στην προσαρμογή των σωματικών δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένους πληθυσμούς και στη συνεργασία με τους επαγγελματίες υγείας μπορεί να αναπαραχθεί σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια.
 - **Καινοτομία:** Η SIEL BLEU GROUP καινοτομεί συνδυάζοντας τη σωματική δραστηριότητα και τις στρατηγικές πρόληψης για την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης, της ασθένειας και της απώλειας αυτονομίας. Η προσέγγισή τους να συνταγογραφούν σωματικές δραστηριότητες ως εναλλακτική λύση στα αγχολυτικά καταδεικνύει την καινοτομία στην προώθηση της ευημερίας μεταξύ των πληθυσμών-στόχων.
 - **Προστιθέμενη αξία:** Η SIEL BLEU GROUP δημιουργεί άμεσες και έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις. Μέσω της μείωσης των καταγμάτων και των περιπτώσεων διαβήτη τύπου II, οι δραστηριότητες του οργανισμού μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων για τους δημόσιους φορείς, όπως 15 δισεκατομμύρια ευρώ έως το 2015 και 59 δισεκατομμύρια ευρώ έως το 2020 μόνο στη Γαλλία. Έμμεσα, τα άτομα βιώνουν βελτιωμένη ποιότητα ζωής και μειώνουν την επιβάρυνση των οικογενειών και των φίλων τους, ενώ οι ασφαλιστικές εταιρείες έχουν λιγότερες υπηρεσίες να προσφέρουν και η φαρμακοβιομηχανία βλέπει αυξημένη ζήτηση για ελαφρές θεραπείες.
5. Το ANDES είναι ένα δίκτυο αλληλέγγυων παντοπωλείων που επικεντρώνεται στην ανάκτηση και διανομή φρούτων και λαχανικών. Υπό τη διεύθυνση του Guillaume Barst, το ANDES προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων που πωλούνται σε μειωμένες τιμές (μεταξύ 10% και 30% της λιανικής τιμής) σε άτομα που αντιμετωπίζουν επισφαλείς καταστάσεις. Η οργάνωση παρέχει επίσης ατομική υποστήριξη για προσωπικά σχέδια και θεματικά εργαστήρια. Η ANDES συμβάλλει στην επαγγελματική επανένταξη με τη συλλογή φρούτων και λαχανικών, είτε μέσω της αγοράς είτε μέσω της ανάκτησης των απούλητων προϊόντων από τις αγορές χονδρικής πώλησης, όπως η Rungis, η Perpignan, η Μασσαλία και η Λιλ. Το 2010, η ANDES

πούλησε 1.100 τόνους φρούτων και λαχανικών μόνο στις αγορές της Rungis και της Perpignan, διανέμοντάς τα σε κοινωνικές οργανώσεις, συγκεκριμένα σε κοινωνικά παντοπωλεία.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το ANDES δραστηριοποιείται στον τομέα της αντιμετώπισης της επισιτιστικής ανασφάλειας και της υποστήριξης ατόμων σε επισφαλείς καταστάσεις. Η οργάνωση παρέχει πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές επιλογές τροφίμων και συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη προσφέροντας ατομική υποστήριξη και εργαστήρια.
 - **Στόχοι της οργάνωσης:** Το ANDES στοχεύει στην προώθηση της επαγγελματικής επανένταξης και στην καταπολέμηση της επισιτιστικής ανασφάλειας. Συλλέγοντας και διανέμοντας ανακτημένα φρούτα και λαχανικά, η οργάνωση παρέχει προσιτές και θρεπτικές επιλογές τροφίμων, ενώ παράλληλα υποστηρίζει τα άτομα στα προσωπικά τους σχέδια.
 - **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο ανάκτησης και διανομής φρούτων και λαχανικών του ANDES μπορεί δυνητικά να αναπαραχθεί σε άλλες χονδρικές αγορές και περιοχές. Το δίκτυο αλληλέγγυων παντοπωλείων μπορεί να επεκταθεί σε πρόσθετες εθνικές αγορές ενδιαφέροντος, επιτρέποντας την ένταξη περισσότερων ανθρώπων στο εργατικό δυναμικό και την αντιμετώπιση της επισιτιστικής ανασφάλειας.
 - **Καινοτομία:** Το ANDES καινοτομεί συνδυάζοντας την ανάκτηση φρούτων και λαχανικών με την παροχή ατομικής υποστήριξης και θεματικών εργαστηρίων. Ο οργανισμός αντιμετωπίζει τη σπατάλη τροφίμων, συμβάλλει στην επαγγελματική επανένταξη και προωθεί πιο υγιεινές διατροφικές συνήθειες.
 - **Προστιθέμενη αξία:** Το ANDES παράγει οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Στο οικονομικό μέτωπο, οι δραστηριότητες της οργάνωσης οδηγούν σε εξοικονόμηση πόρων για τις τοπικές αρχές από την άποψη της αποφυγής του κόστους των προγραμμάτων επισιτιστικής βοήθειας. Σε κοινωνικό επίπεδο, το ANDES μειώνει το κοινωνικό κόστος που συνδέεται με την επισφάλεια και τον αποκλεισμό, ενώ βελτιώνει την υγεία των πελατών της μέσω της πρόσβασης σε φρούτα και λαχανικά.
6. Η Jardins de Cocagne, η οποία ιδρύθηκε και διευθύνεται από τον Jean-Guy Henckel, επικεντρώνεται στην καλλιέργεια βιολογικών λαχανικών και τη διανομή τους μέσω ενός δικτύου με περισσότερους από 100 βιολογικούς λαχανόκηπους σε όλη τη Γαλλία. Ο οργανισμός απασχολεί άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες, παρέχοντάς

τους ευκαιρίες εργασίας και μετασχηματίζοντας την έννοια της απασχολησιμότητας. Τα βιολογικά λαχανικά πωλούνται σε ένα δίκτυο μελών-καταναλωτών με τη μορφή εβδομαδιαίων καλαθιών. Η Jardins de Cocagne είναι ο κορυφαίος παραγωγός βιολογικών λαχανικών στη Γαλλία, με 120 κήπους, 4.000 κηπουρούς και 20.000 οικογένειες-μέλη-καταναλωτές.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Jardins de Cocagne δραστηριοποιείται στον τομέα της βιολογικής παραγωγής λαχανικών και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Η οργάνωση καλύπτει τις ανάγκες απασχόλησης ατόμων που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες, ενώ παράλληλα προωθεί πρακτικές βιολογικής γεωργίας και αειφόρου γεωργίας.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η Jardins de Cocagne στοχεύει στην παροχή ευκαιριών εργασίας σε άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες μέσω της παραγωγής βιολογικών λαχανικών. Ο οργανισμός συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη και στα βιώσιμα συστήματα διατροφής καλλιεργώντας βιολογικά λαχανικά και διανέμοντάς τα μέσω του δικτύου των κήπων και των μελών-καταναλωτών του.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της Jardins de Cocagne για τη βιολογική παραγωγή λαχανικών και την ένταξη στην απασχόληση μπορεί ενδεχομένως να αναπαραχθεί σε άλλες περιοχές και χώρες. Το δίκτυο των λαχανόκηπων και το μοντέλο απασχόλησης μπορούν να προσαρμοστούν σε διάφορα κοινωνικοοικονομικά πλαίσια, επιτρέποντας την επέκταση της βιώσιμης γεωργίας και των ευκαιριών απασχόλησης.
- **Καινοτομία:** Η Jardins de Cocagne καινοτομεί συνδυάζοντας τη βιολογική παραγωγή λαχανικών με πρωτοβουλίες κοινωνικής ένταξης. Ο οργανισμός προσφέρει απασχόληση και κατάρτιση σε άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες, ενώ παράλληλα προωθεί πρακτικές βιολογικής γεωργίας και μικρά κανάλια διανομής, συμβάλλοντας έτσι στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Jardins de Cocagne παράγει οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Οι δραστηριότητες του οργανισμού έχουν ως αποτέλεσμα καθαρό αντίκτυπο για τις τοπικές αρχές από την άποψη του αποφευγόμενου κόστους και των κερδών. Επιπλέον, η Jardins de Cocagne μειώνει το κοινωνικό κόστος που συνδέεται με τον αποκλεισμό και βελτιώνει την υγεία των καταναλωτών μέσω της παροχής βιολογικής, ισορροπημένης διατροφής. Η χρήση από την οργάνωση

σύντομων καναλιών διανομής και πρακτικών βιολογικής γεωργίας μειώνει επίσης τη ρύπανση και προωθεί την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

7. Η Union Nationale des Points Information Médiation MultiServices (Εθνική Ένωση Σημείων Πληροφόρησης Πολυπηρεσιακής Διαμεσολάβησης), γνωστή ως PIMMS, ιδρύθηκε από τον Gilles Reydellet για να εξασφαλίσει ότι όλα τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των απομονωμένων και περιθωριοποιημένων, έχουν πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες. Τα PIMMS βοηθούν τα άτομα αυτά με τους φορείς παροχής δημόσιων υπηρεσιών, παρέχοντας καθοδήγηση και υποστήριξη για να τα βοηθήσουν να γίνουν αυτόνομοι. Επιπλέον, οι PIMMS διαμεσολαβούν μεταξύ των ατόμων που βοηθούν και των συνεργαζόμενων εταιρειών για την επίλυση συγκρούσεων. Με 44 τοποθεσίες σε όλη τη Γαλλία, οι PIMMS δέχθηκαν 268.000 χρήστες το 2010, αντιμετωπίζοντας πάνω από 400.000 αιτίες για βοήθεια.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η PIMMS δραστηριοποιείται στον τομέα της τοπικής βοήθειας για τις διοικητικές διατυπώσεις, εστιάζοντας στην παροχή πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες για άτομα που μπορεί να είναι απομονωμένα ή περιθωριοποιημένα. Η οργάνωση προσφέρει καθοδήγηση και υποστήριξη για να βοηθήσει τα άτομα να περιηγηθούν στις διοικητικές διαδικασίες και να μεσολαβήσουν σε συγκρούσεις, ιδίως σε αστικές και αγροτικές περιοχές.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Η PIMMS έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι όλοι έχουν πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες, παρέχοντας βοήθεια για τις διοικητικές διατυπώσεις και τη διαμεσολάβηση. Ο οργανισμός προσπαθεί να ενδυναμώσει τα άτομα, να βελτιώσει την αυτόνομότητά τους και να επιλύσει τις συγκρούσεις στις αλληλεπιδράσεις τους με τους φορείς παροχής δημόσιων υπηρεσιών και τις συνεργαζόμενες εταιρείες.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο τοπικής βοήθειας και διαμεσολάβησης της PIMMS μπορεί δυναμικά να αναπαραχθεί σε άλλες περιοχές και χώρες. Η έννοια της παροχής υποστήριξης για τις διοικητικές διατυπώσεις και της διαμεσολάβησης σε συγκρούσεις μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά πλαίσια, επιτρέποντας την επέκταση των υπηρεσιών ώστε να προσεγγίσουν περισσότερα άτομα που έχουν ανάγκη.
- **Καινοτομία:** Η PIMMS καινοτομεί συνδυάζοντας την τοπική βοήθεια με τις διοικητικές διατυπώσεις και τις υπηρεσίες διαμεσολάβησης. Ο οργανισμός αντιμετωπίζει τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα κατά

την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και επιλύει τις συγκρούσεις για να εξασφαλίσει μια ομαλότερη εμπειρία. Το μοντέλο της PIMMS παρέχει μια μοναδική προσέγγιση για την ενδυνάμωση των ατόμων και την ενίσχυση της επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών και των παρόχων υπηρεσιών.

- **Προστιθέμενη αξία:** Το PIMMS παράγει οικονομικά οφέλη για τις τοπικές αρχές και τις εταιρείες-εταίρους. Οι δραστηριότητες του οργανισμού οδηγούν σε εξοικονόμηση πόρων για τις τοπικές αρχές μέσω της αποφυγής δαπανών και επιδοτήσεων, ενώ οι εταιρείες-εταίροι επωφελούνται από τη διεύρυνση της πελατειακής βάσης και τη μείωση του διαχειριστικού και λειτουργικού κόστους. Επιπλέον, το PIMMS βελτιώνει την ασφάλεια των χρηστών και μετριάξει τον κίνδυνο συγκρούσεων, με αποτέλεσμα θετικό αντίκτυπο σε ολόκληρη τη κοινότητα.
8. Ο όμιλος SOS, με επικεφαλής τον Jean-Marc Borello, είναι ένας εξέχων παίκτης στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας με περισσότερες από 170 οντότητες και 2.700 υπαλλήλους. Ο όμιλος δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς, όπως η ένταξη μέσω της οικονομικής δραστηριότητας, η ιατρική περίθαλψη, η κατάρτιση και η εκπαίδευση και η βιώσιμη ανάπτυξη. Ο Groupe SOS έχει ιδρύσει 200 εγκαταστάσεις, απασχολεί 3.000 άτομα και λειτουργεί με προϋπολογισμό 200 εκατομμυρίων ευρώ.
- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Ο Όμιλος SOS δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων και την παροχή λύσεων για τους πλέον μειονεκτούντες. Ο οργανισμός επικεντρώνεται σε τομείς όπως η ένταξη, η ιατρική περίθαλψη, η κατάρτιση και η βιώσιμη ανάπτυξη, συμβάλλοντας στην κοινωνική και οικονομική ευημερία των κοινοτήτων.
 - **Στόχοι της οργάνωσης:** Στόχος του Groupe SOS είναι η εδραίωση του τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του. Ο οργανισμός παρέχει λύσεις στέγασης για τους πλέον μειονεκτούντες, προωθώντας την κοινωνική ένταξη και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής των περιθωριοποιημένων ατόμων.
 - **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της Groupe SOS για την παροχή λύσεων στέγασης μπορεί δυνητικά να αναπαραχθεί σε άλλες περιοχές και χώρες. Η προσέγγιση του οργανισμού για την αντιμετώπιση των προκλήσεων έλλειψης στέγης και στέγασης μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά πλαίσια,

επιτρέποντας την επέκταση των υπηρεσιών και την αναπαραγωγή επιτυχημένων πρακτικών.

- **Καινοτομία:** Ο όμιλος SOS επιδεικνύει καινοτομία μέσω της πολύπλευρης προσέγγισής του στις κοινωνικές προκλήσεις. Λειτουργώντας σε διάφορους τομείς και προσφέροντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες, ο οργανισμός αντιμετωπίζει σύνθετα κοινωνικά ζητήματα και προωθεί βιώσιμες λύσεις.
- **Προστιθέμενη αξία:** Ο Όμιλος SOS παράγει οικονομικά και κοινωνικά οφέλη παρέχοντας λύσεις στέγασης στους πιο μειονεκτούντες. Οι δραστηριότητες του οργανισμού οδηγούν σε εξοικονόμηση πόρων για τις τοπικές αρχές, προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις σε σχέση με τα συλλογικά καταλύματα ή τα ξενοδοχεία και μειώνουν το κόστος σε σύγκριση με τη νοσηλεία σε νοσοκομεία. Επιπλέον, ο Groupe SOS επικεντρώνεται στην κοινωνική φροντίδα, συμβάλλοντας στη συνολική ευημερία των ατόμων και των κοινοτήτων.

9. Η ADIE (Ένωση για το Δικαίωμα στην Οικονομική Πρωτοβουλία) είναι κορυφαίος φορέας μικροπιστώσεων στη Γαλλία. Παρέχει μικροπιστώσεις σε μικροεπιχειρηματίες που αποκλείονται από το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα, ιδίως σε ανέργους και σε όσους λαμβάνουν ελάχιστες κοινωνικές παροχές. Η ADIE υποστηρίζει τους εν λόγω επιχειρηματίες καθ' όλη τη διάρκεια των έργων τους για να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η ADIE δραστηριοποιείται στο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο της Γαλλίας, όπου υπάρχει η ανάγκη παροχής πρόσβασης σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες για τους μικροεπιχειρηματίες που αποκλείονται από το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** ADIE στοχεύει στη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου για τις μικροπιστώσεις, στην προώθηση της αυτοαπασχόλησης και στη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ίδρυση επιχειρήσεων. Επικεντρώνεται στην παροχή υποστήριξης και ευκαιριών χρηματοδότησης σε άτομα που αντιμετωπίζουν οικονομικό αποκλεισμό.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο της ADIE για την παροχή μικροπιστώσεων και ολοκληρωμένης υποστήριξης στους μικροεπιχειρηματίες είναι μεταβιβάσιμο σε άλλες περιοχές και χώρες. Η προσέγγισή τους μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά πλαίσια για την αντιμετώπιση των αναγκών των

περιθωριοποιημένων ατόμων που επιδιώκουν να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση.

- **Καινοτομία:** Η χρήση των μικροπιστώσεων από την ADIE ως εργαλείο για την ενδυνάμωση των μικροεπιχειρηματιών και οι ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης που παρέχει αποδεικνύουν την καινοτομία. Είναι πρωτοπόροι στην έννοια της μικροπίστωσης στη Γαλλία και συνεχίζουν να καινοτομούν στις προσπάθειές τους να διευκολύνουν την οικονομική πρωτοβουλία και την ένταξη.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η ADIE προσφέρει προστιθέμενη αξία παρέχοντας πρόσβαση σε χρηματοδότηση και υπηρεσίες υποστήριξης που είναι ειδικά προσαρμοσμένες στις ανάγκες των πολύ μικρών επιχειρηματιών. Συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην οικονομική ενδυνάμωση και στην κοινωνική ένταξη, προσθέτοντας έτσι αξία στα άτομα και στην κοινωνία στο σύνολό της.

10. Η Agence du Don en Nature (ADN) λειτουργεί ως ενδιαμέσος φορέας μεταξύ των κατασκευαστών μη πωληθέντων νέων μη διατροφικών προϊόντων και των φιλανθρωπικών οργανώσεων, καλύπτοντας την κοινωνική ανάγκη να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε ποιοτικά προϊόντα καθημερινής χρήσης για όσους ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας στη Γαλλία. Η ADN έχει δημιουργήσει μια πλατφόρμα εφοδιαστικής για τη συλλογή και διανομή αυτών των προϊόντων στα πιο άπορα νοικοκυριά, μειώνοντας έτσι τα απορρίμματα και παρέχοντας βασικά είδη σε όσους τα έχουν ανάγκη.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η ΕΕΔ αντιμετωπίζει το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο της φτώχειας και της περιορισμένης πρόσβασης σε βασικά προϊόντα, παρέχοντας μια λύση για τη διανομή μη πωληθέντων αγαθών σε όσους έχουν ανάγκη.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Στόχος της ADN είναι να διασφαλίσει ότι τα άτομα που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας στη Γαλλία έχουν πρόσβαση σε ποιοτικά προϊόντα καθημερινής χρήσης, βελτιώνοντας έτσι την ευημερία και τις συνθήκες διαβίωσής τους.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες περιοχές και χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, παρέχοντας μια βιώσιμη λύση για τη μείωση των απορριμμάτων και τη στήριξη όσων έχουν ανάγκη.
- **Καινοτομία:** Η προσέγγιση της ADN να συνεργάζεται με κατασκευαστές και φιλανθρωπικά ιδρύματα για τη διανομή μη πωληθέντων προϊόντων είναι

καινοτόμος, καθώς αντιμετωπίζει τόσο το περιβαλλοντικό ζήτημα των αποβλήτων όσο και το κοινωνικό ζήτημα της πρόσβασης σε βασικά είδη.

- **Προστιθέμενη αξία:** Η ADN προσδίδει προστιθέμενη αξία με την αποτελεσματική αναδιανομή αχρησιμοποίητων προϊόντων σε ενώσεις εταίρους, ωφελώντας εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους ετησίως. Το έργο τους όχι μόνο μειώνει τα απόβλητα, αλλά συμβάλλει επίσης στην κοινωνική ένταξη και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης (OCDE, 2013a).

7.1.2. Ηνωμένο Βασίλειο

1. Η Coin Street είναι ένας οργανισμός που εδρεύει στην περιοχή South Bank του Λονδίνου, με όραμα τη δημιουργία μιας ζωντανής αστικής κοινότητας όπου οι οικιστικές περιοχές θα συνυπάρχουν με χώρους πρασίνου και τοπικά καταστήματα. Αγοράζουν γη, χτίζουν κοινωνικές κατοικίες, αναβαθμίζουν τις υποδομές και συντηρούν την περιοχή για να βελτιώσουν τη περιοχή. Η Coin Street παρέχει επίσης υπηρεσίες φροντίδας παιδιών, αθλητικές εγκαταστάσεις και πολιτιστικές εκδηλώσεις προς όφελος των κατοίκων της South Bank.
 - **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Coin Street αντιμετωπίζει κοινωνικές ανάγκες βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης και την εμπειρία της κοινότητας στη South Bank, ανταποκρινόμενη στην αύξηση των τιμών των ακινήτων και εξασφαλίζοντας πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση και βασικές υπηρεσίες.
 - **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο κύριος στόχος τους είναι να δημιουργήσουν ένα καλύτερο περιβάλλον διαβίωσης στο South Bank, παρέχοντας κοινωνική στέγαση, χώρους πρασίνου και κοινωνικές υπηρεσίες, καθιστώντας το ένα επιθυμητό μέρος για να ζει, να εργάζεται και να παίζει κανείς.
 - **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η προσέγγιση της Coin Street για την αστική ανάπτυξη, που συνδυάζει οικονομικά προσιτή στέγαση, κοινοτικές ανέσεις και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις.
 - **Καινοτομία:** Η καινοτόμος προσέγγισή τους ενσωματώνει διάφορους τομείς, όπως η στέγαση, η παιδική φροντίδα, η αναψυχή και η ανάπτυξη υποδομών, για τη δημιουργία μιας ολιστικής κοινότητας χωρίς αποκλεισμούς.
 - **Προστιθέμενη αξία:** Οι δραστηριότητες της Coin Street ωφελούν τους κατοίκους παρέχοντας οικονομικά προσιτή στέγαση, κοινωνικές υπηρεσίες και κοινοτικές

εκδηλώσεις. Ο αντίκτυπός τους επεκτείνεται σε εκατομμύρια ανθρώπους, συμβάλλοντας στη συνολική ευημερία και τη βιωσιμότητα της South Bank.

2. Η Cool2Care είναι ένας αγγλικός οργανισμός που παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης για νέους με αναπηρία και τις οικογένειές τους. Αντιμετωπίζουν αναπηρίες που σχετίζονται με σωματικές παθήσεις, θέματα συμπεριφοράς και εκπαιδευτικές διαταραχές. Η Cool2Care προσλαμβάνει, εκπαιδεύει και τοποθετεί εξειδικευμένους φροντιστές σε οικογένειες, παιδιά και νέους με αναπηρία.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Η Cool2Care αντιμετωπίζει την κοινωνική ανάγκη για εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης για νέους με αναπηρία και τις οικογένειές τους, παρέχοντάς τους επαγγελματίες συνοδούς και βελτιώνοντας τη συνολική τους ευημερία.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Ο κύριος στόχος τους είναι να δώσουν τη δυνατότητα σε νέους και παιδιά με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης και συντροφιάς που επηρεάζουν θετικά τη ζωή τους και τη ζωή των οικογενειών τους.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο πρόσληψης, κατάρτισης και τοποθέτησης εξειδικευμένων φροντιστών της Cool2Care μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες περιοχές ή χώρες που χρειάζονται παρόμοιες υπηρεσίες υποστήριξης για νέους με αναπηρία.
- **Καινοτομία:** Η καινοτόμος προσέγγισή τους έγκειται στην παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης και συντροφιάς σε νέους με αναπηρία, καλύπτοντας τις μοναδικές ανάγκες τους και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους.
- **Προστιθέμενη αξία:** Οι υπηρεσίες της Cool2Care έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ευημερία των παιδιών και των οικογενειών, παρέχοντας υποστήριξη και δημιουργώντας περισσότερο ελεύθερο χρόνο για τις οικογένειες. Το έργο τους καλύπτει ένα κενό στην αγορά, προσφέροντας εξειδικευμένη φροντίδα που έχει προοπτικές ανάπτυξης (OCDE, 2013a).

7.1.3. Ιταλία

1. Το Fondazione Con il Sud είναι ένα ιταλικό ιδιωτικό, μη κερδοσκοπικό ίδρυμα που επικεντρώνεται στην προώθηση κοινωνικών υποδομών και πνευματικών δομών στη νότια Ιταλία. Η καινοτόμος προσέγγισή του περιλαμβάνει τη στήριξη τοπικών

αναπτυξιακών έργων και οργανώσεων του τρίτου τομέα, με στόχο την αντιμετώπιση των υφιστάμενων ανισοτήτων μεταξύ των βόρειων και νότιων περιοχών της χώρας.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το ίδρυμα δραστηριοποιείται στη νότια Ιταλία, όπου υπάρχουν σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες σε σύγκριση με τις βόρειες περιοχές. Οι δραστηριότητές του αποσκοπούν στην ενίσχυση της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και στην εδραίωση των πολιτικών και ατομικών δικαιωμάτων.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Fondazione Con il Sud έχει ως στόχο την προώθηση της πολιτικής και οικονομικής ανάπτυξης στη νότια Ιταλία, υποστηρίζοντας τοπικές πρωτοβουλίες και έργα. Επικεντρώνεται στη συμπλήρωση των δημόσιων πολιτικών και στην αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο και οι πρωτοβουλίες που εφαρμόζει το Fondazione Con il Sud μπορούν να χρησιμεύσουν ως παράδειγμα για άλλες περιφέρειες ή χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις όσον αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη και τις κοινωνικές ανισότητες.
- **Καινοτομία:** Το ίδρυμα επιδεικνύει καινοτομία στην προσέγγισή του, δημιουργώντας ένα δίκτυο αλληλεγγύης, φέρνοντας σε επαφή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και φορείς του τρίτου τομέα για τη στήριξη τοπικών αναπτυξιακών έργων στη νότια Ιταλία.
- **Προστιθέμενη αξία:** Το Fondazione Con il Sud δημιουργεί προστιθέμενη αξία κινητοποιώντας σημαντικούς οικονομικούς πόρους μέσω δωρεών από τους ιδρυτές του. Έχουν επιτύχει αξιοσημείωτα αποτελέσματα όσον αφορά τη χρηματοδότηση έργων, την υποστήριξη πανεπιστημίων και την παροχή καινοτόμων λύσεων για τη φροντίδα και την υποστήριξη ατόμων με αναπηρία και ηλικιωμένων ατόμων (OCDE, 2013a).

7.1.4. Γερμανία

1. Η Pfefferwerk Stadtkultur gGmbH είναι μια γερμανική κοινωνική επιχείρηση που εδρεύει στο Βερολίνο και επικεντρώνεται στην ενίσχυση του κοινωνικού ιστού της χώρας, ιδίως στο πλαίσιο της επανένωσης. Προσφέρει διάφορες υπηρεσίες και πρωτοβουλίες για τη στήριξη των νέων, όπως φροντιστήρια, επαγγελματική κατάρτιση και λειτουργία σχολείων, κέντρων φροντίδας και ξενώνων. Το Pfefferwerk Stadtkultur

εμπλέκει ενεργά τους κατοίκους της περιοχής και ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γενεών και την προσέγγιση της αυτοβοήθειας για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Pfefferwerk Stadtkultur αντιμετωπίζει τις κοινωνικές ανάγκες στη Γερμανία, ιδίως σε σχέση με τις συνέπειες της επανένωσης. Εργάζεται για την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης προωθώντας τη συμμετοχή των γενεών, τις προσεγγίσεις αυτοβοήθειας και την υποστήριξη πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Pfefferwerk Stadtkultur έχει ως στόχο να προωθήσει την ανάπτυξη οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών, να προάγει την ιδιότητα του πολίτη και να ενθαρρύνει τους κατοίκους να αναμειγνύονται και να αναμιγνύονται. Παρέχουν μια σειρά υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της υποστήριξης των νέων, οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων.
- **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** Η προσέγγιση του Pfefferwerk Stadtkultur για τη συμμετοχή των κατοίκων και την προώθηση της αυτοβοήθειας μπορεί να μεταφερθεί σε άλλες κοινότητες που αντιμετωπίζουν κοινωνικές προκλήσεις. Οι πρωτοβουλίες και τα έργα τους μπορούν να χρησιμεύσουν ως πρότυπα για την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού και την προώθηση της κοινοτικής συμμετοχής σε διαφορετικά πλαίσια.
- **Καινοτομία:** Pfefferwerk Stadtkultur επιδεικνύει Καινοτομία μέσω της χρήσης καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας στα σχολεία που εποπτεύει. Εφαρμόζοντας προοδευτικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η Pfefferwerk Stadtkultur παράγει προστιθέμενη αξία παρέχοντας βασικές υπηρεσίες και πρωτοβουλίες που υποστηρίζουν τους νέους, ενισχύουν τους κοινωνικούς δεσμούς και προωθούν την κοινωνική ενσωμάτωση. Οι δραστηριότητές τους συμβάλλουν στην ευημερία των κοινοτήτων, βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης και προσφέρουν ευκαιρίες για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη (OCDE, 2013a).

7.1.5. Σουηδία

1. Η Vågen ut! είναι μια συνεταιριστική οργάνωση που δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς, όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, χειροτεχνία και κλωστοϋφαντουργία. Παρέχει υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης και υποστήριξης σε άτομα που αντιμετωπίζουν δύσκολες καταστάσεις και αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.
 - **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** αντιμετωπίζει κοινωνικές ανάγκες βοηθώντας άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες να βρουν μόνιμη απασχόληση. Παρέχει επαγγελματική κατάρτιση και υποστήριξη σε όσους αποκλείονται από την αγορά εργασίας. Οι δραστηριότητές τους συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη και την οικονομική ενδυνάμωση.
 - **Στόχοι της οργάνωσης:** Vågen ut! στοχεύει στη δημιουργία μόνιμων ευκαιριών απασχόλησης για άτομα σε δύσκολες καταστάσεις. Επικεντρώνεται στην επαγγελματική κατάρτιση, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την υποστήριξη επιχειρήσεων. Οι προσπάθειές τους συμβάλλουν στη μείωση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
 - **Δυνατότητα Μεταφοράς των στοιχείων:** μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες περιοχές και χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις. Η προσέγγιση της ενδυνάμωσης των ατόμων μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μπορεί να προσαρμοστεί σε διαφορετικά πλαίσια.
 - **Καινοτομία:** επιδεικνύει Καινοτομία μέσω του συνεργατικού μοντέλου και της συμμετοχής του σε διάφορους τομείς. Προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης και λειτουργούν κοινωνικές επιχειρήσεις σε ανταγωνιστικές αγορές όπως η κλωστοϋφαντουργία και η ξενοδοχειακή βιομηχανία. Η προσέγγισή τους συνδυάζει επιχειρηματικές δραστηριότητες με κοινωνικό αντίκτυπο.
 - **Προστιθέμενη αξία:** δημιουργώντας ευκαιρίες απασχόλησης, παρέχοντας επαγγελματική κατάρτιση και συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων. Οι δραστηριότητές τους έχουν ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση κόστους για την κοινότητα, όπως η μείωση των επιδομάτων ανεργίας και των κοινωνικών παροχών. Λαμβάνουν επίσης αναγνώριση από τις αρχές και τους ερευνητές για τη συμβολή τους στην κοινωνική ευημερία (OCDE, 2013a).

7.1.6. Ισπανία

1. Το Πάρκο Κοινωνικής Καινοτομίας στο Μπιλμπάο, Ισπανία. Το Πάρκο Κοινωνικής Καινοτομίας, που βρίσκεται στο Μπιλμπάο της Ισπανίας, είναι ένα φιλόδοξο σχέδιο που έχει σχεδιαστεί για να λειτουργήσει ως μια "κοινωνική Silicon Valley". Υπό τη διαχείριση του Βασκικού Κέντρου Κοινωνικής και Εταιρικής Καινοτομίας, Denokinn, το πάρκο προορίζεται να τονώσει τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε μια περιοχή που βιώνει οικονομική παρακμή. Το πάρκο λειτουργεί ως τόπος συνάντησης για διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων ιδιωτών, οργανώσεων κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, φιλανθρωπικών οργανώσεων, ΜΚΟ, του ιδιωτικού τομέα και ιδρυμάτων. Στόχος τους είναι να αναπτύξουν συλλογικά νέα προϊόντα και υπηρεσίες που θα οδηγήσουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το πάρκο στεγάζει διάφορες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένου ενός "Εργαστηρίου Κοινωνικής Καινοτομίας" για την καλλιέργεια νέων κοινωνικών επιχειρήσεων και μιας "Ακαδημίας Κοινωνικής Καινοτομίας" για την κατάρτιση στην κοινωνική Επιχειρηματικότητα.

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το πάρκο λειτουργεί στην περιοχή του Μπιλμπάο, μια περιοχή που βιώνει οικονομική παρακμή, ανταποκρινόμενο έτσι στην επιτακτική ανάγκη για δημιουργία θέσεων εργασίας και οικονομική αναζωογόνηση. Το πάρκο υποστηρίζεται από τις τοπικές αρχές που αναγνωρίζουν τις δυνατότητες της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας να προωθήσει την κοινωνική και οικονομική αλλαγή.
- **Στόχοι του οργανισμού:** Το πάρκο έχει ως στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης και την προώθηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτό: Πρωταρχικός στόχος του πάρκου είναι η τόνωση των ευκαιριών απασχόλησης μέσω της προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας. Επιδιώκει να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων και παρέχει χώρο και πόρους για την ανάπτυξη νέων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το μοντέλο του πάρκου - η παροχή ενός ειδικού χώρου για συνεργασία, καινοτομία και υπηρεσίες υποστήριξης για την κοινωνική Επιχειρηματικότητα - θα μπορούσε ενδεχομένως να αναπαραχθεί σε άλλες τοποθεσίες και πλαίσια. Τα βασικά στοιχεία του μοντέλου, όπως το Εργαστήριο Καινοτομίας και η Ακαδημία Καινοτομίας, είναι επίσης μεταβιβάσιμα.

- **Καινοτομία:** Το πάρκο είναι καινοτόμο ως προς την προσέγγισή του για την προώθηση της ανάπτυξης της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Η ιδέα της συγκέντρωσης διαφορετικών ενδιαφερομένων σε έναν κοινό φυσικό χώρο για την τόνωση της καινοτομίας, σε συνδυασμό με τις πρακτικές υπηρεσίες υποστήριξης που παρέχει, αντιπροσωπεύει μια δημιουργική προσέγγιση για την καλλιέργεια της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- **Προστιθέμενη αξία:** Το πάρκο δημιουργεί προστιθέμενη αξία με την ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε μια περιοχή οικονομικής παρακμής. Οι υπηρεσίες του υποστηρίζουν την ανάπτυξη νέων κοινωνικών επιχειρήσεων, ενισχύοντας τη ζωντάνια και την ανθεκτικότητα της τοπικής κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες του αυξάνουν επίσης την ικανότητα και την κατανόηση της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, οδηγώντας ενδεχομένως σε περαιτέρω καινοτομία και ανάπτυξη στον τομέα αυτό (OECD, 2013b).

8. ΣΥΝΘΕΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η έρευνα σχετικά με τις καλές πρακτικές στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη παρουσιάζει συχνά σημαντικές προκλήσεις, κυρίως λόγω της έλλειψης καθιερωμένων και σαφώς καθορισμένων μεθοδολογιών για τον προσδιορισμό και την αναγνώριση μιας κοινωνικής επιχείρησης ως «καλής πρακτικής». Η βιβλιογραφία δείχνει ότι υπάρχει έλλειψη σε βάθος διερεύνησης όσον αφορά τα κριτήρια και τις παραμέτρους που χρησιμοποιούνται για την κατηγοριοποίηση των κοινωνικών επιχειρήσεων ως παραδείγματα καλών πρακτικών. Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι οι χώρες εντός της Ευρώπης είναι ασυνεπείς στην έναρξη και διεξαγωγή ερευνών με στόχο την ανάδειξη αυτών των καλών πρακτικών. Αυτή η περιορισμένη επιδίωξη ερευνητικών μελετών όχι μόνο εμποδίζει την ολοκληρωμένη κατανόηση της δυναμικής των επιχειρήσεων κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, αλλά και τη δυνατότητα αναπαραγωγής επιτυχημένων στρατηγικών.

Επιπλέον, η τρέχουσα κατάσταση του τοπίου της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας αποκαλύπτει μια άνιση κατανομή των αναγνωρισμένων καλών πρακτικών. Φαίνεται να απουσιάζουν ορισμένες χώρες από τα αποτελέσματα επιτυχημένων επιχειρηματικών μοντέλων και έτσι δεν αντικατοπτρίζεται η ολιστική εικόνα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Αυτό με τη σειρά του οδηγεί σε στρεβλές αντιλήψεις και δυνητικά χαμένες ευκαιρίες για διακρατική μάθηση και συνεργασία. Επιπλέον, οι ίδιες οι επιχειρήσεις της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας φαίνεται να επιδεικνύουν έλλειψη ενεργού συμμετοχής στην προβολή του έργου και των επιτυχιών τους. Παραμένει διφορούμενο αν αυτό οφείλεται στο συντριπτικό φόρτο εργασίας που αντιμετωπίζουν οι οργανώσεις αυτές ή σε έλλειμμα στη διάδοση και την προβολή των πλατφορμών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την ανάδειξη των επιτευγμάτων τους. Αυτό απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες για τη διευκόλυνση της καλύτερης ευαισθητοποίησης και αναγνώρισης των επιτυχημένων πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Από τη μελέτη των ανωτέρω κεφαλαίων και τη σύγκριση μεταξύ τους, προκύπτει μονάχα ένας οργανισμός που εμφανίζεται σε δύο εκθέσεις, σε αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αυτή του ΟΟΣΑ, ο οποίος είναι ο «Vägen Ut!» στη Σουηδία. Το συγκεκριμένο παράδειγμα, αφορά έναν οργανισμό - ομπρέλα συνεταιρισμών όπου βασική τους αποστολή είναι η δημιουργία θέσεων εργασίας και η απασχόληση ατόμων από ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, μέσα από τη πώληση αγαθών και υπηρεσιών. Ο λόγος που εμφανίζεται σε δύο εκθέσεις το

παράδειγμα αυτό μπορεί να είναι φυσικά το μέγεθός του, καθώς αποτελεί από μεγαλύτερους οργανισμούς κοινωνικών συνεταιρισμών στη Σουηδία, αλλά και λόγω των προσπαθειών που έχουν γίνει για ορατότητα εκ μέρους του, όπως φαίνεται και στην ιστοσελίδα: <https://vagenut.coop/english/>

Όσον αφορά την Ελλάδα, μελετώντας το εθνικό πλαίσιο και αναλύοντας τα διαθέσιμα δεδομένα, ως καλή πρακτική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο φορέας κοινωνικής Επιχειρηματικότητας με την ονομασία «Π.Ο.Κοι.Σ.Π.Ε.»⁴⁶. Η Π.Ο.Κοι.Σ.Π.Ε. (Πανελλήνια Ομοσπονδία Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης) ιδρύθηκε το 2011 υπό το ν.2716/1999 ως δευτεροβάθμιο όργανο των Κοι.Σ.Π.Ε. έχει εργαστεί ανελλιπώς τη τελευταία δεκαετία με σκοπό τη διεκδίκηση νέων μηχανισμών υποστήριξης για τα μέλη της. Παράλληλα, μέσω του πολύ-παραγοντικού της ρόλου, συμμετέχει ως υποστηρικτής του έργου των μελών της αλλά και ως ενισχυτής των δράσεών τους. Διαθέτει μηχανισμούς συμβουλευτικής και υποστήριξης και υλοποιεί πρωτοπόρα προγράμματα στο τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στη χώρα. Ένα πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρέμβασης για την υποστήριξη των Κοινωνικών Συνεταιρισμών (Κοι.Σ.Π.Ε) του αρθ. 12 του Ν.2716/1999 στην κατεύθυνση βελτίωσης της διοικητικής και διαχειριστικής τους ικανότητας». Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί την πρώτη πανελλαδική προσπάθεια ολιστικής υποστήριξης των Κοι.Σ.Π.Ε. και διασύνδεσής τους με το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα ταυτόχρονα ενώ επεμβαίνει στη πραγματική υποστήριξη των ωφελούμενων των συνεταιρισμών. Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε να υλοποιείται το 2019 και συνεχίστηκε σε μία κρίσιμη περίοδο για τη παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, ακόμα και σήμερα, τηρεί τα κριτήρια ώστε να διεκδικήσει το τίτλο μίας καλής πρακτικής στο τομέα της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, βάση των δεικτών που χρησιμοποιήσαμε στα προηγούμενα κεφάλαια:

- **Κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο:** Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ (Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁴⁷ με σκοπό την ενίσχυση των Κοι.Σ.Π.Ε. ως θεσμοθετημένες μονάδες υποστήριξης ατόμων που αντιμετωπίζουν ψυχικές παθήσεις.
- **Στόχοι της οργάνωσης:** Σκοπός είναι η ενίσχυση του τομέα ψυχικής υγείας στη χώρα και πιο συγκεκριμένα των διαδικασιών και υπηρεσιών που προωθούν την

⁴⁶ <https://pokoispe.gr/index.html>

⁴⁷ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020 αριθμ. 425/19-11-2019

επαγγελματική επανένταξη των ψυχικά πασχόντων. Για το λόγω αυτό δημιουργήθηκαν δυο πρωτοπόρα εργαλεία, ένα για την «αυτοεκπροσώπηση και συνηγορία» των ψυχικά ασθενών και ένα «μοντέλο Υποστηριζόμενης Απασχόλησης» για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους και την αποδοτικότερη επαγγελματική και κοινωνική επανένταξη. Αναλυτικότερα το πρόγραμμα χαρακτηρίζεται από 3 υποέργα ως εξής: «Ανάπτυξη εργαλείων αυτό-εκπροσώπησης & υποστήριξης ηγετικών ικανοτήτων μελών ΔΣ Κοι.Σ.Π.Ε κατηγορίας Α'», «Ανάπτυξη, προτυποποίηση και εφαρμογή εργαλείων υποστηριζόμενης απασχόλησης για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα κι ενίσχυση της επάρκειας και της διοικητικής και διαχειριστικής ικανότητας των ΚοιΣΠΕ.» και «Αξιολόγηση του έργου συνολικά και των αποτελεσμάτων του»

- **Δυνατότητα μεταφοράς των στοιχείων:** Το πρόγραμμα αυτό έχει τη δυνατότητα μεταφοράς καθώς έχει παράξει εργαλεία τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν αυτούσια στην υποστήριξη ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα ενώ οι προτυποποιημένες διαδικασίες ενίσχυσης της επάρκειας και της διοικητικής και διαχειριστικής ικανότητας μπορούν να υιοθετηθούν και από άλλους αντίστοιχους φορείς.
- **Καινοτομία:** Είναι το πρώτο πρόγραμμα που υλοποιείται στην Ελλάδα για την υποστήριξη των Κοι.Σ.Π.Ε. με την ταυτόχρονη διασύνδεση τους με το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα καθώς και με την άμεση υποστήριξη των ωφελούμενων.
- **Προστιθέμενη αξία:** Η ενίσχυση των Κοι.Σ.Π.Ε. συμβάλει άμεσα στην αποδοτικότερη κοινωνική και επαγγελματική ενσωμάτωση ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Η εκπαίδευση και ενδυνάμωση των ωφελούμενων σε θέματα ατομικών δικαιωμάτων και «αυτοεκπροσώπησης» είναι ζωτικής σημασίας για την αποφυγή αποκλεισμού σε μια κοινωνία. Για πολλές δεκαετίες οι Συνεταιρισμοί αντιμετώπιζαν πολύ σοβαρά προβλήματα πρόσβασης και καθυστερήσεων κατά την προσπάθεια επικοινωνίας και διεκδίκησης κρατική υποστήριξης. Με τη δημιουργία εξειδικευμένων εργαλείων γεφυρώνεται το χάσμα αυτό και μειώνεται σημαντικά η γραφειοκρατία. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. αποτελούν Μονάδες Ψυχικής Υγείας ενώ ταυτόχρονα λειτουργούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν τους άμεσα ωφελούμενους τους. Η ξεχωριστή ενίσχυση και υποστήριξη των δυο αυτών ρόλων συμβάλει σημαντικά στην περαιτέρω εφαρμογή της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα.

Παρόλο που από την ανάλυση των εκθέσεων παρουσιάστηκε η έλλειψη πληροφορίας γύρω από την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και ολοκληρωμένης τεκμηρίωσης των καλών πρακτικών, έγινε μια σημαντική προσπάθεια χαρτογράφησης τόσο της μεθοδολογίας ανάδειξης όσο και των δεικτών που διέπουν μια καλή πρακτική.

Παράλληλα, η έλλειψη δημοσιότητας μεγάλου αριθμού φορέων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας αποτελεί εμπόδιο για τη χαρτογράφηση αυτή. Σημαντικό παράδειγμα αποτελεί η Π.Ο.Κοι.Σ.Π.Ε. η οποία παρόλο που φαινομενικά ανταποκρίνεται θετικά στους δείκτες που ορίστηκαν μέσω της παρούσας διπλωματικής, δεν εντοπίζεται σε καμία από τις εκθέσεις και καταγραφές.

Για το λόγο αυτό είναι κύριας σημασίας η δημιουργία μιας λίστας δεικτών η οποία θα είναι διεθνώς αποδεκτή και θα συνδυάζεται με τα ευρήματα και τις εκθέσεις που δημοσιεύονται ανά τα κράτη.

9. Βιβλιογραφία – Πηγές

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αμίτσης Γ. (2014): «Το συλλογικό διακύβευμα της ενεργητικής ένταξης των ευπαθών ομάδων – Αναπτυξιακά διδάγματα από την Κοινωνική Ευρώπη», Παπαζήσης, Αθήνα
- Διεθνής Οργάνωση Βιομηχανικών Συνεταιρισμών και Υπηρεσιών (2013) «Συνεταιρισμοί & κοινωνική οικονομία για την Ελλάδα - Τρόποι προώθησης της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα μέσω εργατικών συνεταιρισμών, κοινωνικών συνεταιρισμών και συνεταιρισμών βιοτεχνών & μικρομεσαίων επιχειρήσεων.» Διαθέσιμο στο: <https://kalo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/03/CICOPA-ILO>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013): “Κοινωνική οικονομία και κοινωνική Επιχειρηματικότητα.” Διαθέσιμο στο: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cc9e291c-517c-4c64-9f29-428b34aea56d/language-el>
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2013): «Έκθεση σχετικά με τη συμβολή των συνεταιρισμών στην υπέρβαση της κρίσης». Διαθέσιμο στο: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2013-0222_EL.html
- Υπουργείο Εργασίας Και Κοινωνικών Υποθέσεων (2023): «Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία & την Κοινωνική Καινοτομία. Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης.» Διαθέσιμο στο: <https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2023/03/>
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (2020): “Γενική Γραμματεία Εργασίας, Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Διεύθυνση Κοινωνικής Και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Κ.Αλ.Ο. Έκθεση Ετών 2019-2020.” Διαθέσιμο στο: <https://kalo.gov.gr/wp-content/uploads/2020/TELIKO-docx.pdf>

Ξένη βιβλιογραφία

- BARONE (2022): “The Aims of Social Enterprises.” Διαθέσιμο στο: <https://www.investopedia.com/terms/s/social-enterprise.asp>
- CECOP (2020): “COVID19: How cooperatives in industry and services are responding to the crisis” Διαθέσιμο στο: <https://cecop.coop/stories/covid19-how-cooperatives-in-industry-and-services-are-responding-to-the-crisis>.
- CIRIEC International (2007): “The Social Economy in the European Union. CIRIEC International.” Διαθέσιμο στο: <https://www.ciriec.uliege.be/en/publications/etudesrapports/leconomie-sociale-dans-lunion-europeenne-2007/>
- Council for the English-Speaking Community (2012): “The Non-Profit Organizations Law of 1901” Διαθέσιμο στο: <http://cesc.online.fr/1901.html>
- Enjolras, B., Loga, J.M., Kobro, L.U., Hauge, H.A., (2021): “Social Enterprises in Norway, in: Social Enterprise in Western Europe.” Routledge, New York, pp. 166–181. Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.4324/9780429055140-10-12>
- European Commission (2018a): “Social enterprises and their ecosystems in Europe Country report Germany.” Διαθέσιμο στο: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20563&langId=en>

European Commission (2019a.): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : United Kingdom.”

Διαθέσιμο στο: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21196&langId=en>

European Commission (2019c): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion.,. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Greece.” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21741&langId=en>

European Commission (2019e): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Cyprus.” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22194&langId=en>

European Commission (2019d): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Sweden.” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21195&langId=en>

European Commission (2020): “Social enterprises and their ecosystems in Europe: comparative synthesis report” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22304&langId=en>

European Commission (2020a): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Ireland.” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22456&langId=en>

European Commission (2020b): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Italy.”

Διαθέσιμο στο: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16380&langId=en>

European Commission (2020c): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Poland.” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22455&langId=en>

European Commission (2020d): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : Spain.” Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16383&langId=en>

European Commission (2020e): Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Social enterprises and their ecosystems in Europe: country report : France.

Διαθέσιμο στο: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16378&langId=en>

European Commission (2021): “Directorate General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Building an economy that works for people: an action plan for the social economy”. Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1537&langId=en>

European Commission (2022): “Projects and organisations funded by the European Union Programme for Employment and Social Innovation.” Report XIV, Period covered 1 March 2021 - 14 December 2021. Διαθέσιμο στο:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8481&furtherPubs=yes>

- European Economic and Social Committee and CIRIEC International (2018): “Best practices in public policies regarding the European social economy post the economic crisis: executive summary.” Διαθέσιμο στο: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f92422b5-69fc-11e8-9483-01aa75ed71a1/language-en>
- I.L.O. (2011): “Social and solidarity economy: our common road towards Decent Work : the reader 2011, in support of the second edition of the social and solidarity economy academy” 24-28 October 2011, Montreal, Canada : the reader 2011, 2nd ed. ed. International Training Centre of the ILO, Turin. Διαθέσιμο στο: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---coop/documents/instructionalmaterial/wcms_166301.pdf
- I.L.O. (2022): “Resolution concerning decent work and the social and solidarity economy” Διαθέσιμο στο: https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/110/reports/texts-adopted/WCMS_848633/lang--en/index.htm
- I.L.O. (2023): “Good practices and Lessons learned” Διαθέσιμο στο: <https://www.ilo.org/ipecc/programme/Designandevaluation/Goodpractices/lang--en/index.htm>
- INSME (2020): “Social Enterprise at a time of Crisis.” Διαθέσιμο στο: <https://www.insme.org/social-enterprise-at-a-time-of-crisis-2/>
- Jeanet, and Poulnot (2007): “L’économie sociale, une alternative planétaire: mondialiser au profit de tous. Éditions Charles Léopold Mayer, Paris.” Διαθέσιμο στο: <https://www.eclm.fr/livre/l-economie-sociale-une-alternative-planetaire/>
- Minnery, J. and Greenhalgh, E. (2007): “Approaches to Homelessness Policy in Europe, the United States, and Australia.” J Social Issues 63, 641–655. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2007.00528.x>
- Monzón, and Chaves, (2019): “Recent Evolutions of the Social Economy in the European Union: executive summary (CIRIEC Working papers No. 2019/02)” Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.25518/ciriec.wp201902>
- Nicolaescu (2012): “Good Practices Assessment in the Sector of Social Economy. Revista de Cercetare si Interventie Sociala 39, 117–133.”
- M.Papadaki, S. Kalogeraki (2018): “EXPLORING SOCIAL AND SOLIDARITY ECONOMY (SSE) DURING THE GREEK ECONOMIC CRISIS. Partecipazione e conflitto.” Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.1285/i20356609v11iX1p38>
- OECD (2009): “Improving Social Inclusion at the Local Level Through the Social Economy: Report for Poland (Local Economic and Employment Development (LEED) Working Papers No. 2009/01” Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.1787/5kg0nvg0pnnt-en>
- OECD (2010): “Improving Social Inclusion at the Local Level Through the Social Economy: Report for Slovenia (OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Working Papers No. 2010/16 Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.1787/5kg0nvfx2g26-en>
- OECD (2013a): “L’entrepreneuriat social en France: Réflexions et bonnes pratiques, Développement économique et création d’emplois locaux (LEED).” OECD. https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/l-entrepreneuriat-social-en-france_9789264202245-fr

- OECD (2013b): “Entrepreneurial Activities in Europe - Social Entrepreneurship (OECD Employment Policy Papers No. 3. Διαθέσιμο στο: https://read.oecd-ilibrary.org/employment/entrepreneurial-activities-in-europe-social-entrepreneurship_5jxrcml2kdtd-en#page1
- OECD (2017): “Boosting Social Enterprise Development: Good Practice Compendium, Local Economic and Employment Development (LEED)”. Διαθέσιμο στο: https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/boosting-social-enterprise-development_9789264268500-en
- Patton, (2001): “Evaluation, Knowledge Management, Best Practices, and High Quality Lessons Learned.” American Journal of Evaluation 22, 329–336. Διαθέσιμο στο: <https://doi.org/10.1177/109821400102200307>
- Priebe, S., Sandhu, S., Dias, S., Gaddini, A., Greacen, T., Ioannidis, E., Kluge, U., Krasnik, A., Lamkaddem, M., Lorant, V., Riera, R.P., Sarvary, A., Soares, J.J., Stankunas, M., Straßmayr, C., Wahlbeck, K., Welbel, M., Bogic, M. (2011): “Good practice in health care for migrants: views and experiences of care professionals in 16 European countries.” BMC Public Health 11, 187. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-11-187>
- Probst, G.J.B., Raub, S., Romhardt, K. (1999): “Managing knowledge : building blocks for success.” Wiley Publishers of Canada, Toronto.
- Stame, (2017): “From Studies to Streams: Managing Evaluative Systems, First edition. ed. Taylor and Francis, London” Διαθέσιμο στο: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.4324/9780203791189/studies-streams-nicoletta-stame>
- SUPREME Consortium (2007) Summary And Publication Of Best Practices In Road Safety In The Member States. <https://trid.trb.org/view/855465>
- Vettoretto, (2009): “A Preliminary Critique of the Best and Good Practices Approach in European Spatial Planning and Policy-making.” European Planning Studies 17, 1067–1083. <https://doi.org/10.1080/09654310902949620>